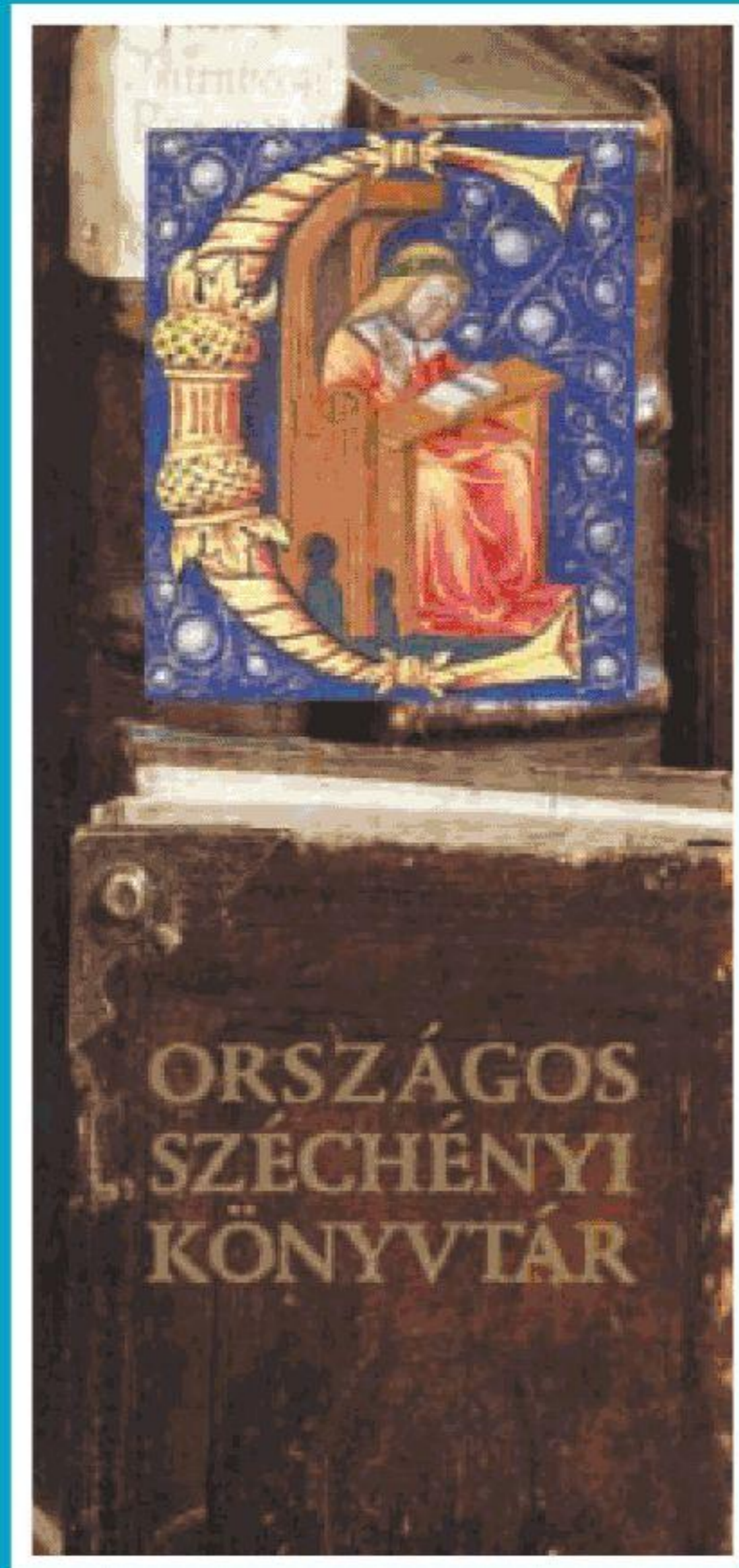

Iskolakönyvtáros

6. évfolyam, 2-3. szám.

22.

2002.

- Könyvtárostanárok IX. Nyári Akadémiája
- Az iskolai könyvtár új modellje a gyakorlatban
- Az iskolai könyvtár és a könyvtáros szerepe az olvasóvá nevelésben
- Kiskönyvbarát-verseny ■ Olvasói szokások vizsgálata az iskolai könyvtárban
- Egyéves (volt) a Kódex Könyvtáros Klub ■ Gondolatok a könyvről
- Könyvismertetések ■ Rendelet a könyvtári szakfelügyeletről

Módszertani és tájékoztató folyóirat

általános és középiskolák számára

TARTALOM

E számunk szerzői:

dr. Ambrus Andrásné szaktanácsadó, Budapest; Bariczné Rózsa Mária könyvtári menedzser, Kello Kht.; dr. Csiszár Miklós könyvtárostánár; Dávid Réka 5. o. tanuló, Nádasdy Kálmán Művészeti Általános Iskola, Budapest; Emmer Gáborné főszerkesztő, szaktanácsadó; Hajdú Zsófia 10. E. o. tanuló, Eötvös József Gimnázium, Budapest; Hevesi Mária könyvtárostánár, Gyöngyös; Jaross Jánosné könyvtárostánár, Kisbér; Kiss Anikó könyvtárostánár, Hajdúböszörmény; Lupkovicsné Major Edit főiskolai tanár, Debrecen; Melykóné Tózsér Judit, könyvtárostánár, Hatvan; Nagyné Félix Anna könyvtárostánár, Hódmezővásárhely; Majorné Szekeres Edit könyvtárostánár, Budapest; dr. Tölgyesi József egyetemi adjunktus, Veszprém; Zseli Klára könyvtárostánár, Székesfehérvár.

A szerkesztő jegyzete	2
Emmer Gáborné: Könyvtárostánárok IX. Nyári Akadémiája	3
Lupkovicsné Major Edit: Az iskolai könyvtár új modellje a gyakorlatban	15
Az olvasás tanéve pályázat	16
Nagyné Félix Anna: Az iskolai könyvtár és a könyvtáros szerepe az olvasóvá nevelésben	17
Kiss Anikó: „A könyv az az embernek, mint ami a szárny a madárnak”	25
Zseli Klára: Az olvasás éve alkalmából	31
Hevesi Mária: Az olvasás éve programja a gyöngyösi Kálváriaparti Általános Iskolában	34
Vidókné Pataky Mónika: Kiskönyvbarát-verseny az Olvasás éve jegyében	35
Jaross Jánosné: Olvasói szokások vizsgálata az iskolai könyvtárban	38
„Olvasni jó” országos pályázat	39
Bariczné Rózsa Mária: Egyéves (volt) a Kódex Könyvtáros Klub	40
Gondolatok a könyvről	40
Könyvismertetések	41 42, 43
Nemzet és könyvtára	43
14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet a könyvtári szakfelügyeletről	45
Hírek	47, 48

Készült az Oktatási Minisztérium támogatásával

OKTATÁSI
MINISZTERIUM

Módszertani és tájékoztató folyóirat általános és középiskolák számára

Iskolakönyvtáros

Főszerkesztő: EMMER GÁBORNÉ. A szerkesztőség munkatársai: BENCSIK JÓZSEFNÉ, CSISZÁR MIKLÓS, JÁKLI SÁNDOR. Tervezőszerkesztő: BORDÁCSNÉ MÓROCZA ÉVA. Szerkesztőség: 8200 Veszprém, Bartók Béla u. 12. Telefon: 88/421-080, 423-244. Fax: 88/421-080. Felelős kiadó: VARGA ISTVÁN igazgató. Kiadja és terjeszti: NODUS KIADÓ – 8200 Veszprém, Bartók Béla u. 12. Telefon: 88/425-411; 88/423-244; 88/421-080. Megrendelhető: a kiadónál. A lap tanévenként négyszer jelenik meg. Az éves előfizetési díj: 1000 Ft. Nyomdai előkészítés: VALCZER JÁNOS. Nyomdai munkák: OOK Press, Veszprém. Felelős vezető: SZATHMÁRY ATTILA. HU ISSN 1218-0963.

A szerkesztő jegyzete

A debreceni kollégium könyvtárában olvasható szöveg mottóul is szolgálhatott volna a könyvtárostánároknak, akik IX. Nyári Akadémiájuk helyszínéül az iskolai könyvtáráról is nevezetes Debrecent választották tanácskozássra.

Partikulába induló rektorok eskuszövege:

En alabb meg irt, a' Nemes Debreczeni Collegiumnak Tiszteletes Rectoraitól es Professoraitul, az ... Oskolának igazgatására, es abban lévő Tanulóknak oktatására ki kuldetven, Szentul es igaz Hittel fogadom, hogy annak az Oskolának meg-maradására, nevelkedésére, es epuletére egész erőmmel, tehetségemmel jó lelekkel vigyazok, es abban a'reám bizattatandó Tanulókat mind az igaz Keresztyen Vallásra, mind a' tisztaságes Tudományokra, e' Nemes Collegiumban bé veti tanításnak rendi szerent tanitom, mind pedig az jó erkolcsokre es valóságos kegyességre szorgalmatosan oktatom, es a'mellett a' fenytékben a' mértékletességet követem, es azt fogadom, hogy nem komor, haragos veszekedő, kegyetlen, hanem engedelmes, szelid, együgyu leszek, es az időmet nem heveréssel, vendégeskedésekkel, tobzodásokkal, ide s' tova járással, gyanus tarsalkodásokkal, es felettébb való előmenetelemnek vadászásával, hanem a'reám bizattatandó munkával es tanítással toltom.'

A rekkenő júniusi hőségben 50 fős lelkes könyvtároscsapat elemezte öt napon keresztül az iskolai könyvtár új modelljének gyakorlati oldalát.

A sokrétű, tartalmilag szerteágazó tematikájú továbbképzésről készült beszámolónkban törekedtünk megőrizni az informatív elemek és a szintetizáló következtetések egészséges arányát, amikor is beépítettük egy-egy előadás kisebb-nagyobb részletét a tudósításba.

A kettős lapszámunk tetemes részét kitevő debreceni rendezvény új és újabb hozadékát villantja fel egy résztvevői vélemény, a hallgatóknak előzetesen kiadott feladat összefoglalása, illetve a már tanultak alapján kidolgozott olvasói elégedettség kérdőív.

A másik nagy témánk az Olvasás éve eredményeit, tapasztalatait összegyűjteni szándékozó „Az olvasás

Aki

Zord

Olvasás

Lucskos

Vagy

Arany

Sugaras

Álmos

Szelid

Évszakban

Vesz

Egy

könyvet a kezébe, cinnak jussen az eszébe:
A KÖNYV A LEGJOBB BARÁTI

tanéve” pályázatunkra érkezett írók könyvtár-pedagógiai vonatkozásai. Hódmezővásárhely, Gyöngyös, Budapest, Székesfehérvár egy-egy iskolai könyvtárosa látja vendégül az olvasóinkat iskolájában, könyvtárában, vetélkedőn, filmklubon, versenyen. Megkapó a hit, lenyűgöző az energia, amellyel e könyvtárostánárok a munkájukat végzik. Büszkék tanítványaikra, kollégáikra, intézményükre, kerületükre, városukra.

Kihasználva az összevont szám terjedelmi előnyeit igyekeztünk sok új hírt, közleményt, információt közkinccsé tenni. Az olvasó gyerekek gondolatai és a nagy elmék olvasásról írt gondolatai jól megférnek az Országos Széchenyi Könyvtár 200 éves fennállásáról megemlékező könyvtáros vándorgyűlés emlékeztetőjével, a Fitz József-díjas kötetek jegyzékével.

Az iskolai könyvtárosok számára külön elismerést jelent, hogy a nemzeti könyvtár ünnepén könyvtárostánár kollégánk, dr. Ambrus Andrásné vehette át a Magyar Könyvtárosok Egyesülete emlékérmét.

Az ünneplés, a számbavétel után újra a hétköznapi munka lesz a főszereplő: a könyvtári szakfelügyelet új rendszerével, a Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny kiírásával, közelgő programok, várható kiadványok beharangozásával.

A nemes múltú debreceni kollégium szellemiségét átmentették a könyvtárostánárok a jelenbe a házigazda Tóth Árpád Gimnázium modern falai közé, az Olvasás éve méltó zárásaként

Emmer Gáborné

Könyvtárostánárok IX. Nyári Akadémiája

Debrecen, 2002. június 24–29.

Közel 15 éve rangos esemény a könyvtárostánárok életében a 2-3 évenként rendezett nyári akadémia.

1. Az idén Debrecenben zajlott le a műhelymunkát, előadást, számvetést egyaránt magába foglaló egyhetes rendezvénysorozat. A 2002. június 24-28. közötti továbbképzésen a minőségbiztosítás szemléletével vizsgálták a résztvevők az iskolai könyvtár új modelljének megvalósítását, az információs társadalomban betöltött helyét, szerepét.

Az előadások, szekcióülések átfogták az iskolai könyvtári munka szinte valamennyi területét.

Az első napon plenáris üléssel indult a program a megyeháza dísztermében. Az egybegyűlteket Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés alelnöke, *dr. Matolcsy Lajos* köszöntötte a vendéglátók nevében.

Üdvözlő szavaiban bemutatta Debrecen város történelmi, művelődéstörténeti emlékeit, megemlékezve Kosuth, Bocskai, Széchenyi István városhoz fűződő emlékeiről, majd kérésrel fordult a jelenlévő könyvtárostánárokhoz:

„Tegyenek arról, hogy felcseréljék a gyerekek az internetet a könyvvel! A könyvtárosi hivatással is kell azért dolgozni, hogy az Ünnepi könyvhét kiadványai közül ne hiányozzon a 2002-ben 70 éves Sütő András, és 75 éves Illyés Gyula egy-egy műve.

Ezt követően *Bársony Csaba*, az Oktatási Minisztérium főosztályvezető-helyettese üdvözölte a konferencia résztvevőit, majd részletes tájékoztatást adott az oktatásban folyó könyvtárfejlesztési programról.

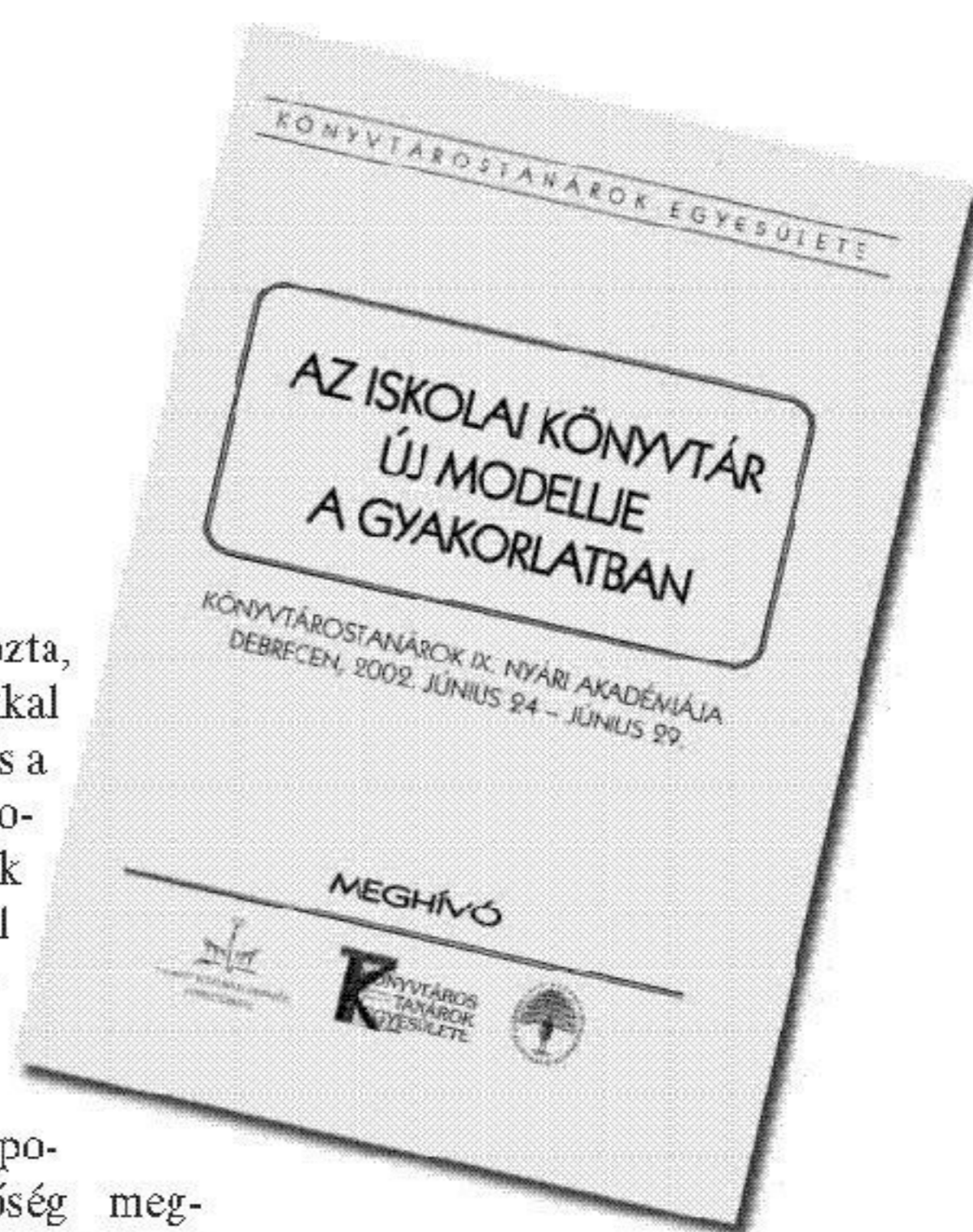
Előadásában hangsúlyozta, hogy megújulási szándékkal vetődött fel az informatika és a könyvtári ismeretek kapcsolata. A könyvtárhasználatnak nem egy tantárgyhoz kell kötődnie, hanem kereszt-tantárgyként átszönie valamennyi ismeretkör. A tanulás tanulásának megalapozásában, az esélyegyenlőség megteremtésében kap kiemelkedő szerepet az iskolai könyvtár az elkövetkező időben, hogy az iskolai nevelés megerősödését tudja szolgálni.

A XXI. század a szövegértés, a tanulás százada lesz, ahol központi és minőségi szerep jut a korszerű iskolai könyvtárnak, melyhez az Oktatási Minisztérium az alábbi területeken tervez, tesz lépéseket:

1. Pontos adatbázisban rögzíti az iskolai könyvtárak, könyvtárostánárok számát, helyzetét.

2. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának Könyvtári Főosztályával együttműködve meghatározza a működési, gyűjtőköri normákat.

3. A könyvtárostánári munka körülményhatárolásával, a pálya elismerésével, a pedagógusok könyvtárhasználóvá kép-

zésével elősegíti a 11/1994 MKM rendelet megvalósulását.

4. A könyvtárfejlesztési normatívák újragondolásával, pályázati lehetőségek bővítésével a dokumentum beszerzés biztonságát, folyamatosságát célozzák meg.

5. A felsőoktatási törvény módosításával a könyvtár-informatika modul beépítésével a képzésbe, továbbképzésbe, a könyvtáros szakvizsga akkreditálásával az oktatási minisztérium jótekonnyomást kíván gyakorolni a pedagógusképzésre, de a döntés joga az autonóm felsőoktatási intézményeké.

Az iskolai könyvtár nemcsak az oktatásért felelős kabinetből, de a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától is számíthat segítségre.

„Az iskolai könyvtáros akkor tud segíteni az iskolában, ha jó a könyvtáros és jobban tájékozott, mint a pedagógus.” – kezdte előadását *dr. Kenyéri Katalin*, a NKÖM Könyvtári Osztályának munkatársa, aki az iskolai könyvtárak és az egységes könyvtári rendszer viszonyát elemizte. Előadásában rávilágított a kulturális miniszter, mint ágazati irányító, szabályozó, fejlesztő és ellenőrző szerepére. A szabályozási funkció elemzése során kitért a könyvtárakat szabályozó törvényekre, rendeletekre, majd a fejlesztést szolgáló telematikai,

eszköz- és minőségfejlesztésre. A minőségbiztosítás, -fejlesztés szükségességét külön aláhúzta az előadó a szolgáltatások és az egyes könyvtárak esetében. Az ellenőrzési modul aktuális elemeként tájékoztatást kaptak az „akadémia tagjai” a meginduló könyvtári szakfelügyeletről, a kidolgozásra kerülő vizsgálati szempontokról.

Jelentős figyelmet és időt szentelt dr. Kenyéri Katalin az ODR (Országos Dokumentumellátó Rendszer) iskolai könyvtárakban hasznosuló lehetőségéről, majd kiemelte a könyvtárosok tudásának korszerűsítését célzó továbbképzések szükségességét az olvasói, használói elégedettség érdekében.

Sajátos ellenpólusként a korábban elhangzottaknak Z. Karvalics László, a Budapesti Műszaki Egyetem tanára előadásában a könyvtár, az információ gondozását nem a kulturális tárcára, hanem az információs politikát formáló szervezetre, intézményre bízta.

Véleménye szerint ugyanis a fizikai valóságában létező könyvtár könyvmúzeummá válik, ahol tudásszigetekben létező információk életre keltéséhez

zasi rendszereken keresztül, a vasúttalomásokon árusított könyvek megjelenésével sarkított fejlődési úton jelentős változáson esik át:

Egyrészt az információstratégiai integráció egy elemeként a hírügynökségek, statisztikai hivatal, tudományos ismeretterjesztés, stb. mellett kap szerepet.

Másrészt az információstratégiai prioritásháló szerint a hozzáférés tartalom – promóció hármasságában új könyvtárosidentitás formálódik: az információtudatos pedagógus-könyvtárosé, sajtószakemberé, aki közösségi hozzáférési helyeken „tartalombrókeri” munkát végez.

Mindezen változások mozgatója a minőségi könyvtár. Zalainé dr. Kovács Éva, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke a könyvtári minőség fogalmát járta körül előadásában. Beszél

minőségbiztosítás gyakorlott előadója és trénerként erőteljes motivációt fejtett ki az iskolai könyvtárosok felé.

A rendkívüli hőség, a hosszú utazás ellenére is kitartó hallgatók a délután zárásaként rövid sétát tettek Debrecen belvárosában, új erőt gyűjtve a következő napokhoz.

Az akkreditált tanfolyam második napját az olvasásnak szentelték a program szervezői.

A gyermekkönyvtárak és az iskolai könyvtárak együttműködéséről beszélt dr. Suppné dr. Tarnay Györgyi, a Debreceni Egyetem adjunktusa.

Új olvasásfejlesztő programmal ismerkedhettek meg a *könyvtárostanárok* dr. Varga I. Erika, a Nyugat-magyarországi Egyetem docense előadásában.

Az RWCT betűszó az Olvasással, írással a kritikai gondolkodásért prog-

extra (információs) szolgáltatásokat kell felvállalnia a könyvtárnak.

A könyvtár a ninivei jelhordozók öröksétől indulva a leláncolt könyveken át, a ragyszabású, ám merev osztályo-

a személyes és csoportminőség fogalmáról, a felhasználó, a környezet és a szolgáltatások determináló hatásáról. A minőségfejlesztő munka sokaságából kiemelte a vezetői minőség iránti elkötelezettség szükségességét, a teljesítménymérés evidenciáját, a szolgáltatások vizsgálatának, a használói elégedettség nyomon követésének feltétel jelenlétét. A partnerközpontú működéshez vezető minőségbiztosítási módszerek, eszközök rövid bemutatása után kitért a könyvtári szolgáltatások minőségét meghatározó szolgáltatói kompetenciára, megbízhatóságra. A könyvtári

ramot rejti. Ezer új metodikai kultúrát építő, tantárgytól és iskolatípustól független gondolkodásfejlesztő technika alapelve, hogy a gondolkodás aktív és kreatív, sőt interaktív. A gyerekeket nem lexikális tudásra, hanem az információk megszerzésére és rendszerezésére kell megtanítani, hogy a társakkal való együttműködésben eljusson a kritikus gondolkodásig. Az ismerettel való interaktív kapcsolatban megtanul a diák kérdezni, véleményt formálni, érvelni, majd a szövegértés szintjén a kreatív és kritikai szintre jut el. Varga I. Erika néhány módszert is ajánlott és bemuta-

tott a hét magyarországi felsőoktatási intézményben kikristályosított rendszerből. Az asszociációs készséget fejlesztő fűrtábra, az olvasás közbeni új ismeretek meglévő tudásához rögzítését segítő insert eljárás, a kooperatív tanulást igénylő „történet piramis”, a különbözőségeket feltáró VENN-diagram, illetve a véleménynyilvánítást segítő „kettéosztott napló” módszerével csak töredékét mutatta meg a lehetőségeknek. A 60 órás, akkreditált pedagógus továbbképzési program várhatóan iskolai könyvtárosok számára is elérhető lesz hamarosan.

A délutáni kerekasztal beszélgetés vezetőjeként *dr. Nagy Attila* olvasáskutató rövid értékelést adott az „Olvasás Éve” eredményeiről.

Eszterházy Péter szavaiból indult el, aki szerint: „Az olvasás birtoklás, a birtoklás hagyomány, a hagyomány szabadság.” E gondolatmenetre rímelték kutatási megállapításai.

1. Nyugat-Magyarországon a tolerancia, a művészetek értékéért jelentkeznek.

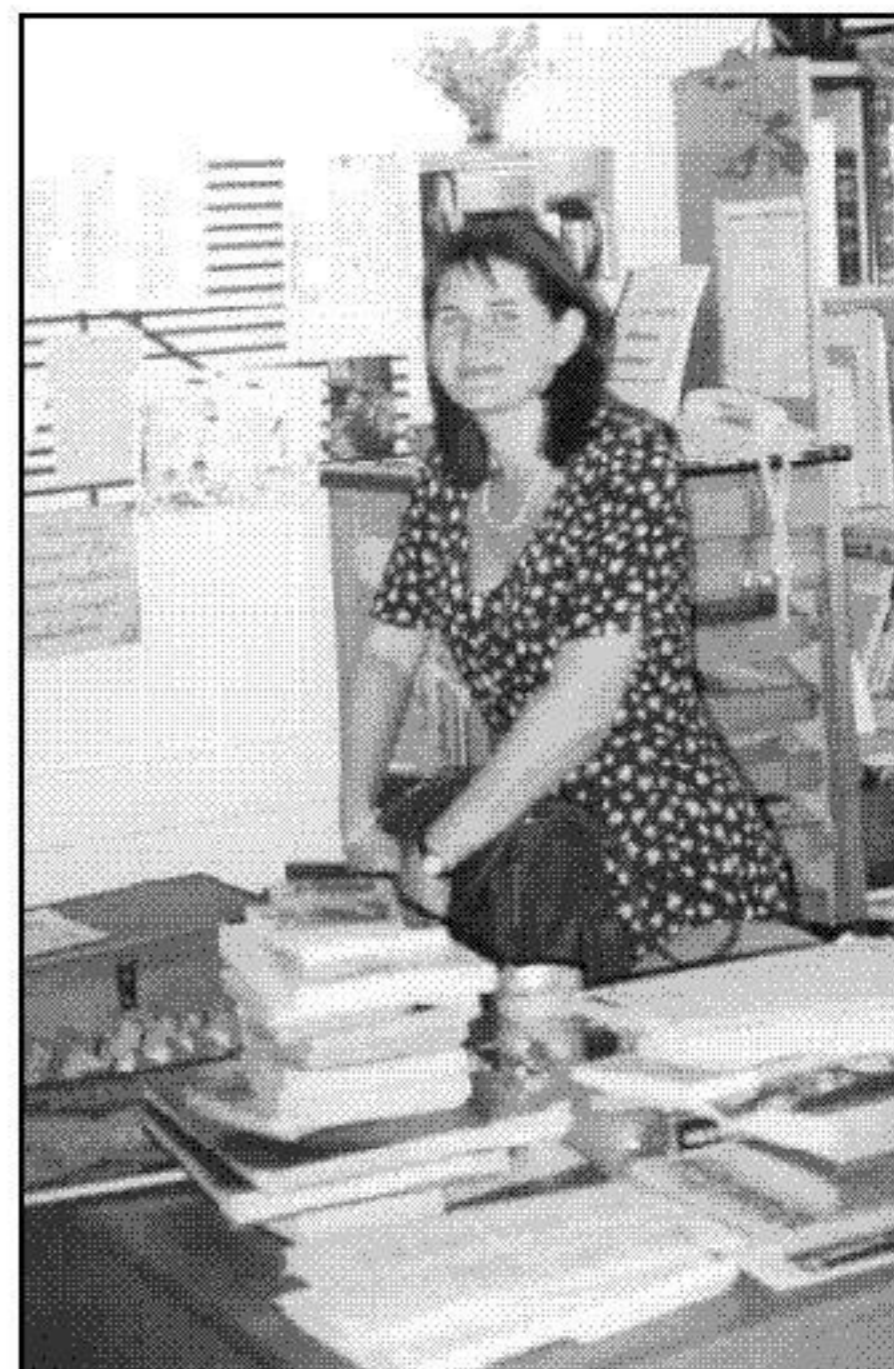
2. Kelet-Magyarország őrzi hagyományait, büszke magyarságára.

Hazánk nyugati és keleti része közötti különbség feszültség, esélyegyenlőtlenség megszüntetésében a könyvtár fontos elem. Az olvasás jelenléte, a pedagógusok könyvtárhasználó kultúrája, a könyvtárostanárok segítségével folytatott kialakuló könyvtár valóban a „nemzet definíciója” lehet.

A kerekasztal-beszélgetés folytatásaként az iskolai könyvtárosok beszámoltak az „Olvasás Éve” kapcsán rendezett olvasási versenyekről, azok tanulságairól, hozadékaról, majd *Gyermánné Huga Ibolya* bemutatta az alsós könyvtárhasználat tanítást segítő CD-ROM-ját, mely az Apáczai Kiadó gondozásában jelenik meg.

A nap méltó szakmai zárásaként a könyvtáros tanárok megtekintették a

Református Kollégium gyűjteményét, majd kötetlen beszélgetésekkel folytatódott az ismerkedés a megyeházán

Napjainkban egyre több információval, információhordozóval találkozunk gyermekeink, amelyekből megismerhetik az őket körülvevő világot. A gyerekeknek el kell sajátítaniuk az információszerezés módszereit ahhoz, hogy megfelelően el tudjanak igazodni a különböző információs lehetőségek között. A könyvtárak már nem csak a hagyományos információs központot jelentik. A ma és a jövő könyvtárhasználóinak egyaránt rendelkezniük kell könyvtárismereti és számítástechnikai alapismeretekkel.

Ma már egyre több kisgyermek játszik és tanul a számítógép az Internet és a különböző oktató CD-ROM-ok felhasználásával. A tanulók könnyen és gyorsan el tudják sajátítani a CD-ROM-ok használatát, és biztonsággal kezelik őket.

A KÖNYVTÁRI KALAUZ HASZNÁLATA

– A *Könyvtári kalauz* a tanulók önállóan is használhatják a tanuláshoz és a gyakorláshoz. Ezzel célom: felismertetni a tanulókkal azt a lehetőséget, hogy a könyv- és könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása segíti őket valamennyi ismeretág, tudományág megismerésében; fejlesztani a könyv és könyvtárhasználatban használatos képességeket: az önálló gondolkodást, a kreativitást, a lényeglátást; megalapozni a helyes olvasási kultúrát; megismertetni és elsajátítani a könyvtári viselkedés helyes szabályait.

– Projektorral kivetített tananyagot nagy méretben láthatják, ahol az animációk még jobban érvényesülnek.

– A bemutató diaképekből áll, amelyeknek a vetítési feltételeit tetszés szerint lehet beállítani.

– A vetítés bármikor megszakítható az Esc billentyűvel, vagy a vetítés gyorsmenü parancsával.

- A tartalomjegyzék bármely oldalról elérhető, a témakörök közötti átjárás gyorsan megoldható.
- A tanítást hangok, és filmrészletek színesítik.

A KÖNYVTÁRI KALAUZ TARTALMA

A CD-ROM anyagába válogatott témakörök igazodnak a Kerettanterv által megszabott alsó tagozatos követelményekhez. A feldolgozás és a megközelítés módja részben bővebb ismereteket nyújt, részben erősíti az alapvető ismeretek elsajátítását. A CD-ROM tananyagot közvetít és kiegészítő ismereteket közöl.

Bevezető diák: címlap, használati útmutató, tartalom
Szókincstár kislexikon
Könyv- és könyvtártörténet
A könyvtárban
a) Könyvtárhasználati alapismeretek
b) A kézikönyvek
c) A szépirodalmi könyvek
d) Az ismeretközlő könyvek
e) A katalógusok
f) A folyóiratok
g) Illemszabályok
Tudáspróba
Olvass el!
Játék-vár!

A) KÖNYV- ÉS KÖNYVTÁRTÖRTÉNET

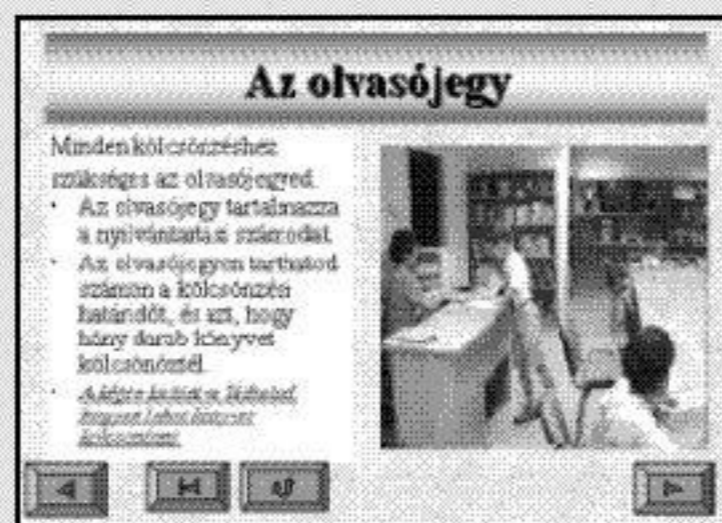
Az általános iskolai követelmények között nem szerepel kötelezően elsajátítandó tananyagként ez a témakör. Azonban a tanulók az olvasmányaikban találkoznak olyan fogalmakkal, eseményekkel, amelyek az írástörténeti, a könyvtártörténeti vagy a nyomtatástörténeti témakörhöz kapcsolódnak. A diákok rövid tájékoztatást kapnak egy-egy korszak jelentősebb eseményeiről, dokumentumairól. A történeti képek az ókori agyagtábláktól kezdve, napjaink könyvtáraihoz vezetik el a tanulókat. Az időutazás a jövőbe utalással zárul: találkozhatnak az e-bookkal, és képet kapnak a közeli jövő könyvtárainak is.

B) A KÖNYVTÁRBAN

A CD-ROM segítségével a tanulók az oktatási tananyagban kötelezően elsajátítandó fogalmakkal ismerkednek meg.

a) Könyvtárhasználati alapismeretek

Ebben a diáorban megismerhetik a könyvtárak különböző tereit, a beiratkozás módját, a kölcsönzés szabályait. A filmrészletek szemléletesebbé teszik számukra ezeket az ismereteket.

b) A kézikönyvek

A diáorban megismerhetik a kézikönyvekhez kapcsolódó fogalmakat: lexikon, enciklopédia, szótár, betűrend, címszó, szócikk, mutató. A szemléltető képek az életkoruknak megfelelő kézikönyveket mutatják be.

c) A szépirodalmi könyvek

A tanulók megismerhetik a szépirodalmi könyvek néhány csoportját; elhelyezésük módját. Megismerkednek a betűrend fogalmával és a szerepével. Filmrészletek szemléltetik az elsajátítandó ismereteket.

d) Az ismeretközlő könyvek

Az ismeretközlő könyvek tartalmi csoportjait az ETO alapján mutatják be a diákok. A tanulók megismerhetik a főosztályokat, a jelentősebb osztályokat. Életkorukhoz igazodva ismereteket kapnak a különböző tudományágokról. A szemléltetésül szolgáló könyvek segítik a főosztályok tartalmának pontosítását.

e) A katalógusok

Az alsó tagozatosok követelményekhez igazodva a katalógushasználat alapvető ismereteinek oktatását szemléltető diáorban. Az oktatást filmrészletek színesítik.

f) A folyóiratok

A folyóiratok megismertetését és használatuk módját ismertetik a diákok.

g) Illemszabályok

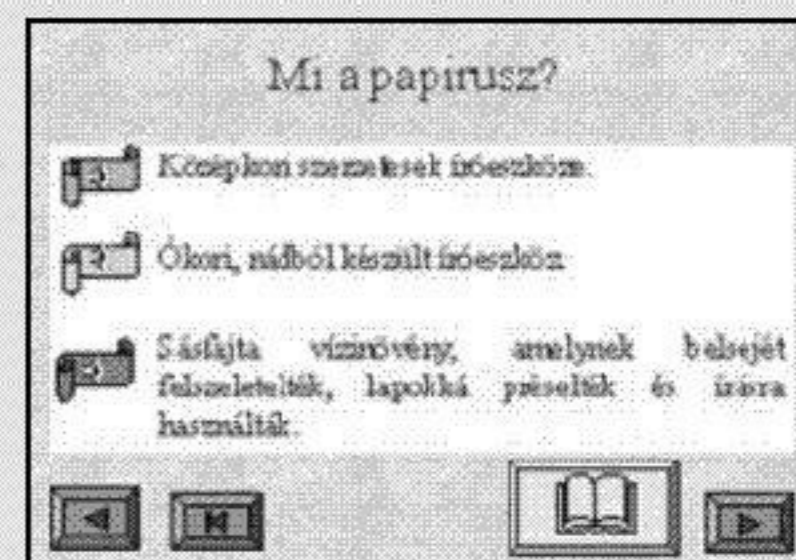
Külön diáorban megismerhetik a helyes viselkedési és a kölcsönzésre vonatkozó szabályokat, amelyeket illik alkalmazni a könyvtárhasználat során és a különböző dokumentumok használatánál.

C) SZÓKINCSTÁR KISLEXIKON

A bemutató az Apáczai Kiadó gondozásában megjelent Szókincstár kislexikon könyvtárismereti címszavait tartalmazza bővített és átdolgozott formában. A Szókincstár elérhető a Tartalom diáról és a Tudáspróba minden oldaláról. A lexikonban a dokumentumtérkép és a gördítősáv használatával lehet könnyen tájékozódni.

D) TUDÁSPRÓBA

A diáorban a tanulók számára összeállított ellenőrző feladatokat tartalmazza a CD-ROM-on található összes témakörhöz. A feladatok száma témakörönként eltérő. A tanulók a Tudáspróba kezdőlapjáról választhatják ki, melyik témakör feladatait szeretnék megoldani. A tanulóknak a válaszadás során mindig a helyes megoldást kell kiválasztaniuk. A különböző ikonokra kattintva hang formájában kapják meg a választ a megoldásukra. A feladatlapokról mindig elérhető a Szókincstár lexikon, ami segítheti a helyes megoldás kiválasztását.

E) OLVASS EL!

A könyvtárismereti órákon a tananyag elsajátítása mellett időt kell fordítani az olvasóvá nevelésre is. Meg kell tanítani a tanulókat arra, hogy hogyan válasszanak olvasnivalót, milyen könyveket keressenek a polcokon. A bemutató sorozat célja, hogy olyan szépirodalmi alkotásokkal ismeresse meg a gyerekeket, amelyek irodalmi élményt és szórakozást egyaránt nyújthatnak számukra. Tanuljanak meg Olvasónaplót készíteni, fedezzék fel az olvasás örömét. Tudjanak különbséget tenni az olvasás módjában, ha szépirodalmat, vagy szakirodalmat olvasnak.

Szöveges ajánlást és tájékoztatást kapnak a könyvekről, valamint megtekinthetik a címlapjukat. Az ajánlás végén a könyv legfontosabb adatai is szerepelnek. Ha a tanulók az egyes szépirodalmi alkotásokhoz kapcsolódó képekre kattintanak, akkor a mű különböző feldolgozásaiból láthatnak, vagy hallhatnak részleteket.

F) JÁTÉKVÁR!

A tanulók a megszerzett ismereteiket különböző módon tudják hasznosítani, alkalmazni. Ez a diáorban részben olyan játékokat mutat be a gyerekeknek, amelyekhez szükséges alapvető könyvtárismereti tájékozottsággal rendelkezniük; részben pedig nem. Az itt bemutatott játékok az olvasási kultúrához, a könyvek szerepéhez; könyv- és könyvtártörténeti ismeretekhez; könyvtárhasználati tudnivalókhöz kapcsolódnak. A diákokon keresztül ismerhetik meg a játékok szabályait vagy az elkészítésük módjait. Az aktivitásra buzdító játékok között vannak egy, illetve több személyt megmozgatók. A tényleges játékokat a tanulók az ötletek alapján a fantáziájuk segítségével maguk készítik el, nem készen kapják.

A PROGRAM MŰKÖDÉSÉNEK HARDVERFELTÉTELEI

A PowerPoint program működésének eszközszükséglete azonos a Windows 95 és 98 hardverigényével (hálózati felhasználás esetén hálózati kártya szükséges.)

A minimum hardverfeltételek részletezve:

- Processzor: Pentium
 - Memória: 64 Mb-tól
 - Winchester: 1 Gb-tól
 - Monitor: SVGA; 800x600-es felbontásban
 - Hangkártya
 - Videokártya
 - Floppy- és CD-meghajtók
 - Egér
 - Hangszórók
 - Hálózati kártya
 - Projektor (Ajánlott, de hiánya a CD-ROM használatát nem akadályozza.)
- CD-ROM

rendezett fogadáson. A polárköszöntőjében *Herpai Imre*, a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet igazgatója kiemelte a könyvtárostánári munka

kapcsolatáról. A multimédia fogalmának tisztázása után büszkén számolt be a tavalyi Könyvtárfesztivál-díjas *Bibliotheca Hungarica* CD-ROM-ról. A továbbiakban az Internethasználat szerzői, jogi hátteréről, az iskolai könyvtár ebbéli felelősségéről szolt, melyeket a multimédiaforrások közötti tájékozódás lehetőségeivel egészített ki. Elmondta, hogy a Neumann Kht. 1992 óta közöl CD-diszkográfiát, és néhány éve CD-ROM lelőhelyjegyzéket, valamint Internetforrások katalógusát is gondozza a társaság (web.kat.hu). Távlati könyvtári feladatként felvillantotta a nyilvános könyvtári rendszerbe bekerülő, a nyilvánossághoz közvetített televíziós, rádiós, később az internetes közegben létrejövő szellemi alkotásokat érintő Nemzeti Audiovizuális Archivum intézményét. (NAVA)

mezővásárhelyi Bethlen Gábor Református Gimnázium könyvtárosa bemutatta az Internet használatának eredményességét az olvasás és a könyvtárhasználati ismeretek tükrében. Az iskolai könyvtárosi munka pedagógiai szegmense után átkerült a hangsúly a könyvtárszakmai munkára.

Dr. Kokas Károly, a Szegedi Egyetem tudományos munkatársa az iskolai könyvtárakban használatos integrált könyvtári rendszerekről beszélt. Lényegében aktualizálta az 1996-ban Bakonyi Géza szerzőtársával írt Könyvtári információs rendszerek című elektronikus tananyagot, mely a Magyar Elektronikus Könyvtárban található. Az előadó nem kívánta voksát letenni egyik rendszer mellett sem, inkább azonosságai alapján tárta fel jellemzőiket. Először az integrált rendszerek modularizáltságáról beszélt, ahol az állománybeszerzés, a katalogizálás, a bárki számára hozzáférhető OPAC-ok építése, a kölcsönzés munkafolyamatait egyaránt segíti a számítógépes rendszer. Osztatlan sikert aratott a hallgatóság körében javaslata, miszerint, ha az MNB az iskolai könyvtárak számára ingyenesen hozzáférhető lenne, jelentősen segítené az időhiánnyal küzdő könyvtárostánárok munkáját, emelné e könyvtártípus minőségi színvonalát.

Az elméleti ismereteket délután gyakorlati bemutató követte.

A két szekcióban bemutatkozott a házigazda Tóth Árpád Gimnázium végzős hallgatója, *Szabó Gergely*, aki a **Könyvtári Segéd 2002.** elnevezésű

szükségességét, a szakmai szolgáltatásokban betöltött szerepét. Majd *dr. Juhászné Belle Zsuzsa*, a helyi szervezőnk jóvoltából kelleres estét tölthettek el a megjelentek, sok vidámsággal.

A harmadik nap témája „az információs és kommunikációs szoftverfejlesztés az iskolai könyvtárban” címet viselte.

Elsőként *dr. Boda István*, a Debreceni Tudományegyetem tudományos munkatársa vázolta fel a szoftverválasztás szempontjait, melyek segítségével megfelelő programok létesíthetők, telepíthetők a médiatárakba.

Majd *dr. Tószegi Zsuzsanna*, a Neumann Kht. igazgatója villantott fel lehetőségeket a multimédia és könyvtár

Mintegy válaszként az elhangzottakra *Simon Ferenc* tanár, a hód-

programját ajánlotta a hallgatóság figyelmébe.

Rendkívül imponáló volt, hogy a fiatal ember könyvtárhasználó szemmel közelítette meg a könyvtári integrált

változatot létrehozó és gondozó programgazda, *Jurics Imre* informatikus elmondta, hogy az adatbázis-kezelő óriási előnyét az elérhető hardverfeltételek mellett a felhasználóbarát

valamennyi kerületi iskolai könyvtárban feltelepítették a programot. A kerület 12 iskolai könyvtárosa pedig megosztott a feldolgozásra váró állományon. Mindegyikük vállalta annak a könyvtári főosztályba tartozó állományrészének digitalizálását, amelyben a legjelentősebb gyűjteménye van. Így 1/12-re csökken a feldolgozandó állomány, melynek bibliográfiai tételeit be kell vinni a számítógépbe. Az elkészült egyedi katalógusok összefésülését a kerületi pedagógiai intézetben a könyvtáros szaktanácsadó végzi el, majd a 12 részből felduzzasztott adatbázist visszakapják az iskolák, ahol aktualizálják saját gyűjteményükre módosítva a szükséges rekordokat. E szisztéma szerint az iskolai könyvtáros 200-300 tételes adatbázisáért cserébe 3000 rekordot tartalmazó adatbázist kap vissza. Az azonos programfelület, a könyvtárostanárok által megtervezett, elfogadott adatbeviteli űrlapok teszik lehetővé a közös katalógus gyors építését. Mivel a rekordok Hunmarc formátumban készülnek, lehetőség van más rendszerekben készült adatbázisok konvertálására, cseréjére.

A Veszprém Megyei Önkormányzat informatikai referense segítségével szervezett használói tanfolyam és konzultációs lehetőség biztonságot adott az iskolai könyvtárosoknak a feldolgozó munkában.

A hardver, szoftverfeltételek tehát biztosítottak a kerület iskolai könyvtáraiban, a személyi feltételek (időleges adatbeviteli könyvtári asszisztensek, közhasznú alkalmazottak alkalmazása révén) megteremtődik az iskolai könyvtárak közös kerületi katalógusának reális esélye. A pedagógiai szakmai szolgáltató által kiépítésre kerülő hálózat révén látják egymás könyvtárát az iskolák és a teljes kerületi kínálatot is. Az egyelőre adatbeviteli munkát jelentő katalógusépítés kibővül majd a könyvtárközi és helybeli kölcsönzés moduljával, valamint egyéb tartalomszolgáltatási elemekkel.

Az 1. szekcióban a **George** programcsomag „Könyvtári” kezelőmoduljával folytatódott a gyakorlati bemutató. *Cseh Németh György* nagy rutinnal be-

Könyvtári Segéd 2002

Igényli ön az alábbiakat az új évezred könyvtári nyilvántartóprogramjától?

- Megbízhatóság, stabilitás, rugalmasság
- Felhasználóbarát, átlátható kezelői felület megannyi lehetőséggel
- Internetes elérhetőség

Amennyiben úgy gondolja, hogy ezen feltételek közül legalább az egyik fontos önnek, s szeretné könyvtára nyilvántartását stabil alapokra helyezni, akkor a KÖNYVTÁRI SEGÉD 2002 a megfelelő választás az ön számára is.

Programunkat kezdettől fogva Windows operációs rendszerre fejlesztettük, s törekedtünk a könnyen áttekinthető, logikusan megtervezett felhasználói felületre. A különféle funkciók előhívásához nem szükséges bűvésznak vagy menüszönglőnek lenni, pár kattintással eljuthatunk a kívánt ablakhoz, ahol minden esetben kérhetünk segítséget, ha netán mégsem tudjuk, mit hol keressünk.

A KÖNYVTÁRI SEGÉD 2002 felülete valósággal él, a legtöbb listára rá lehet kattintani, s a helyzetnek megfelelő többletinformáció máris rendelkezésre áll. A listákat, kimutatásokat tetszetős formában ki is lehet nyomtatni.

Könyvtári állományának adatait nagyteljesítményű, megbízható adatbázisban tartja, s elérhetővé teszi az Interneten barangoló olvasók számára is, hogy azok kényelmesen kereshessenek, és akár elő is jegyezhessek kedvük szerint. Mindezek mellett a program jelszóval védett, így kizárólag a könyvtáros módosíthatja az állomány adatait.

A KÖNYVTÁRI SEGÉD képes az Internetet felhasználva tartani a kapcsolatot más könyvtárakkal is. Kereshet a társ rendszerek nyilvántartásaiban, s emennyiben a két intézmény kapcsolata ezt lehetővé teszi, átkölcsönzéseket is lebonyolíthat.

Összeoglalva: a KÖNYVTÁRI SEGÉD 2002 szolgáltatásai kiterjednek a könyvtárosi munka minden területére a leltárba vételtől a selejtezésig.

Átérezzük a kis- és középkönyvtárak nehéz anyagi helyzetét, ezért a programot nem bontottuk szét különféle modulokra, hanem egy teljes egészésként tesszük elérhetővé. Így nem kell részenként megvásárolgatni, s az ára is lényegesen alacsonyabb, mint a hasonló rendszereké, miközben a KÖNYVTÁRI SEGÉD 2002 funkcionalitásában, kezelhetőségében fölülmúlja számos vetélytársát.

Programunkat állandóan fejlesztjük, ügyfeleink a frissítéseket minimális összegekért szerezhetik be tőlünk.

rendszer fogalmát. A könyvtárosi elvárások mellett az önálló használói, olvasói szempontok alapján felépített rendszer alapoz a modern hálózati lehetőségekre, néhány hagyományos könyvtári eleme továbbfejlesztését tervezi a programgazda.

Az új programok mellett egy régóta ismert és megújult könyvtári adatbázis-kezelő programról is hallhattak ismeretést az érdeklődők. A **WINISIS 1.4** programra rugalmassága mellett az egyszerű hozzáférhetősége és kedvező ára a jellemző. Az UNESCO által támogatott, Windows alapú CDS/Micro ISIS angol nyelvű változatáról a Könyvtári levelező Lap 2002/2. számában olvashattunk. A magyar nyelvű

kezelőfelület és a hálózati együttműködési képesség jelenti.

A **Budapesti XX. kerületben** hálózati rendszert építenek e programmal. A Pesterzsébeti Önkormányzat Oktatási és Kulturális Bizottsága támogatásával

Cs. N. Gy. Informatika 8798 Zalabér, Huszti Ferenc u. 10.
www.extra.hu/csngyinf, Telefon: 06-83/376-098, E-mail: csngyinf@elender.hu

Integrált Könyvtári Programrendszer **George**

7.31 Professzionál verzió

Program szolgáltatásai:

- Teljeskörű integrált könyvtári szolgáltatás, egyszerű, gyors kezelhetőség.
- Azonnali kölcsönzés bonyolítás, használhatóság, már az első naptól folyamatos feltöltés mellett.
- Bármilyen típusú kölcsöntárgy nyilvántartása, lekérdezése, keresése, kölcsönzése.
- Részletes, korlátlan mélységű, a felhasználó igényeknek megfelelő adatleírásai biztosítása.
- Tárgykör / Leltári szám / Raktári jelzet / CUTTER / Cím / Szerző / Egyéb besorolás / ISBN / ISSN / ETO jelzet / Kiegészítő adatok / Témacsoportok szerint.
- Automatikus betűrendi besorolást CUTTER -t tud készíteni.
- Adatkompatibilis az MNB HUNMARC formátumával.
- Képes adatátvitelre az Országos Széchényi Könyvtár MNB CD-jéről.
- Képes adatátvitelre az Országos Széchényi Könyvtár állományából Interneten keresztül.
- Internet kapcsolat biztosítása más könyvtárakkal.
- Vonalkód használati lehetőségek, (de nem kötelező) kölcsönző személyek és kölcsöntárgyak azonosítására.
- Képes fényképpel és vonalkóddal ellátott olvasójegy készítésre 1 percen belül.
- Hálózati használat biztosítása, felhasználótól függő jogosultságok beállításával.

Kölcsönző személyek és kölcsönzéseik nyilvántartása:

A hagyományos kartonos olvasójegyes nyilvántartás kiváltására alkalmas, a folyamatos bevezetés és áttérés lehetőségének biztosításával. Szinte hihetetlen, de ez a program biztosítja Önnek, hogy már a megvásárlás első napjától hatékonyan használja a rendszert. Ezi a folyamatos bevezetés és áttérés, az úgynevezett FBA technológia megvalósításával teszi lehetővé.

Sokoldalú lekérdezési és keresési lehetőség:

- Elvitt kölcsöntárgyak, visszahozott kölcsöntárgyak, lejárt kölcsönzések.
- Kinél van a keresett kölcsöntárgy. Sokféle tetszőleges keresési lehetőség: cím, szerző, katalógus, ISBN, ISSN, ETO, egyéb besorolás, kiegészítő adatok szerint. Akár összetett keresést is megvalósíthat, kérhet.
- Készletállapot lekérdezések (jelentősen kibővített leltározási lehetőségek).
- Leltározási, selejtezési jegyzőkönyv készítése, nyomtatása.
- Statisztikai lekérdezések (jelentősen kibővített statisztika).
- Ezekon belül még számtalan variációs lehetőség a lekérdezésre.

A programot azonnali használhatóság, széleskörű szolgáltatás és könnyű kezelhetőség jellemzi.

A program működéséhez az alábbi minimális számítógép konfiguráció szükséges: Opr: Win95/Win98/WinME/WinNT/Win2000/WinXP Intel P100, 32 RAM, HDD 1GB, CD ROM, *ajánlható még, de nem kötelező az alábbi eszközök használata: Nyomtató, Modem, Vonalkód olvasó, Hálózati kártya, USB TWAIN kompatibilis kamera.*

MINDEZ CSUPÁN:

Oktatási intézményeknek és 5000 fő alatti települések könyvtárainak most

50 % -os kedvezményrel, azaz:

Helyszíni telepítés 2 óra betanítással mindenkinek:

180.000 Ft + ÁFA -ért,

90.000 Ft + ÁFA -ért.

6.000 Ft + ÁFA.

Üdvözlettel: Cseh Németh György a program szerzője

Referenciák, megrendelés a [túldalonn](#)!

napi könyvtár-pedagógiai és minőség-biztosítási témákhoz.

Javaslat a nyári akadémia hallgatói számára

Előzetes a minőségbiztosítási feladatok írásbeli teljesítéséhez

Bevezetés

Az Ön könyvtárában új gondolkodásmódot igénylő tevékenységet kívánunk meghonosítani a minőségirányítási rendszer kifejlesztése és bevezetése révén. Ez eszközként szolgálhat a könyvtár hatékonyabb, eredményesebb, partnerközpontú működéséhez.

A minőségirányítási rendszer kifejlesztése, bevezetése az iskolai könyvtár életében, mint szervezeti projekt jelenik meg. Ez vonatkozik mind az indításra, mind a rendszer kiépítésére.

Ézért mielőtt hozzáfognánk a rendszer kiépítéséhez, ajánlott tisztázni a műfaj és a forma kérdéseit, tehát: mi a projekt, milyen speciális módszertanok, formák jellemzők a könyvtáron belüli projekt működésére.

Ezt követheti a konkrét könyvtárfejlesztési projekt tartalmának, specialitásainak helyi átgondolása.

A projekt fogalmának, tartalmának a megismerésével Önök képesek lesznek:

- meghatározni a hosszú távú tervezéshez szükséges formai és tartalmi kereteket,

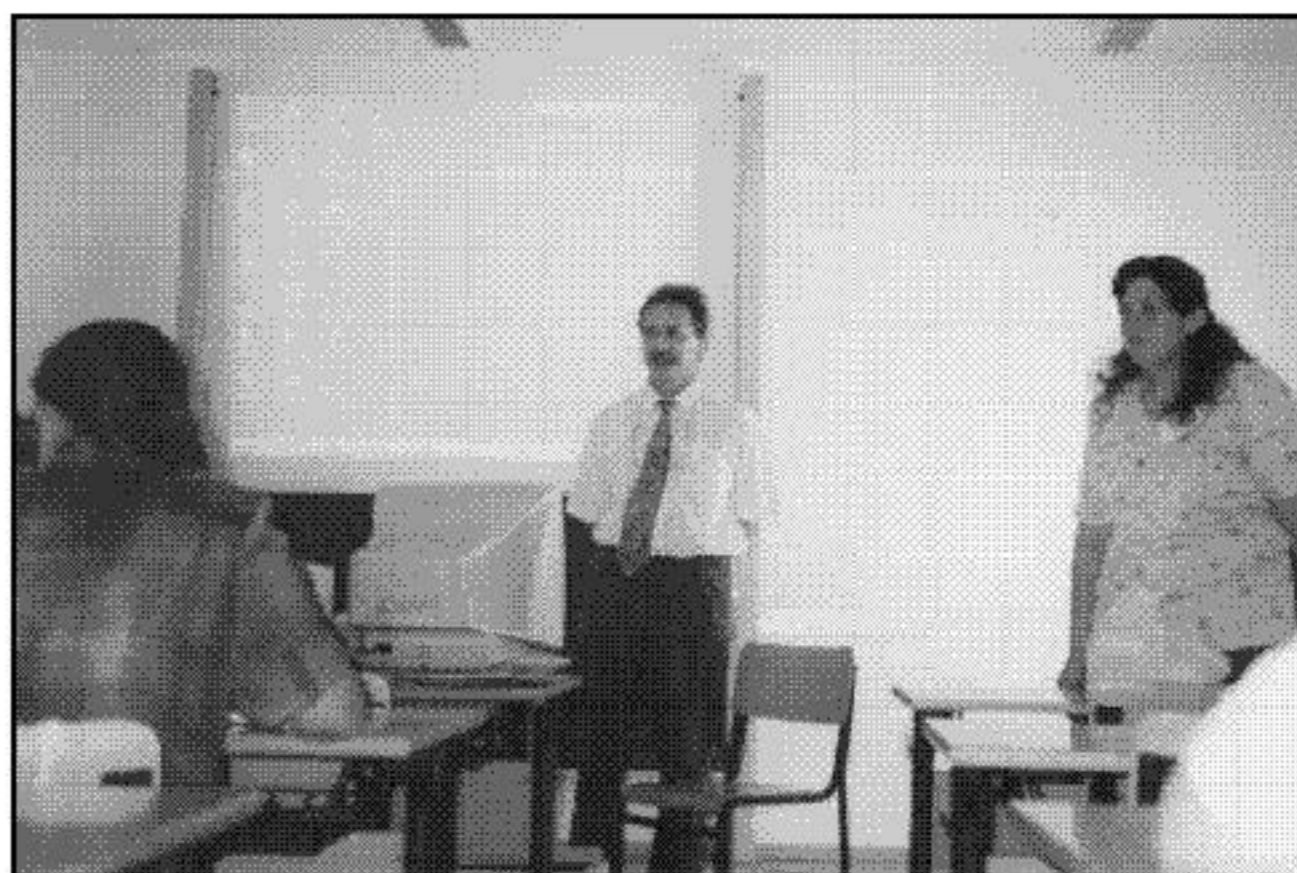
- új célképzési módszereket alkalmazni,

szélt rendszeréről, amelyet már számos iskolai könyvtárban használnak.

A 2. szekcióban népes tábor figyelte a Kolibri és a Kis Téka könyvtári rendszerek bemutatását, valamint az ismert Szirén program fejlesztéséről szóló új terveket, lehetőségeket.

A nap zárásaként kerekasztal-beszélgetésen kicserélték a tanfolyam résztvevői tapasztalataikat, elmondták véleményüket az eltelt 3 napról, javaslataikat a hátralévő időszakkal kapcsolat-

ban. A továbbképzéshez kapott előzetes feladat – Helyzet-elemzés, Könyvtárfejlesztési projekt – közös megbeszélése lendületet adott a feladat eredményes befejezéséhez, és megválaszolandó kérdéseket vetett fel a következő

koLIBRI Könyvtár

Microsoft Windows[®] alapon működő számítógépes program könyvtárak (elsősorban iskolai könyvtárak) állományának kezelésére készült integrált könyvtári rendszer, amely többek között magában foglalja az összes könyvtári folyamat naprakész nyilvántartását, megkönnyíti a feldolgozást, rendszerezést, többszempon-tú visszakeresést, kölcsönzést, statisztikák készítését.

A Windows programoknál megszokott módon installálható telepítő lemezekről. A rögzíthető könyvek-, kölcsönzők- és kölcsönzési adatok mennyiségét csak a háttértár kapacitása korlátozza.

A programhoz könyv adatbázis is vásárolható, közel 180.000 (1976 után megjelent) könyv adataival. Az adatbázisból kiválasztott bibliográfiai adatok átemelhetők a saját adatállományba.

A program alkalmas az egykötetes könyvek és a többkötetes könyvek adatainak a kezelésére. Többkötetes könyvek esetén lehetőséget ad az összkiadás adatainak a rögzítésére, valamint egy külön azonososító felvételével az összetartozó kötetek kezelésére.

Az egyes funkciók a MENÜ segítségével hívhatók, de bizonyos feladatok közvetlenül is elérhetők.

– átfogó képet formálni arról a tevékenységről, amelyet végezni kívánunk,

– előre vetíteni és így elkerülni a tevékenység során Önökre leselkedő nehézségeket, veszélyeket.

Ön/Önök mindannyian azért dolgoznak, hogy az iskolai könyvtárunk teljesítse azokat a feladatokat, amelyeket az iskola és a könyvtár meghatározott.

Változásokkal és új kihívásokkal teli korunkban merjenek bátran új módszerekhez, hatékonyan alkalmazható „eszközökhöz” nyúlni!

A hosszú távú tervezéshez

- a jelen helyzet reális felmérésére,
- reális, de kihívást jelentő, fejlesztő jellegű célok megtalálására van szükség.

A hosszú távú célok megvalósításához erős akaratra, felelősségérzetre, kitartásra van szükségünk.

Ha belevágunk egy projektbe nagy előrelátás és elszántság kell ahhoz, hogy a célt elérjük. Csakis akkor vállaljuk a projektet, ha a siker érdeké-

ben hajlandók vagyunk áldozatokra.

A szervezet minőségirányítási rendszerének kiépítése olyan idő, energia és költség-ráfordítást jelent az Ön és az iskolai szervezet életében, mely a jelenben befektetésként (idő, költség, energia, munkaráfordításként) jelentkezik a jövőben való megtérülés érdekében.

A tapasztalatok alapján általában 3 év telik el, míg a minőségirányítási rendszer működésének a hasznát a szervezet ténylegesen érzékeli a

szolgáltatások minőségének javulásán, a partnerek elégedettségén, az eredetileg kitűzött teljesítménycélok elérésén.

A minőségfejlesztési tevékenység megkezdése előtt helyzetelemzést kell végeznie, hiszen tudnia kell, hogy most hol tart a célok felé vezető úton?

A helyzetértékelés a jelenlegi állapot rögzítése.

Talán helyesebb lenne a helyzetrögzítés kifejezést használni, hiszen a helyzetértékelés során nem történik mérlegelő megíté-

lése a könyvtár jelenlegi helyzetének, csupán egy állapot leírása, a problémák felszínre hozatala.

A minőségfejlesztési tevékenység elkezdése előtt végzett önértékelés tartalmi és módszertani szempontból is nyitott.

Tartalmilag nyitott, mert nem fókuszál az iskolai könyvtár működésének egy, vagy néhány területére, hanem átfogó, perspektivikus képet kíván adni.

Az önértékelés egy jól strukturált kérdőívet tartalmaz, melynek kitöltése esetén az iskolai könyvtár önértékeléséhez az adatokat egy személy (pl.: könyvtárvezető), vagy csak néhány, az iskolai könyvtárral kapcsolatban álló személyek (pl.: pedagógusok, igazgató, diákok, helyettesek, gazdaságvezető) szolgáltatják.

A helyzetértékelő lapot kitöltő személynek rendelkeznie kell a könyvtárra vonatkozó széles körű információval, vagy információ hozzáférési lehetőséggel.

Rövid ismertető a SZIRÉN-21 Integrált Könyvtári Rendszerrel

- kliens-szerver architektúrájú rendszer, az alkalmazott hálózati protokoll a TCP/IP (gyors, biztonságos, távoli munkahelyek közötti kapcsolatot lehetővé tevő működésmód);
- a szerver Windows és Linux operációs rendszereken futhat;
- a jelenlegi kliens az alábbi operációs rendszerekre készült el: **Windows 95, Windows 98, Windows Me, Windows NT, Windows 2000;**
- kész adatbázisok állnak az adatrögzítés és a kereső rendelkezésére (1976-2000-ig Magyarországon megjelent könyvek bibliográfiai adatbázisa: analitikával együtt több mint 380.000 tétel, valamint egy tárgyszavazott tankönyv adatbázis); tehát a könyvtári állomány azon részéről amely a fenti adatbázisokban megtalálható nem kell a leírás aprólékos munkáját elvégezni, mert azok könyvedény áttemelhetők a saját állományba. Fontos tudnivaló továbbá, hogy a fenti adatbázisokban ugyanolyan módon és ugyanolyan részletességgel lehet keresni mint a saját készítésű adatbázisban!
- a Szirén-21 Integrált Könyvtári Rendszer nemcsak informatikai, hanem könyvtárodományi szempontból is megfelel a 21. század kihívásainak;
- a rendszer fejlesztésekor a szerzők szorosan együttműködnek az OSZK szakembereivel;
- a program a hatályos könyvtári szabványokra és jogszabályokra épül;
- a program egyszerűen kezelhető, használata könnyen megtanulható, mert nem informatikus szakembereknek, hanem könyvtárosoknak készült, az ő szakmai elvárásai alapján;
- kétféle adatbeviteli lehetőség áll a rögzítő rendelkezésére: a sokoldalú „melyleíró” és az egyszerűsített, központozójeles módszer;
- 15 féle dokumentumtípus kezelésére van lehetőség: könyv, multimédiás CD-ROM, video- és hangdokumentum, atlasz, térkép, kotta, díszteret és szakdolgozat, kutatási és fejlesztési jelentés, szabvány, szakfordítás, folyóirat, cikk, kép és elektronikus dokumentumok;
- több mint húszféle szempont alapján lehet keresni a saját állományban és az MNB adatbázisban és a tankönyvadatbázisban;
- a dokumentumok leírásához csatolható analitika, tartalomjegyzék, annotáció, képek;
- a rendszer sokféleképpen paraméterezhető;
- a programmal minden könyvtári munkafolyamat elvégezhető és nyomon követhető,
- szigorú védelmi rendszer, jogosultságellenőrzés, rendszeradminisztráció, rendszerstatisztika, „jogiás” és „hisztórizás” segíti a rendszert üzemeltető és karbantartó könyvtárost, rendszergazdát

Néhány további jellemző a teljesség igénye nélkül:

kereső kérdések a mentése, listás keresőműveletek elvégzése, lehetőség dokumentumok közötti kapcsolatok definiálására, kolligátumok kezelése, fejtűlet és rendezvény mint szerzőségi adat kezelése, lágyi mellékletek kezelése, többkötetes művek rögzítésének egyszerű, részben automatizált módja, egyszerűen kezelhető, de sokoldalú kölcsönző modul, vonalkódos megoldások, rugalmas és komplett kölcsönzési statisztika, nyomtatáskezelés a Windows lehetőségeinek kihasználásával, minden munkafolyamat korlátlan számú munkaállomáson párhuzamosan végezhető, a főbb (szabványos) adatsoportokon túl szabadon bővíthető adatfészek rögzítésének és keresésének lehetősége, Windows kompatibilis outputok, stb.

Az önértékelést követően az ott kapott adatok birtokában érdemes kijelölni az iskolai könyvtár hosszú távú fejlesztési elképzeléseit, amelyek az iskola pedagógiai programjában meghatározott célok elérését segítik a könyvtár feladatrendszerével.

Ehhez célszerű fejlesztési projekttervet készíteni, melyhez szükségesnek tartom néhány a projekttel kapcsolatos fogalom körüljárását.

Projekt:

A projekt olyan minden könyvtárra, vagy szervezetre érvényes, általános tevékenységforma, ami független a szervezet típusától, a projekt időtartamától, a költségek illetve a feladat nagyságától, a résztvevők számától. Alkalmazása a szervezet munkájában észrevehető hatékonyság javuláshoz vezet. A projekt lényege mindig valamilyen előnyös változtatás végrehajtása.

Minden tevékenység, amely egy szervezet számára olyan egyszeri és komplex feladatot jelent, melynek teljesítési időtartama (kezdés és befejezés), valamint teljesítésének erőforrásai (emberi ráfordítások, költségek) meghatározottak és egy definiált cél (eredmény) elérésére irányul.

A projekt rendszeres, egymásra épülő feladatok elvégzését jelenti, olyan cselekvési program, melyek végrehajtása közvetlenül a konkrét célok megvalósulását eredményezi.

A projektek, mint a szervezeti stratégia építőkövei egyszeri, komplex feladatok teljesítését jelentik meghatározott idő- (teljesítési időtartam illetve határidő) és költségkorlátok között.

A projektmenedzser / könyvtáros-tanár legfontosabb feladatai:

- A projekt tervezése;

- A projektet megvalósító csapat összeállítása, fejlesztése, motiválása – szerepek és célok kijelölése;

- A projektben részt vevők munkájának irányítása, ellenőrzése, értékelése;

- A projekt külső – belső kapcsolatainak, tevékenységeinek koordinálása;

- A projekt minőségbiztosítása a projekt kivitelezése során és a projekt befejeztével;

- A projekt eredményeinek tudatosítása (legitimálása).

Mindezek körüljárása után írásos feladatként javaslom, hogy készítsen a saját iskolai könyvtárára vonatkozó helyzetleírást, majd ezt követően a következő táblázat kitöltése segítségével könyvtárfejlesztési projektet.

Az anyagot összeállította:
Melykóné Tózsér Judit

Könyvtárfejlesztési projekt

ÁLTALÁNOS ISKOLA	CÉL:	VEZETŐ:			ELLENŐR:		ELÉRHETŐSÉG: KÖNYVTÁR		ÉRVÉNYBE LÉPETT:	OLDAL:
SORSZÁM	TEVÉKENYSÉG, FELADAT	FELELŐS	ÉRINTETEK	ELLENŐR	SIKERKRITÉRIUM	ALKALMAZOTT MÓDSZER, ESZKÖZ	ERŐFORRÁSOK	SZÜKSÉGES IDŐ /HATÁRIDŐ	DOKUMENTUMOK	HIBA-FORRÁS

A negyedik nap témája az iskolai könyvtárakról készült statisztikai felmérés elemzése volt. Az OKI által végzett adatgyűjtés értékeit elemezte *Varga Zsuzsa*, a Könyvtárosok Egyesületének elnöke. Az elgondolkodtató, néha elkeserítő eredményekről szóló előadásban a civil szervezet vezetője megfogalmazta a feladatokat is, melyek révén az iskolai könyvtárak minőségfejlesztését kívánták szolgálni.

Ebbe a minőségfejlesztő munkába adott bepillantást *Melykóné Tózsér Judit*, a Comenius 2000 programban résztvevő iskola innovációs menedzserként. A munka nagyságát érzékeltette előadása elején, amikor elmondta, hogy 3000 emberórát igényelt a feladat, 8 vastag mappa, 27 floppy telt

meg a dokumentációval. Ugyanakkor a beszámolója végére határozott motíváló hatással volt a hallgatóságra.

Ekkor kapott szót *Pálffy Sándor*, a Comenius 2000 minőségfejlesztő program tanácsadója, aki az iskola szervezatként való működésében tapasztalható változásokat vázolta fel. „Az iskola szervezatként működése szervezeti elmozdulást eredményez, melyben változik az iskolai könyvtár is.” Hallgatói kérdésére elmondta, hogy a Com. I. II. programmal dolgozó iskolák minőségfejlesztő folyamatában sajnos nem került elő az iskolai könyvtárak szerepe. Ebben előrelépést a könyvtárosok idézhetnek elő leginkább, de az iskolavezetés szerepe sem elhanyagolható.

Szinte áhított jövőképebe beillő iskolai könyvtárakról beszélt *Bondor Erika* budapesti kolléganő, akinek az OKI mérések mellett a magyarországi innovatív példák feltárása volt a feladata. Sommás tapasztalataként elmondta az előadó, hogy ahol megfelelőek voltak a személyi feltételek, ott sikerült jó könyvtárat kialakítani. A részletes beszámoló olvasható az alábbi internet-címen:

<http://berzsényi.tvnet.hu/~sediqi/>

A könyvtár-pedagógia témakörének kibővítését jelentette *dr. Kovács Mária*, a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola Könyvtárinformatikai tanszékének munkatársa előadása, mivel a könyvtárismereti, -könyvtárhasználati modul pedagógusképzésbe való be-

építéséről szólt. Majd a könyvtárszakos hallgatóknak készült módszertani kézikönyv került bemutatásra, melynek anyagait gyakorló könyvtárostanárok tapasztalatai, írásai alapján állították össze. Végül egy rendezett esemény szervezésére került sor: 40 éve kezdődött a könyvtárosképzés Szombathelyen. Ennek emlékére október elején visszavárvák az alma materbe végzett hallgatókat, ahol beszámolhatnak sikeres életpályájukról, esetleges gondjaikról.

A nap zárásaként *dr. Celler Zsuzsanna*, az OPKM tudományos főmunkatársa megismertette a hallgatóságot az UNESCO által kiadott iskolai könyvtári manifesztummal, valamint külföldi innovatív könyvtári példákkal.

Dömsödy Andrea, az OPKM iskolai könyvtári referense tájékoztatást adott az alakuló iskolai könyvtári szakfelügyeletről, az OPKM iskolai könyvtárakat segítő munkájáról, valamint a Könyv és Nevelés folyóirat terveiről.

Az utolsó tanfolyami napon volt lehetőség az előző témákban felmerülő jogi kérdések felvetésére, állásfoglalások kérésére.

Dr. Szüdi János, az Oktatási Minisztérium közigazgatási államtitkára áttekintést adott az iskolai könyvtárakat érintő jogszabályokról. Bevezetésként röviden vázolta az iskolát, a pedagógusokat érintő változásokat.

1. Felvetődött a könyvtárosi végzettség kérdése, és nyilvánvalóvá vált, hogy felsőfokú pedagógiai és felsőfokú könyvtárosi végzettség kell a könyvtárostanári státusz betöltéséhez.

2. A tanári kötelező óraszám ismét 22 óra lesz, tehát a könyvtárostanári is kedvezőbb.

3. Új bértábla szerint kapják fizetésüket a pedagógusok, a szakmai szorzó megszűnik.

4. A kerettantervből való eltérő helyi tantervek alkalmazásához nem kell engedélyt kérni az intézménynek.

Lehetőség van a könyvtárhasználat minden tantárgyhoz való kapcsolására annak érdekében, hogy a diákok megtanuljanak tanulni.

Ezután került sor az iskolai könyvtári funkció mibenlétéről, színesebbé válásáról való elemzésre, abból a megfontolásból, hogy ez a könyvtártípus könyvtári és közoktatási feladatokat egyaránt ellát.

a) Biztosítja a diák, pedagógus dokumentumokhoz való hozzáférési jogát, egyrészt.

b) Más oldalról megtanítja a gyereket a könyvtárhasználatra, és lehetővé teszi a szülőknek a betekintést az oktatás világába.

Mindehhez 2003. IX-ig kötelező megteremtteni a fenntartónak azokat az informatikai eszközöket, amelyeket a közoktatási törvény előír. Az iskolai könyvtárak esetében a Kulturális Törvény előírásait is figyelembe kell venniük, mint ágazati irányítási alapot, de a 11/1994. MKM rendelet részletesen szabályozza az iskolai könyvtárak működését. A közoktatási intézmény szervezeti egységeként működő iskolai könyvtár elkülönített része az iskolának. 2003-tól nem működhet iskola iskolai könyvtár nélkül, az óvodákban, szakmai szolgáltató intézményeknél, szakszolgálatnál minimum 500 dokumentumból álló szakirodalmat hozzáértő munkatársnak kell kezelnie.

A 37/2001. évi „tankönyvpiaci” törvény értelmében az iskola gondoskodik a tanulói tankönyvekről, melyek gondozása az iskolai könyvtár feladata. A megfelelő állomány kialakítása érdekében 600 Ft/fő/év gyarapodási keretet, il-

letve közalapítványi pályázati összeget biztosít a jogszabály, hogy minden telephelyen legyen könyvtárszoba az oktatási intézményben.

Mindezen gyűjtemények szakszerű gondozása érdekében a tanulólétszámnak megfelelően kell a könyvtárostanári létszámot meghatározni, hogy a nyitva tartás és a belső munkák arányos elosztása utána könyvtár hozzáférhető legyen. E változékony oktatási rendszerben fontos szerepet tulajdonított az előadó az iskolai könyvtári szaktanácsadás, a hálózattá szervezés valamint a tankönyvbemutató helyek gondozásának. Az oktatási tárca tervei szerint a pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények költségvetésébe beépülő szolgáltatási normatíva lehetővé teszi a szaktanácsadás reneszánszát.

Dr. Szüdi János konkrét kérdésekre válaszolva biztatta a jelenlévőket, és a Könyvtárostanárok Egyesületét, hogy fogadjon el határozatot a felvetett vizsátságok elítéléséről.

Végigérve az iskolai könyvtárakat érintő területeken ismét a minőségbiztosítás világába jutottak az akadémia hallgatói. A hét folyamán fel-felbukkanó minőségfejlesztési munka gyakorlati oldalát ismerhették meg, amikor *Mikulás Gábor* minőségbiztosítási tréninget vezényelt be. A feladat tervekészítés volt az alábbi helyzetre:

A most bezárt iskola könyvtárának átvétele.

A terveknél a részcélok és az eszközök feltüntetése jelentette a legnagyobb nehézséget a hallgatóknak.

Mintha csak tudta volna ezt Kovácsné Garamszegi Marianna, aki rövid ízelítőt nyújtott az iskolai könyvtárakban használatos és alkalmazható minőségbiztosítási technikákból.

Emmer Gáborné a „Minőség szaktanácsadói szemmel” című előadásából

rövid ízelítőt adott, amikor is a képzés, a nyári akadémia személyes hozamát vizsgáló körkérdésre várt válaszokat a hallgatóktól.

„Azt tanultam ezen a héten, hogy...”

A nyitott mordatok zárásával lezárult a tanfolyam is. A résztvevők leadták a továbbképzés feltételeként előzetesen kiadott helyzetelemzést és könyvtárfejlesztési projektkészítést tar-

talmazó írásos anyagot, átvették a tanúsítványt. Emberileg feltöltődve, szakmailag megerősödve búcsút vettek egymástól.

A szervezők munkája azonban nem ért véget, mivel a hallgatók által – a képzés végén – kitöltött elégedettségi kérdőívek feldolgozása folytán képet kívántak formálni a program sikeréről.

KÉRDŐÍV

Tisztelt Kolléganő / Kolléga!

Örülünk, hogy érdeklődésével megtisztelte rendezvényünket. Reméljük, hogy a továbbképzés során olyan hasznos információkat hallott, mely további munkájához segítségül szolgál.

A továbbképzés értékelése és további rendezvényeink sikere érdekében szeretnénk, ha megosztaná velünk véleményét ezen a kérdőíven. A válaszadás önkéntes!

Kérjük, jelölje be 1-5-ig terjedő skálán, hogy mennyire jellemzik az alábbi kijelentések a továbbképzést!

1 nem jellemzi → 5 leginkább jellemzi

1. A továbbképzés értékelése.

Szempontok	Osztályzat
A továbbképzés témája érdekes volt.	
Az előadások jól szerkesztettek, lényegre törők voltak.	
A témát kellő mélységben tárgyalta.	
A gyakorlatban jól hasznosítható ismereteket nyújtott.	
Az előadás inkább elméleti ismereteket nyújtott.	
A továbbképzés szakmai újdonságokkal szolgált.	
Elegendő idő állt rendelkezésre az egyes témakörök megbeszélésére.	
Az előadó felkészült volt.	
Az előadásmód színes, élvezetes volt.	
Nem maradtak megválaszolatlan kérdések.	

Milyen észrevételei, javaslatai vannak az előadások tartalmával kapcsolatban?

.....

.....

.....

2. A továbbképzés szervezésének értékelése.

Megfelelő tájékoztatást kapott a továbbképzésről.	
A jelentkezés nem okozott gondot.	
A továbbképzés megfelelő időpontban került megrendezésre.	
Az előadások során sikerül tartani az időrendet.	

Milyen javaslata van a szervezéssel és a lebonyolítással kapcsolatban?

.....

.....

Köszönjük, hogy válaszaival segíti a munkánkat!

Könyvtárostanárok Egyesülete

A kérdőívek statisztikai elemzése kapcsán az alábbi eredmény született.

Szempontok	Osz-tályzat
A továbbképzés témája érdekes volt.	4,90
Az előadások jól szerkesztettek, lényegre törők voltak.	4,55
A témát kellő mélységben tárgyalta.	4,25
A gyakorlatban jól hasznosítható ismereteket nyújtott.	4,20
Az előadás inkább elmélet ismereteket nyújtott.	3,85
A továbbképzés szakmai újdonságokkal szolgált.	4,35
Elegendő idő állt rendelkezésre az egyes témakörök megbeszélésére.	3,35
Az előadó felkészült volt.	4,85
Az előadásmód színes, élvezetes volt.	4,35
Nem maradtak megválaszolatlan kérdések.	3,85

Elemézve a kapott táblázatot, kiderül, hogy rendkívül sikeres volt a továbbképzés témaválasztása, melyhez sikerült jól felkészült előadókat megnyerni. A lényegre törő előadások, az élvezetes előadásmód mellett sem sikerült a téma valamennyi részletét teljes mélységében tárgyalni. A sok szakmai újdonságot hozó továbbképzés az elméleti ismeretek mellett gyakorlati útmutatást is adott, de egyáltalán nem volt elegendő az idő a kérdések megválaszolására. Bár előre ki nem számítható események ellenére/mellett sikerült tartani a korábban megszabott időrendet, a résztvevők szívesen hallgatták volna tovább az egyes előadókat.

A továbbképzés tartalmi értékelése mellett a szervezéssel, lebonyolítással kapcsolatban is jeles minősítést kapott a program. A nyári akadémiáról való tájékoztatást, a jelentkezés módját, a továbbképzés szervezésének időpontját 80-90%-ban jónak ítélték a résztvevők. Alábbi javaslataikkal, észrevételeikkel színesítették, pontosították a hallgatói visszajelzés skáláját.

Milyen észrevételei, javaslatai vannak az előadások tartalmával kapcsolatban?

– Jól felkészült előadók voltak, de nem volt mindig elegendő a kimért idő.

– Sok újat, szakmai érdekességet hallottam jól felkészült kollégáktól.

– Szinte minden fontos területet átfogott.

– Más újdonságot is szívesen hallottam volna (jogi, finansziális).

– Több gyakorlati jellegű előadást vártam.

Nem volt felesleges időtöltés. Legközelebb valamivel kevesebb előadás legyen.

– Elméleti és gyakorlati oldalról is körüljártuk a témát.

– A csoportok nagyobb fokú segítése a tréning folyamán.

– Kevesebb témát bővebben, több gyakorlatot.

– Jó és pontos törvények kellenek, amelyhez eszközöket adnak, majd számon kérnek.

– Több időt kellett volna szánni közérdekű kérdésekre.

– Egymás megismerésére sem volt idő.

– Az előadások tartalmilag és előadásmódban is változatosak voltak.

– Legjobban Z. Karvalics László előadása tetszett.

Milyen javaslata van a szervezéssel és a lebonyolítással kapcsolatban?

– A szervezésnél hiányoltam a vizsgaigazgatást.

– A kiküldött anyagokat jó lett volna elektronikus úton (is) megkapni.

Jól átgondoltan, mindenre kiterjedő figyelemmel történt a szervezés és a lebonyolítás.

– A szervezők láthatóan túlterheltek voltak.

– Szívesen segíték. (Bondor Erika)

– Jó volt a szervezés, lebonyolítás, talán az idő tervezése okozott gondot.

– Sok volt a csúszás.

– Jónak tartom a délelőtti elmélet, délutáni gyakorlat megosztást.

– Valamivel hamarabb jelezzétek a részvétel időpontját.

– Juhászné Belle Zsuzsának köszönöm a sok munkát és a koncertet különösen.

– Az egyes iskolai könyvtárak bemutatása nagy hatással volt rám.

– A képzés időpontja egybeesik az érettségik, tanévzárók idejével.

– Tetszett a témák csoportosítása, az előadások egymásra épülése.

– Több közreműködő?

– Egy kicsit több szabadidőt kellett volna engedni.

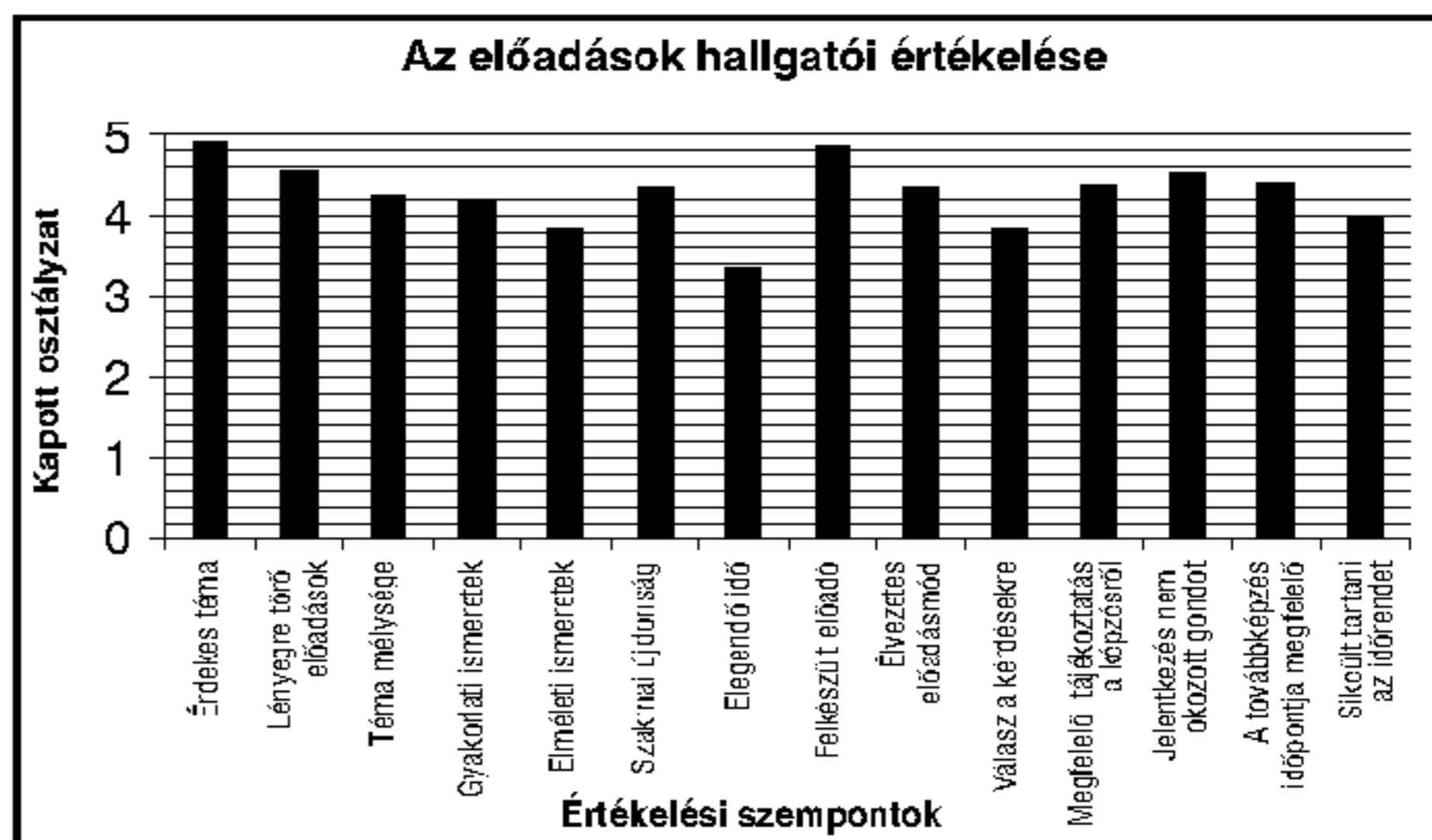
– Ha papírokat akarunk visszakérni, adjuk egyszerre egy borítékban.

– Túl későn kaptuk meg a részletes programot, és a meghívóban is akadnak félreérthető dolgok.

Összegezve: Sikeres, ismeretekben gazdag programot sikerült lebonyolítani a Nemzeti Kulturális Alapprogram segítségével. A program keretében érintett témák további mélyítése újabb és újabb konferenciák, műhelybeszélgetések témáját adhatja meg.

Emmer Gáborné
titkár

Könyvtárostanárok Egyesülete

Az iskolai könyvtár új modellje a gyakorlatban

Könyvtárostánárok Egyesülete által szervezett képzés 2002. június 24-től 2002. június 28-ig a résztvevő szemével

Tartalmas, jó előadások követték egymást öt napon át. *Kenyéri Katalin* és *Szűdi János* szinte keretet adtak a tanfolyamnak. A pontos, jól, egyértelműen értelmezhető törvények meghatározzák a fenntartóknak a feladatokat. Maradékulven finanszírozva nehezen tudnak fejlődni az iskolai könyvtárak. *Kenyéri Katalin* már többször hallottam, a hatályos törvényeket természetesen ismerünk, de fontos azok változását, végrehajtását figyelemmel kísérnünk.

Zalainé TQM-ről szóló könyve ott van a hallgatók ajánlott irodalmában.¹ A minőséggel, a minőségi munkára törekvéssel maximálisan egyetértek, de úgy gondolom nem feltétlenül kell minden esetben pareto és „halszájka” diagram, hogy tudjuk, a hallgató miért lóg az órákról, az intézmények vizsgálatánál viszont nagyon hasznos lehet.

Suppné Tarnay Györgyi átfogó ívet vázolt föl arról, hogy az irodalom, az olvasás iránt keltett motivációtól hogyan juthatunk el a nyitott aktív befogadásig. A hátrányok sokféleségével kell megküzdenünk, és újra megerősítést nyert, hogy az iskola, ebben az iskolai könyvtár sokat tehet.

Nem állíthatom, hogy *Nagy Attilától* ami megjelent, azt olvastam, de törekszem rá. Mindig igyekszem előadását meghallgatni, amikor lehetőségem van rá. Kedvelem az eladói stílusát, az idézeteit, a hangsúlyait.

Az RWCT nem új számomra, a tavaszi HUNRA konferencián, ami az iskolánkban volt, egy előadáscsokor

e téma köré szerveződött. *Varga I. Erika* előadása előtt az irodalomtárostánárok aggodalmával értettem egyet, én sem vagyok híve az irodalmi mű „szétszedésének”. A tréning után a kollégák lelkesedését látva elgondolkodtam.

Boda Istvánnal munkakapcsolatban vagyunk, főiskolai képzésünkben is tanít. Humán ismeretekkel is felvértezett informatikus. Már több előadásában is érintette, hogy az egyetemi képzésben a könyvtárinformatikusoknak a programozásig is el kellene jutni, mert így ők is csak felhasználók, amelyek tulajdonképpen már mindannyian vagyunk. Nagyon jó volt hallgatni a kollégáktól, hogy használják a számítógépet, szépen halad az elektronikus feldolgozás. A továbblépést jelenthetné, ha a minisztérium támogatná az iskolai könyvtárak hálózaton történő elérhetőségét. A honlapot már sokan el tudják készíteni.

A mi szakmánkra is igaz, aki nem képzé magát, az lemarad. Az iskolai könyvtárakat támogatni kellene, hogy elektronikus katalógusaikat hálózaton elérhetővé tudják tenni.

Tószegi Zsuzsanna könyveit ismerem, munkám során a hallgatóknak ajánlom.² Előadásának stílusa, szemléltetése figyelemre méltó volt. A vakok számára használható elektronikus könyvtár fontos információt jelentett számomra.

A szoftverbemutatók hasznosak lehetnek azoknak, akik még nem választottak.

Mindkét előadásort szívesen meghallgattam volna. A „szirénes” előadás mellett azért döntöttem, mert nagyon elterjedt. Főleg a kollégák problémái, kérdései érdekeltek.

Varga Zsuzsa előadása mögött bizonyára sok munka van. A felmérés rendkívül sok adatot tárt fel, nem tudtam mindent feljegyezni, ezért várom publikációban való megjelenését.

Kovács Mária könyvét a könyvtárhasználati ismeretek oktatásáról nagyon hasznosnak, jó összefoglalásnak tartom.³

A minőségbiztosítás témakör előadásai nagyon sok kérdést vetettek fel a kollégák között.

Amikor egy könyv megjelenik, gyakran vetődik fel bennem, milyen körülmények között születhetett. *Sárány Lukátsy Saroltától* erről hallhattunk beszámolót. Akik olvasták a *Kultúra alulnézetben* című kötetet, személyes adalékokat kaphattak a szerzőtől, akikhez még nem jutott el, bizonyára beszerzik. Könyvtárosoknak a mű szellemi és nyomdatechnikai megalkotása is érdekes.

Némi fenntartásom volt *Mikulás Gábor* információbrókerrel szemben, de a könyvtárostánárok lázas feladatmegoldását látva elfogadóbb lettem.

Egészen kiváló volt a *Juhász Zsuzsa* által szervezett zenei est, *Sárközy Bence*, *Sörös* zongoraművész és a *Maróthy* kórus hangversenye.

Lupkovicsné Major Edit

1 *Zalainé Kovács Éva*: A Total Quality Management (TQM) alkalmazása a könyvtárban: szakirodalmi szemle. Bp.: OSZK, 1997.

2 *Tószegi Zsuzsanna*: Multimédia a könyvtárban Bp.: Akad. K., 1997.

3 *Kovács Mária*: A könyvtárhasználati ismeretek oktatása szakmódszertan könyvtárostánár hallgatóknak. Szombathely: Berzsenyi Dániel Főiskola, 2001. Debrecen, 2002. június 28.

AZ OLVASÁS TANÉVE

címmel

az ISKOLAKÖNYVTÁROS című folyóirat szerkesztősége pályázatot hirdetett könyvtárosok, könyvtárostanárok, pedagógusok, diákok, szülők részére az olvasással kapcsolatos pályamunkák elkészítésére.

A pályázat célja volt:

Az olvasóvá válásban, az olvasási szokások kialakításában meghatározó szerepet játszanak a közvetlen környezetből kapott korai ösztönzések, amelyek meghatározzák az olvasás motívumait, az olvasmányélmény kiválasztását, az olvasott mű befogadását.

Az iskola, az iskolai könyvtár elsődleges szerepet játszik e folyamatban. A pályázatok segítségével kívánjuk feltárni és közreadni az iskolai könyvtári munkában az olvasói attitűd kialakulásához vezető út hatékony formáit és eljárásait.

Pályázni lehetett:

Iskolai könyvtári tevékenységet bemutató olvasáscentrikus programokkal, tapasztalatokkal, tanulmányokkal, rajzokkal, fotókkal, módszertani anyagokkal digitális dokumentumokkal.

A pályázók köre kiterjedt:

Általános és középiskolai könyvtárosok, pedagógusok, diákok, könyvtárhasználók csoportjára.

Javasolt témaként szerepeltek:

Az iskolai könyvtár/könyvtáros szerepe az olvasóvá nevelésben

A taneszközök olvasásfejlesztő szerepe

Emlékezetes olvasmányok

Olvasás és tanulás

Olvasás a számítógépek világában

A családi könyvtárak, a tanulói könyvtárak.

Az „Olvasás éve” programjai az iskolai könyvtárban

A pályázat arra szolgált, hogy tapasztalataink, ötleteink közreadásával egymást segítsük abban, hogy tudatosuljon a mindennapi olvasás fontossága, értelme és öröme. A beküldött alkotások közül az alábbiakat közöljük folyóiratunkban, valamint a kiadónk könyvajándékaival jutalmazzuk az alkotók munkáját.

1. **Nagyné Félix Anna, Hódmezővásárhely**
2. **Kiss Anikó, Hajdúböszörmény**
3. **Zseli Klára, Székesfehérvár**
4. **Ilevesi Mária, Gyöngyös**

Gratulálunk kolléganőinknek az eredményes munkához! Bízatom kedves olvasóinkat, hogy pályázaton kívül is küldjék be az „Olvasás Éve” tiszteletére szervezett programjaikról szóló beszámolóikat, hogy a Könyvtárostanárok Egyesülete tervezett feladatgyűjteményét gazdagítsák.

Emmer Gáborné
főszerkesztő

Az iskolai könyvtár és a könyvtáros szerepe az olvasóvá nevelésben

Könyvtárunk bemutatása

A könyvtár az intézet kollégiumi szárnyán helyezkedik el, 55 m²-es nagyságú, amelyhez külön 33 m²-es olvasóterem és egy kis 12 m²-es raktárhelyiség csatlakozik. Az olvasóteremben lehetőség van egy osztálynyi tanuló elhelyezésére. A 6 olvasóasztal tág teret ad a csendes tanuláshoz és olvasótermi munkához. A kézikönyvtár anyaga üvegezett szekrényekben itt van elhelyezve. A folyóiratokon kívül az információs eszközök is itt találhatók: Thomson színes TV, Panasonic videorekorder, 3 db számítógép, fekete-fehér Laser Jet 1100-as lézernyomtató, Photosmart 1215-ös színes nyomtató, SZIRÉN könyvtárprogram, Xerox fénymásoló, JVC HI-FI torony, videofilmek és CD-lemezek, CD-ROM-ok.

Könyvtárunk az alábbi lehetőségeket biztosítja az iskola tanulóinak és tanárainak:

1. Kölcsonzés.
2. Fénymásolás.
3. Videofilm-vetítés.
4. Folyóiratok helyben olvasása.
5. CD-lemezek hallgatása.
6. Internet, CD-ROM használat.
7. Számítógépes gyakorlás.
8. Könyvtárhasználatra épülő feladatok megoldásában segít.
9. Kézikönyv-használati órák tartása (osztályfőnöki órák keretében a könyvtárostanár tartja).
10. Könyvtári órák tartása (szaktanárok tartják).

11. Kicjtési, szavaló-, prózamondó versenyek, versmondó délutánok, összejövetelek.
12. Kézikönyv-használati vetélkedők, könyvtári pályázatok.

A könyvtár szabadpolcos rendszerű. Az állomány jó minőségű, az iskola sok szakmát oktató jellegének megfelelő összetételű. Könyvtárunk 1973 óta gyűjti az iskola profiljának megfelelő könyveket, tehát a legutóbbi 29 év könyvtérméséből válogatva fejlesztette ki állományát. Pillanatnyilag 20 000 kötettel rendelkezünk, de az állomány nagy része felújításra szorul.

A médiatár kialakítása 1998-ban kezdődött az alapvető gépek és eszközök vásárlásával. Több sikeres pályázattal sikerült egy korszerű tanulási forrásközpontot kialakítani a kollégium épületében.

Az 1999/2000-es tanévtől az egész napos tanítás bevezetésével nőtt az olvasótermi helyben használat iránti igény, ezért a könyvtár kötelező nyitvatartási idejét 22 órától 30-ra emeltük. Ezt úgy sikerült elérni, hogy az intézményegység vezetője felvett egy könyvtárszakos tanárnőt, aki fél állásban könyvtári teendőkkel lett megbízva.

A képzési struktúránk rendkívül széles körű:

1. Általánosan művelő képzés a 9-10 évfolyamon.
2. 4 éves szakközépiskolai képzés.
3. Szakmunkások szakközépiskolája 2 éves intenzív tagozat.
4. 16. életévüket betöltött tanulók OKJ szerinti szakképzése.

5. Érettségizett tanulók OKJ szerinti képzése.
6. 3 éves levelező tagozat.
7. 3 éves esti tagozat.

Az újabb, általánosan művelő évfolyam belépése miatt az eredetileg 18 tantermes iskolaépületben csak úgy lehetett ellátni az oktató-nevelő munka feladatait, hogy az esti és levelező évfolyamok mellett a szakképző évfolyamok oktatása is délutánra lett áttéve. Ezért vált szükségessé a könyvtárnak, mint a tanórán kívüli ismeretszerzésnek és nevelésnek egész napos hozzáférhetősége, a nyitvatartási idő 30 órára való emelése.

Ami öröm számunkra az az, hogy beindult a könyvtárban egy olyan könyvtári-olvasótermi forgalom, amire már régóta vágytunk. Egyre több tanuló tér be szakirodalom- és folyóirat-olvasásra, számítógépes és könyvtárhasználatra épülő feladatok elvégzésére. A célunk az, hogy megtanítsuk tanulóinkat az önálló búvárkodásra, ismeretkeresésre és az internetről levethető információk kiszűrésére, általános műveltségük emelésével – a könyvtári vetélkedők és pályázatok kapcsán.

*„A könyvek igazi célja az,
hogy csapdába ejtsék,
és önálló gondolkodásra
kényszerítsék az elmét.”
(Morley)*

Időszerű volt az Olvasás éve kapcsán felfigyelnünk ama szomorú jelenségre, hogy tanulóink nem szívesen veszik kezükbe a könyveket, nem

élnék kellő mértékben az olvasás és könyvtár adta lehetőségekkel.

Mi, könyvtárostanárok nap mint nap szembesülünk – a kölcsönzések kapcsán – azzal a furcsa helyzettel, hogy tanulóink „muszájból”, tehát nem kedvtelésből olvasnak és nem azért, hogy esztétikai élményhez jussanak. Ráadásul, a tanulók nagy többsége kevés időt szán az olvasásra, művelődésre.

Legtöbbször a gyors információhoz jutást választják: pl. kötelező olvasmányok terén a rövidített változatokat olvassák el vagy videofilmeket néznek meg. Kevesen merülnek el a mélyebb olvasásban. A mai felgyorsult világban az olvasás, a könyv miért játszik egyre kisebb szerepet az emberek, de főleg a fiatalok életében? Ez köszönhető talán annak, hogy a tömegkommunikáció és az Internet gyors térhódítása rengeteg információszerzésre ad lehetőséget.

A kommunikáció gyors áramlása nagy hatással van a tanulók életformájára, életvitelére, világszemléletére, gondolkodására, de főleg az egész emberi kultúra.

Ezért nehéz az új század küszöbén megtalálni az olvasás, a könyv helyét, szerepét. Pedig nagyon fontos lenne, hogy a számítógépes kultúrában is előtérbe kerüljön a

könyv, a könyvben található információ, művészi élmény.

A kommunikációs technikák előrehaladtával nem szabad, hogy a könyv háttérbe szoruljon, mert igaz, hogy az Interneten rengeteg adathalmaz van, de abból is ki kell szűrni a számunkra legjobban használható információt, de a legértékesebb tudás továbbra is a bölcs emberek által íródott könyvekben található.

A szülők, pedagógusok és könyvtárosok feladata, hogy közösen ráneveljék az olvasásra, a könyv szeretetére és megbecsülésére. A kézbe vett könyv sokkal nagyobb élményt nyújt tanulóink számára, mint az Internetes oldalak egyhangú olvasása. Értessük meg és szoktassuk rá tanulóinkat, hogy a könyvek olvasásával maradandóbbá válik tudásuk. A szép és értékes könyv olvasása mindennél többet ér, mert az értékes tudásanyagot kívül még gyönyörködtet is. Ha erre rá tudjuk vezetni tanulóinkat, vagy meg tudjuk változtatni gondolkodásmódjukat, sikerélményhez juttatjuk őket.

Az iskolai könyvtár fontos tiszte az „olvasóvá nevelés”, a tanulók kibontakoztatása a könyvekben rejlő tudás, információ; az által nyújtott

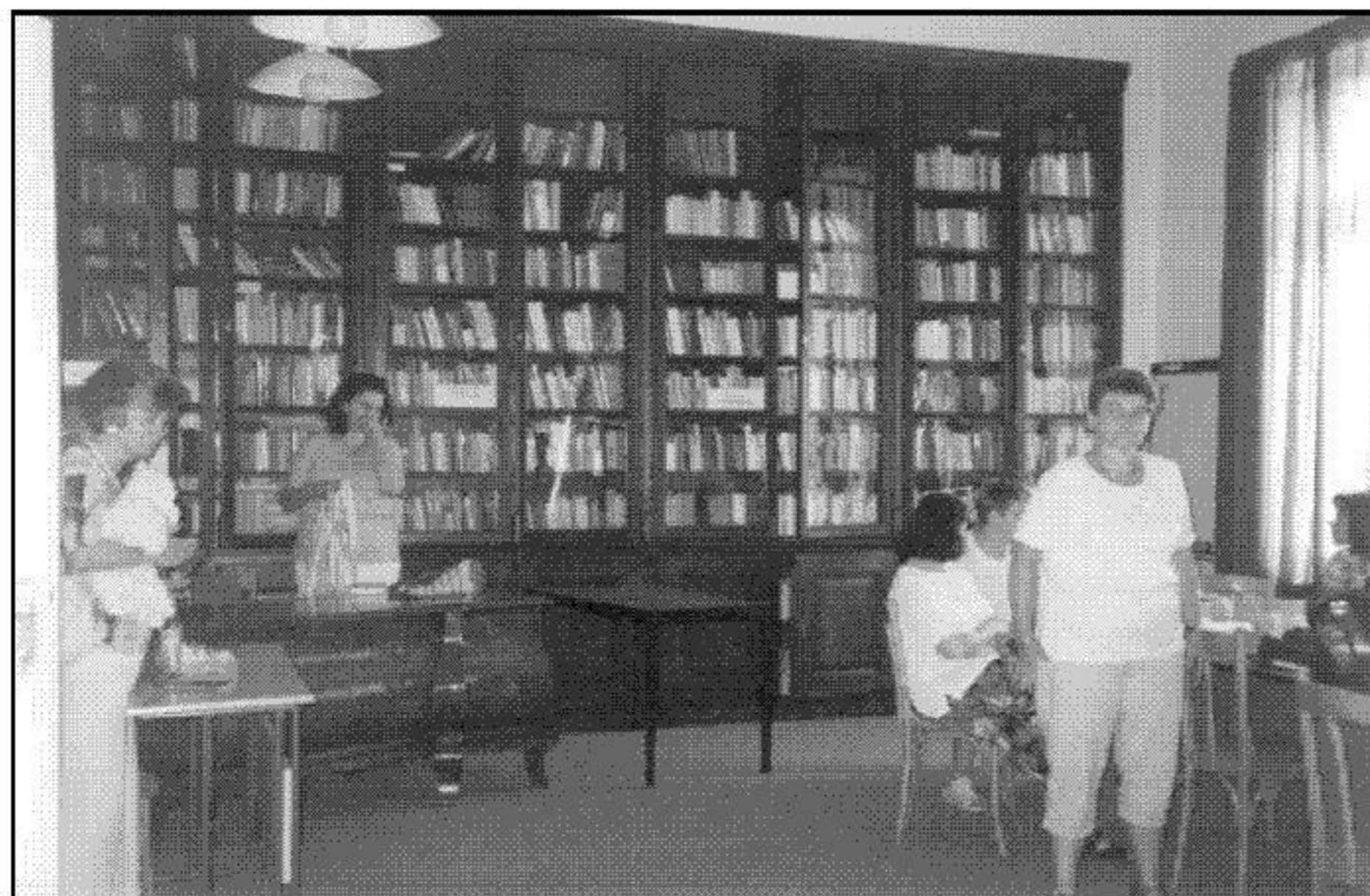
élmény, szellemi gazdagodás által.

A tanulók általános műveltségét fejleszteni kell. Önmaguk keveset tesznek meg, hogy gyarapodjon tudásuk, műveltségük. Ezért fontos a külső motiváció megléte. Nekünk, felnőtteknek kell elvezetni tanulóinkat arra a szintre, hogy felismerjék az olvasás belső indítékából fakadó értékét. Ezáltal tudatukban válják mindennapivá az olvasás iránti vágy, és maradandó élményt nyújtson számukra. Ahhoz, hogy az iskolában az önművelésre nevelés hatásossá váljon, szükséges, hogy a nevelőmunka kiterjedjen, széles körben kibontakozzék. Ezen a téren nagy feladat hárul a tantestületre. Minden tanár feladata, hogy segítse a tanulókat az olvasóvá nevelésben. Rájuk vár, hogy a tanulókat a könyvhöz csalogassák, és megtanítsák őket a helyes olvasás művészetére, s olyan feladatokkal lássák el őket, amelyek megoldásához a könyvtári bűvárkodás, kutatómunka nyújt segítséget. Ezáltal a tanulók gondolkodása elmélyültebbé válik, bővül szakműveltségük, általános műveltségük.

Az iskolai könyvtár az iskola információs központja. Feladata, hogy segítse az iskolában folyó oktató-nevelő és tanulmányi munkát, előmozdítsa a tanulók olvasásra és könyvtárhasználatra nevelését.

A könyvtár e feladatát az iskola tantestületének bevonásával, aktív közreműködésével tudja csak ellátni. A mi iskolánkban nagyon jó kapcsolat alakult ki a könyvtár és a tantestület között. A tantestület tagjai fontosnak tartják a könyvtárhasználatot, éppen ezért a tanár könyvtári bűvárkodásra serkentő feladatokkal látja el a tanulókat, könyvtárban megoldandó pályázatokat hirdet, szervez a sokoldalúan kreatív személyiségek nevelésére.

Az iskolai könyvtárnak kiemelkedő szerepe van a korszerű oktatásban, a készségek és a képzettség

igényes fejlesztésében, az önképzésben, a tanulók teremtő szabadságának és önálló tájékozódásának szolgálatában.

A könyvtár jelentősége – amire a *képzés egész folyamatában tudatosan építeni kell – különösen a következőkben van: tere és segítője az önálló gondolkodásnak, az ismeretek önálló elsajátításának; forrása és szolgálója a szellemi aktivitásnak, a szárnyaló tudásigény kielégítésének, a kutató-alkotó érdeklődésnek, az egyéni fejlődési ütem, a tehetség kibontakozásának.* A könyvtár használatával lehet és kell rávezetni a tanulókat a tudományok és a történelem mélyebb ismeretére, az ismeretek rendszerezésére és rendszerezésére.

A tantestület és a könyvtáros-tanárok közös ügye, hogy megismertesse, megszerettesse a tanulóifjúsággal a könyveket, mind jövőképük formálása, mind civilizált társadalomba való beilleszkedésük miatt.

Ahhoz, hogy tudatosuljon a tanulóknál a mindennapi olvasás fontossága, fel kell ébresztenünk érdeklődésüket a kultúra, az olvasás iránt. Mindezt úgy tudjuk, ha ezen a síkon valamilyen formában motiváljuk őket. Az életkori sajátosságoknak megfelelő szintű könyvek ajánlásával, az általános műveltség gyarapítására ösztönző feladatok adásával rávezethetjük tanulóinkat az olvasás értelmére és örömére, az ismeretszerzés lényegére.

Az érdeklődés elsődleges szerepe az ismeretszerzésben rejlik, a hatalmas tudás megszerzésének lehetőségében, amelyhez bárki hozzájuthat a kíváncsiság, a révén. Ehhez társul még a kitartó és céltudatos munka.

A ma társadalmá az általános iskolától kezdve arra készíti fel az ifjúságot, hogy lépést tartson a tudományos és technikai fejlődéssel, iskolai tanulmányainak befejezése után tovább képezze magát, s ily

módon a tanulást permanensen szélesítse.

A permanens, élethosszig tartó nevelés korai szakasza iskolai keretek között és megszakítás nélkül történik, utána fokozatosan megy át az ember folyamatos önképzésbe.

Napjainkban, a gazdasági átalakulások hatására, módosult a társadalom élete, a és a technika vívmányai mindennapi életünk eseményeibe is. A gyors átalakulást igénylő világunkban a fiataloknak el kell sajátítaniuk az önálló ismeretszerzés képességét, fel kell készíteni őket a permanens tanulásra. A tanulás meg nem szűnő folyamat kell, hogy legyen, vagyis a felnőtteknek is és a fiataloknak is állandóan tanulniuk kell.

A könyvtárostanárok és a pedagógusok feladata, hogy a tanulók általános műveltsége napról napra, magasabb szintre való emelésének ösztönzésével, a tudás megszerzésére való inspirálásával, az olvasási vágy felkeltésével önállóan ítélni, gondolkodni, érvelni tudó állampolgárokat neveljünk.

Nagyon fontos a könyvtárostanári személyisége, hozzáállása a könyvtári munkához, a könyvtár mindennapjaihoz, de az iskolai könyvtáros-

tanár egy nem tehet csodát a tanuló olvasóvá nevelésében, információszerzésében.

Ez összetett feladatot igényel, mely nagymértékben függ attól, hogy milyen a könyvtárostánár kapcsolata az igazgatóval és a tantestülettel. Csakis közösen, segítve tudunk előrehaladni céljaink elérésében. Ha jó kapcsolatot tudunk kiépíteni, akkor jól fog működni a könyvtárunk is.

Ami még szükséges a jó munkavégzéshez, s ahhoz, hogy hatékonyan működjön a könyvtár, az a tárgyi feltételek megléte.

A mi iskolánkban először a tárgyi feltételek megteremtésére, javítására törekedtünk. Mi mindent sikerült pályázatok útján a könyvtárunkba beszerezni? Riasztórendszert, telefont, figyelőkamerát, 3 db számítógépet, SZIRÉN könyvtárprogramot, fekete-fehér lézernyomtatót, fekete-fehér Xerox fénymásológépet, színes nyomtatót, klímaberendezést, videokazettákat, könyveket és bútorokat.

Jó és időben benyújtott pályázatokkal rövid idő alatt gyorsan tudtuk felfejleszteni könyvtárunkat. Ezen kívül még megtalálható a könyvtárunkban és nagyon jól kihasználjuk a tanítások során a szí-

nes tévét, videolejátszót, -felvevőt, HI-FI-tornyot magnókazetta- és CD-felvevővel, -lejátszóval.

Van néhány hiányosságunk, mert szeretnénk még egy színes nyomtatót és egy kivetítőt is, de a pályázati lehetőségek tára még nyitott, ezért tovább próbálkozunk terveink valóra váltásában.

E feltételek meglétével tanulóink már a tanórák helyett is inkább ebben a közegben mozognának. A tárgyi feltételek megléte után gondolkodhattunk azon, hogy hogyan kellene minőségi munkát végezni a könyvtárban, hogyan kellene megtanítani az információkeresésre, a könyvtári búvárkodásra.

Ma olyan világban élünk, ahol lehetetlen módon felgyorsult az ismeretek változásának, bővülésének a ritmusa. Az ember élete során készletve, ösztönözve, de gyakran kényszerítve is van, hogy már meglévő ismereteit frissítse, újabbakkal kiegészítse.

Ahhoz, hogy tájékozott és művelt egyénekké váljanak tanulóink, nagyon sok ismeretre van szükségük. Az ismeretszerzéssel is olvasatjuk tanulóinkat, de még megtanítjuk őket a lényeglátásra, a kreatív gondolkodásra.

A szakképző és szakiskolában tanuló gyerekeknél – speciális érdeklődési körüknel fogva – nem annyira a szépirodalmi könyvek olvastására, hanem motiváló tényezőként a szakirodalomra, az ismeretterjesztő, valamint a kézikönyvekre helyeztük a hangsúlyt.

Hogy tanulóink a tanórák közötti lyukasórákat és szabadidejüket hasznosan töltsék el, többféle vetélkedővel és pályázattal próbáltuk felkelteni igényeiket a kézikönyvek és a szakkönyvek iránt. Lehetőséget adtunk a mi tanulóinkon kívül még a város összes középiskolás tanulója számára is, hogy iskolánk könyvtárában búvárkodhassanak, olvasgassanak. Meghirdettük szá-

mukra is a városi kézikönyv-használati vetélkedőt.

Valamikor olyan könyvtárról álmodtam, ahol a tudás szentélyében mindenki azt csinál, amihez kedve van, és olyan információkat keres, amire szüksége van. Az álmom és a valóság mostanában egyre közelebb kerül egymáshoz, mert ebben az információgazdag környezetben sokkal jobb a közérzetem, mert tanári minőségemben én is tanúhatok valamit a gyerekeknek, mégpedig közvetíthetem a manapság elengedhetetlen információszerezést. És ez nagyon jó dolog, ha az ember érzi, hogy szükség van rá, és van miért dolgoznia, s hogy egyre fontosabb a szerepünk az iskola és a tanulók életében.

A jó iskolai könyvtár szinte észrevétlenül csalogatja be a tanulókat a könyvtárba, s az olvasás később is lelki szükségletük marad.

Könyvtári kezdeményezéseink a tanulók aktív olvasóvá nevelésére

Iskolánk tanulói közül sokan küszködnek olvasási problémákkal. Ezeknek a problémáknak a korrigálására, javítására próbáltunk mi könyvtáros-tanárok a többi tanár bevonásával megoldásokat keresni.

Az általános műveltség gyarapítását elősegítő információk és az élményszerű olvasás motiválására vállalkoztunk a kézikönyv-használati órák, kézikönyv-használati vetélkedők, könyvtári pályázatok tartásával ill. meghirdetésével. Pedagóguskollegáink pedig a „szakórák, különböző ünnepek, rendezvények és vetélkedők a könyvtárban” módszer kialakításával.

Tudvalevő, hogy ebben az iskola-típusban, a szakképző és szakiskolában, a legnehezebb felkelteni az olvasás iránti igényt a tanulók körében. Éppen ezért a legkülönbözőbb módszerekkel próbáltuk és próbáljuk a tanulókat becsalogatni a

könyvtárba, s mindezt úgy, hogy ne érezzék kényszerítőnek a könyvtárba járást. Úgy érezzük, hogy e mód-szerek révén sikerült sok szép eredményt elérni a tanulók olvasóvá nevelése és a könyvtár megszerettetése érdekében.

Tanáraink egyre több olyan szorgalmi feladatot adnak a diákoknak, melyek a tankönyvből nem megoldhatók, így könyvtári segítségre szorulnak. Együttesen arra törekszünk, hogy a tanulók ne csak egy forrást vegyenek igénybe az informálódáshoz, hanem többféle eszközből (tankönyvek, kézikönyvek, szakkönyvek, internet stb.) gyűjtsék össze a szükséges ismereteket.

Az intézményegység 1998/99 es évi munkatervében kiemelt feladatként szerepelt a tanulók könyvtári munkára szoktatása, a minőségi munkáért adható kereset kiegészítés elbírálási szempontjai között pedig szerepelt az önfejlesztés iskolai könyvtári szakirodalommal. Minden pedagógust ösztönöztek fenti tények a könyvtári munka segítésére, fejlesztésére.

Hogyan próbáltuk felkelteni a tanulók érdeklődését a könyvtári ismeretszerzés, az olvasás iránt?

1. Tananyaghoz kapcsolódó könyvtári feladatokkal:

A tanárok a tananyaghoz kapcsolódó feladatokkal próbálták rávezetni a tanulókat arra, hogy a tanórán tanult ismeretanyagot ki lehet bővíteni, meg lehet szilárdítani könyvtári és az interneten található ismeretekkel. A tantestület tagjai minden tantárgyból igyekeztek könyvtári búvárkodásra serkentő feladatokat adni a tanulóknak.

A könyvtári búvárkodás szerepe egyre jobban felértékelődött a tanárok körében, mert jobb eredményeket tudnak elérni a kiscsoportos foglalkozásokkal. A hangsúly a ta-

nítás helyett a tanuláson van, amely inkább kísérletező-kutató jellegű, a tanulók kíváncsiságát fenntartja, a válaszok keresésének önálló elvégzésére hosszabb távon is motivál.

Például:

Történelemből az alábbi kérdések után kutattak a tanulók:

Milyen módszerekkel készítették a vasfegyvereket az asszírok?, Sorold fel Egyiptom isteneit!, Írd le az alexandriai világítótorony történetét!, Hogyan halt meg Szokratész?, Ki volt Romulus és Rémus?, Mit tudsz a Caesar-féle naptárreformról?, Ki volt Ciril és Metód?, Mit tudsz a magyar korona történetéről? Hol található Santiago de Compostella és mit tudsz róla?, Ki volt Szent Jakab?, Ki volt Abélard?, Ki volt Szent Gellért?, Ki volt Szent Margit? stb.

2. Könyvtárhasználatra épülő rendhagyó órákkal:

A tanárok az éves munkatervükbe beépítik, hogy milyen rendhagyó órákat kívánnak a könyvtárban megtartani. Általában olyan témákat választanak, melyekhez bőséges irodalom található a könyvtárban. A könyvtárban megtartott szakkönyvhasználatra épülő órákkal azt szeretnénk elérni, hogy a tanulók a tanult témákat egészítsék ki a szakkönyvekben talált ismeretekkel.

Például:

Biológiaóra – Növényvilág;
Történelemóra – Görög kultúra;
Rendhagyó irodalomóra Kolos Virággal;

Valentin-napi rendhagyó angolóra;

Kézírásvismertető óra;

Téli ünnepekről tartott osztályfőnöki óra stb.

A témához felhasznált könyvtári könyvek:

- Magasabb rendű növények I. – Bp.: Gondolat Kvk., 1974. (Uránia Növényvilág)
- 1000 kérdés – 1000 válasz a természetéről. – Debrecen: Alexandra K., 1988.
- Kérdezz – felelek! – Bp., Fantastico K., 1999.
- Larousse –A természet enciklopédiája. (2. köt.) Földünk növény- és állatvilága. – Bp.: Glória Kiadó, 1994.
- Barangolás a természet világában. — Bp., Panemex és Grafo K., 2000. 2. kiadás.
- Burnie, David: A tudás nagykönyve. – Debrecen: Fabula Kvk., 1994.
- Tények, rekordok, érdekességek. – Bp., Tessloff és Babilon K., 2001.
- Kérdések és válaszok, tények könyve. – Bp.: Elektra K., 1997.
- Wilkes, Angela: Első természetbúvár könyvem. – Olaszország., Passage K., 1990.
- Stastny, Karel: Élet az erdőben. – Bp., G & A K., 1997.
- Lange, Harald: Sivatagok. – Bp., Tessloff és Babilon K., 1997. (Mimicsoda).
- Mertiny, Andrea: Az esőerdő. – Bp., Tessloff és Babilon K., 1992. (Mimicsoda) 3 db.
- Képes Usborne Enciklopédia. Fizika Kémia Biológia. – Bp., Novotrade K., 1991.
- Szabó Zoltán: 500 kérdés és válasz a biológia köréből. – Debrecen: Tóth Könyvkiadó.
- Coombes, Allen: Fák. – Bp. Panemex és Grafo, 1998. (Határozó kézikönyvek)
- Reichholf, Josef: Az erdő. A közép-európai erdők ökológiája. – Bp., Magyar Könyvklub, 1999. (Természetkalauz)
- Morel, Gand: A fák könyve. – Bp., Elektra K., 1998.

– Debreczy Zsolt: Dísznövények. – Bp., Móra Kvk., 1977. (Búvár zsebkönyvek).

Ezenkívül még ki kell említeni a történelem szakos tanárnó igényesen összeállított, könyvtárhasználatra épülő, a tanulókat csoportbontásban foglalkoztató óráját is.

I. félév témái:

A görögök hitvilága, Athén fénykora, Istenek születése, Olimpiá;

II. félév témái:

Család az ókorban, Tömegszórákoztatás az ókorban: (Mezopotámia, Egyiptom, Róma, Görögország, India, Kína). Iskola az ókorban, mely témákhoz nagyon sok jól használható, színes képekkel illusztrált könyveket tudtak a tanulók felhasználni, információkat gyűjteni.

A II. félév témáihoz az alábbi könyveket használták a tanulók:

- Az ókori világ. – Bp.: Park Kvk., 1998.
- Az óskor világa. Az ókori civilizációk. – Bp.: Calibra K., 1992.
- Egyiptom, Athén, Róma. – Bp., Magyar Könyvklub, 2000. (A múlt világjárója)
- Haywood, John: Fénypontban a rómaiak. – Bp.: Magyar Könyvklub, 1996.
- Augusta, Pavel – Honzák, Frantisek: Ókori civilizációk. – Bp., Madách, 1990.
- Millard, Anne: Az ókori világ atlasza. – Bp.: Gulliver K., 1997.
- Az ókori Egyiptom és Hellász története. – Bp.: Larousse – Magyar Könyvklub, 1991. (Új képes történelem) 2 db
- Hart, George: Az ókori Egyiptom. – Bp.: Park Könyvkiadó., 1992. (Szemtanú) 2 db

- Hart, George: Az ókori Egyiptom. – Bp.: Passage K., 2001. (Felfedezők könyvtára)
- Guy, John: Római élet. – Bp.: Egmont, 1998. (Régmúlt civilizációk)
- Bíró Ferencné – Csorba Csaba: Az ókori görögök és rómaiak élete. – Bp.: Móra Kvk. 1983. (Évezredek hétköznapjai)
- A római kor. – Bp.: Corvina K. 1981. (Hogyan éltek hajdanában?) (2 db)
- Pearson, Anne: Az ókori Görögország. – Bp.: Park Kvk., 1998. (Szemtanú) 2 db
- James, Simon: Az ókori Róma. – Bp.: Park Kvk., 2000. (Szemtanú)
- Az antik Róma napjai. Olvasókönyv. – 3. kiad Bp.: Tankönyvk. 1986.
- Ókori civilizációk. – Bp.: Park Kvk., 1999. (Time Life Nagyító) Róma és a római világ története. – Bp.: Larousse – Magyar Könyvklub, 1991. (Új képes történelem)
- Guy, John: Görög élet. – Bp.: Egmont, 1998. (Régmúlt civilizációk)

A 22 db könyvhől bőséges információhoz: szöveg- és képanyaghoz jutottak a tanulók.

3. Könyvtárhasználatra épülő pályázatok készítésével:

A pályázatok készítésével próbáljuk a tanulókat rászoktatni az önálló munkák, dolgozatok készítésére.

Például:

1. **Ezredvég és kezdet** – irodalmi pályázat készítése a város középiskoláinak részére. Pályázni saját verses vagy prózai alkotással lehetett. A pályázat feltétele az volt, hogy a művek fejezzék ki a diákok életérzését, reményeiket, céljaikat, csaló-

dásaikat, vagyis röviden szólva üzenetüket a világról, amelyben élnek.

2. **Történelmi témák feldolgozásában is elmélyülhettek a tanulók:**

- **Marco Polo élete és utazásai**
- **Giordano Bruno világgépe**
- **Szent István**
- **Államalapítás**
- **Egy államalapító naplója**

3. **Iskolai szintű könyvtári pályázatokat** is hirdettünk iskolánk valamennyi tanulója számára – az olvasás megszerettetésére, az esztétikai élmény befogadására, látóköriük szélesítésére és az emberi értékek iránt való fogékonyságára.

A könyvtári pályázatok készítésével azt szeretnénk elérni, hogy tanulóink mélyebben is elgondolkozzanak egy-egy téma fölött és merjenek véleményt alkotni, fejlődjön képzeletviláguk és tanulják meg, hogyan kell irodalomjegyzéket készíteni:

- **Illusztrációk, rajzok készítése Petőfi Sándor valamely művéhez.**

- **Egy szabadon választott téma vagy tudományág bibliográfiájának elkészítése.**

A pályázó saját döntése nyomán megjelöli az általa feldolgozni kívánt témát és feltérképezi az adott témával foglalkozó könyvtári könyveket, folyóiratokat, és egyéb információhordozókat. Listát, irodalomjegyzéket készít a kiadványokról.

- **Az én legkedvesebb íróm, költőm fogalmazás készítése.**

Indokold meg, hogyan szeretted meg az író, költőt, miért ajánlanád elolvasásra másoknak is.

- **Könyv vagy számítógép? címen fogalmazás készítése.**

Szempontok:

a) Melyik információhordozót részesíted előnyben?

b) Mire jó a számítógép?

c) Miért szeretted a könyveket?

Az olvasás megszerettetését rövidebb terjedelmű novellák olvastásával kezdtük. Aki még csak most kezd az olvasást, annak nem adhatunk a kezébe vaskos könyveket, mert elriasztjuk őket az olvasástól vagy megutáltatjuk velük az olvasást. Nem ez a célunk, hanem az, hogy megkedveltessük tanulóinkal az olvasást.

Az I. félévben **Bárány Tamás: Ítéletidő** című novellájának, majd a II. félévben **Végh Antal: Egynapi boldogság** című novellájának elolvasása után fogalmazást kellett írniuk a tanulóknak, hogy miért ajánlanák elolvasásra másoknak. Mindkét félévben választható volt **Örkény István: Meddig él egy fa?** című novellája is, illetve a tanulók felsorolhatták legkedvesebb könyveik címét, és **könyvismertetést készíthettek** az egyikről: miért tetszett nekik és miért ajánlanák másoknak is?

A novellák és a legkedvesebb könyveik elolvasása után a fogalmazást az alábbi szempontok alapján kellett elkészíteni a tanulóknak:

- **Örkény István: Meddig él egy fa? című novellájáról:**

1. Véleményed a novelláról?
2. Mi a mű mondanivalója?

3. Te milyen célt tűznél ki magadnak hasonló esetben? Van-e már konkrét elképzelésed a jövőddel kapcsolatban?

4. Miért ajánlanád elolvasásra másoknak?

- **Bárány Tamás: Ítéletidő című novellájáról:**

1. Melyik szövegünk jut eszedbe a novella címével kapcsolatban? Hogyan értelmezhető?

2. Mi a véleményed Ferenc tetteiről, a cserbenhagyásos gázolásról? Te mit tettél volna a helyében?

3. Fel lehet-e dolgozni a tragédiát: a szülő saját gyerekének lett a gyilkosa?

– **Végh Antal: Egynapi boldogság című novellájáról:**

1. Milyen a viszony a novellában a fiatalok és az idős asszony között?

2. Mi a véleményed a fiatal menyek alábbi kis mondókájáról:

„Amíg él, adjon,

Ha meghalt, hagyjon!”

Később te hogyan képzeled el kapcsolatodat az anyósoddal, illetve apósoddal?

3. Milyen karácsonyestéje kellett volna, hogy legyen az elbeszélésben szereplő özvegyasszonynak? Mit tettél volna, ha te vagy a néni fia, illetve menyje?

– **Írd le a legkedvesebb könyveid címét!**

1. Készíts az egyikről könyvismertetést!

2. Miért tetszett a könyv és miért ajánlanád elolvasásra másoknak?

– A történelem szakos tanárnőnk pályázatai is vonzóak voltak a tanulók körében. Az egyik „Nemcsak az olasz nyelvet tanuló diákoknak” szlogenű **Leonardo da Vinci** életét, munkásságát bemutató pályázat, a másik pedig, **Kossuth Lajos** születésének 200. évfordulója alkalmából meghirdetett pályázat volt. Ez utóbbin belül az alábbi 4 témakör egyikét dolgozhatták ki a jelentkező diákok:

I. Kossuth Lajos a reformkorban.

II. Kossuth 1848-49-ben.

III. Kossuth az emigrációban.

IV. Kossuth és Hódmezővásárhely.

– **A Kossuth Lajosról** szóló országos pályázatban is szép számmal vettek részt tanulóink. A pályázati kérdőívet az internetről töltöttük le, és a legtöbb kérdés megválaszo-

lásában is a keresőrendszerek nyújtottak segítséget a Kossuthról szóló monográfiák mellett.

4. Könyvtárhasználatra épülő vetélkedőkkel:

A vetélkedőkkel gyarapítani kívántuk a tanulók általános műveltségét:

– **Velencei séták** – az olasz nyelv tanításához kapcsolódó, városismereti vetélkedő – 3. fordulás – feladatlapokat kellett kitölteni az iskolai könyvtárban található könyvek alapján.

– **Csillaghullás** – a fizika tárgyhoz kapcsolódó vetélkedő – 7. fordulás – feladatlapok kitöltése volt a feladat a könyvtárban található könyvek és az interneten található információk alapján.

Iskolánk utolsó éves szakközépiskolás tanulói a tanév folyamán két országos művelődéstörténeti vetélkedőn is részt vettek, eredményesen használva fel a könyvtári kézikönyveket és a számítógépes információkereső rendszereket. **Ezek a Tudod, hol élsz** illetve **A tudás forrásai** c. vetélkedők voltak, ahol szép sikereket értek el.

Az iskolai könyvtár szerepe egyre inkább felerősödik az információs technika fejlődésének folyamatában. A tanulókat fel kell készíteni az információ források értő olvasására, a számukra szükséges, értékes információk kiválasztására.

Ahhoz, hogy a könyvtárhasználat egy életen át tartó szokássá váljék, valamint, hogy az iskolánkból és a város többi középiskolájából kikerülő, majd továbbtanuló diákoknak ne legyenek nehézségeik a felső fokú intézményekben a beszámolók, szakdolgozatok készítésében új és hatékony formáját választottuk az ismeretszerzésnek: a városi kézikönyv használati vetélkedők szervezését.

– **Városi kézikönyv használati vetélkedő** – idén is folytattuk a hagyományt a 2 fordulás könyvtári vetélkedőnk szervezésével, hogy tanulóink bátrabban merjék használni a könyvtári állományt, valamint a kézikönyvek tartalmának, keresési módjának alaposabb megismerésére, a kellő jártasságok megszerzésére és a könyvtárban való bűvárkodás megszerettetésére.

A kézikönyv-használati vetélkedőt, mint egyéni kezdeményezésünket a város másik 5 középiskolájára is kiterjesztettük.

A kérdéscsk összcállításakor figyelembe vettük, hogy a diákok olyan kérdésekre keressék a válaszokat, amelyek a tudományok, a kultúra széles körét érintik, nagymértékben kapcsolódnak az iskolai tananyaghoz és napjainkban is aktuálisak. A többrétegű kérdéssorral az volt a célunk, hogy minél több kézikönyvbe, ismerettárba kapjanak betekintést a tanulók és az egymáshoz kapcsolódó ismeretekkel, gyarapítsák tudásukat, szélesítsék látókörüket.

A vetélkedőre egyénileg lehetett jelentkezni a könyvtárban. A felkészülésre 3 hónap állt a tanulók rendelkezésére. A feladat általános kérdéseket tartalmazó (13+1-es) tesztlapok megválaszolása volt. Ezek megoldásához a könyvtárunkban meglévő kézikönyveket (lexikon, szótár, enciklopédia stb.) használhatták a benevezett diákok és sokan a számítógép segítségét (Internet-keresőrendszerek) is igénybe vehették. A tanulók szabadidejükben – amikor ráértek, bármikor betérhettek a könyvtárunkba, és folyamatosan oldhatták meg a feladatokat. Amikor összeálltak a válaszok, átgondoltan, szépen kidolgozták, képanyaggal is színesíthették munkájukat. Nyugtató zenekísérettel mellett, jó hangulatban mélyedhettek el tanulóink a

könyvek, a tudományok birodalmában.

Felhívtuk a tanulók figyelmét arra, hogy az információkeresés során próbálják a sorok közül a lényeges dolgokat kiemelni és minél több kézikönyvben, szakkönyvben megtalálni a keresett információt. Lehetőséget adtunk a tanulóknak, hogy a vetélkedő munkáit – az anyaggyűjtés után – szövegszerkesztőbe tegyék. Mójukban állt az internetről képeket, szövegeket áttenni munkájukba, szkennelt képeket is beilleszthettek a szövegbe, de fénymásoltuk is a tanulók által kért képeket, egyes ábrákat, kisebb szövegeket. Tehát megpróbáltuk megtanítani a tanulókat a kor követelményeinek megfelelő, szép és színvonalas munkák készítésére.

Amennyiben nem értek rá a mi könyvtárunkban összeállítani a pályamunkákat, úgy a saját iskolájukban is megtehették ezt a számítógépeken, majd floppy-n hozták el a kész anyagot és itt, a könyvtárunkban kinyomtathatták.

A jövő tanévben a bibliográfiakészítés szabályaival is részletesebben fogunk foglalkozni a tanulók körében, mert nem mindenki volt tisztában ezzel a fogalommal. Néhányan csak a könyveket és az oldalszámokat adták meg.

Annak örülünk, hogy egyre többen tértek vissza azok közül, akik már korábban is részt vettek ezen a vetélkedőkön, tehát úgy érezzük, hogy a tanulók megszerették és igénylik is ezeket a vetélkedőket, valamint, hogy jól érzik magukat a mi könyvtári környezetünkben. Más iskoláktól kissé távol esik könyvtárunk, mégis szívesen jönnek ide a város középiskoláiból a tanulók, mert szeretik ezt a módját az információszerzésnek; közben zenét is hallgathatnak és segítséget is kérhetnek, ha valamiben elakadnak munkájuk során.

Voltak olyan tanulók is, akik barátnővel vagy valamelyik osztály-

társukkal jöttek, tehát másokat is bevontak a munkába. A legtöbb pályázat szövegszerkesztővel készült, igényes, jól tagolt munka volt. Azok munkáját díjaztuk a legmagasabb pontszámmal, akik a kérdések kidolgozása után a legtöbb forrást fel tudták sorolni, illetve az internetes web-címeket is megadták. Pluszpontok jártak a képmelléletekért, egyéni rajzokért.

Valamennyi résztvevőnk emléklapot kapott, a díjazottak pedig könyvtalványokkal és tárgyutalmakkal térhettek haza támogatóink jóvoltából.

Támogatóink, szponzoraink szívesen adták az értékes ajándéktárgyakat e nemes cél érdekében.

A díjak átadásánál meghívott vendégeink voltak: az önkormányzat oktatási referense, iskolánk igazgató-helyettese, a magyar munkaközösség vezetője, a felkészítő tanárok, valamint a Vasas Kíszen Alapítvány kuratóriumi elnöke.

A felkészítő tanárok háttér munkáját is ki kell emelni; nagyon fontos az ilyen munkáknál az inspiráció. Az egész évi munkájuk elismeréseként az általam készített kerámia virágcsokrot adtam át a könyvtári vetélkedőt segítő tanároknak, hogy maradandó, nyomot hagyó legyen továbbra is a kapcsolatunk, emlékezve mindarra, amit a tanulóknak tettünk.

A munkák értékelése és a díjak átadása után egy kis megvendéglésre (üdítő, sütemény) invitáltuk a vetélkedőn részt vett tanulókat, felkészítő tanáraikat és a vendégeket.

Jó volt látnunk a diák-, illetve tanárcsoportokat, melyen a boldogság, a feszültség, ugyanakkor a sikeres munka feletti elégedettség jelei mutatkoztak. Hálásak voltunk a humánumnak, a tudásvágynak, a könyv, a kultúra iránti igénynek, amelyet bár felfordult világunkban egyre nehezebben – pedagóg-

gustársaink a jövő diákjai felé közvetítenek.

5. Egyéb rendezvényekkel, versenyekkel:

– A magyar munkaközösség vezetője idén is megrendezte könyvtárunkban a **Költészetnap** versmondó délutánt és a **Szép magyar beszéd** versenyt iskolánk tanulói részére nyelvünk ápolására és a magyar költők verseinek megszerettetésére. Gál Sándor: Örökös tartozásban c. művének egy részletét olvasták fel a tanulók. A kimagasló eredményt elért tanulók díjazásban részesülnek.

Az iskolai diákönkormányzat az idei tanévben is megrendezte a **József Attila emlékdélutánt**.

A mai tudás alapú társadalmunkban még fontosabb szerepet tölt be a könyv és a könyvtár. Az itt megszerzett ismeret és gyakorlat képessé teszi a tanulóinkat arra, hogy valamennyi tantárgy tanulásánál ezeket felhasználva eredményesebb, sikeresebb, műveltebb emberré váljanak.

Úgy érezzük, hogy kezdeményezésünkkel, törekvéseinkkel sok apró és szép eredményt értünk el a tanulók olvasóvá nevelése és a könyvtár megszerettetése érdekében.

Umberto Eco nézetét valljuk, miszerint: *„Mindenkét meg kell tanítani arra, hogy miként válassza ki a számára szükséges információkat, miközben ezzel egyidejűleg életben tartja a könyvet, az emberi fejlődésnek ezt a nélkülözhetetlen eszközét is.”*

Nagyné Félix Anna

Kossuth Zsuzsanna Szakiskola,
Hódmezővásárhely

„A könyv az az embernek, mint ami a szárny a madárnak”

„Valamint a házat is alulról kezdik építeni, azonképpen a magyar irodalom olvasóközönségének nevelését is alul, a gyermekeknél kell kezdeni.”

(Benedek Elek)

A program megvalósításának helyszíne Hajdúböszörmény egyik külső városrészben elhelyezkedő általános iskolája, a Középkerti Általános Iskola. A tanulólétszám 487 fő. A városközponttól való távolság miatt iskolánknak kiemelten kell gondoskodnia a tanulók szabadidejének hasznos eltöltéséről.

Gyermekeink 70%-a ingerszegény környezetben nő fel. Többségük irodalmi élmények hiányában lép át intézményünk küszöbét.

Bár tudjuk, hogy már a méhen belül el kellene kezdeni a gyermek olvasóvá nevelését, a hozzánk járó tanulók esetében ez az időszak csak 6-7 éves korban következik el. Mint iskolai könyvtáros, kollégáimmal folyamatosan azon dolgozom, hogy a felnövekvő generációval megismertessem, megszerettessem a könyvet, az olvasást. Tisztában vagyok azzal, hogy aki manapság ilyen feladatra vállalkozik, nincs könnyű helyzetben. Felvettem a harcot a világ megváltozott értékrendjével a tömegkommunikációs eszközök térhódításával szemben. Tanévenként néhány alkalommal sor kerül a könyvhöz, a könyvtárhoz kapcsolódó rendezvényre. Az iskolai versenyek, valamint egy-egy iskolai év jutalmazása hagyományosan könyvvel történik. Az Olvasás Évéhez kapcsolódóan is jó né-

hány olyan programot, rendezvényt kívánunk szervezni, amelyek, az előző évekhez hasonlóan, elhárításunkat pozitív irányba viszik. A rendezvények mindegyike a 8-14 éves tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik. Igen kedveltek a gyerekek körében a versenyek, vetélkedők. A legjobbak teljesítményét természetesen könyvvel jutalmazzuk.

Várhatóan élénk érdeklődés kíséri majd a meghirdetett programokat. A diákok érdeklődési körüknek, egyéniségüknek megfelelően választhatnak majd a vetélkedők köréből. Természetesen az sem lehetetlen, hogy egy tanuló több versenyre is benevez. Szorgalmazom, hogy a tervezetben leírtaknak a jövőben legyen folytatása. Megjegyzés: A rendezvények forgatókönyvei a beadvány végén találhatóak.

I. Csapatversenyek

1. Alsó tagozatban a mesegyűjteményeket helyezem előtérbe. (Lásd Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese).

A napközi otthonban tanuló 1-2-3-4. osztályos gyerekek 4 fős, spontán szerveződött csapatokban (egy 1., egy 2., egy 3. és egy 4. osztályos tanuló alkot egy csapatot) *egy fél évig ismerkedhetnek az adott könyvvel (szeptembertől januárig), majd következhet a vetélkedő.*

Az első osztályosok természetesen felolvasás útján kerülnek kapcsolatba a mesékkel. A vetélkedőn

az ő feladatuk lesz a rajzolás és a képösszerakás.

2. A maximum 5 fős, 10-14 évekből álló csapatok tanév elején szerveződnek. *A tanév során megismerkednek az irodalomjegyzéken szereplő klasszikus, szépirodalmi alkotásokkal. [Ha ez egy tudatosan szervezett folyamat, akkor már alsó tagozathoz elolvasásra kerülnek Lázár Ervin, Kormos István, Janikovszky Éva, Travers, Fekete István, Erich Knight műve(i)], és májusban adnak számot ismereteikről.*

Irodalomjegyzék

1. Csukás István: Keménykalap és krumpliorr
2. Defoe, Daniel: Robinson
3. Fekete István: Tüskevár
4. Gárdonyi Géza: Fgri csillagok
5. Janikovszky Éva: Aranyeső, Málnaszörp és szalmaszál
6. Kastner, Erich: Emil és a detektívek
7. Knight, Erich: Lassie hazatér
8. Kormos István: Versek és életrajz (Kincskereső c. folyóirat, 1981. január)
9. Lázár Ervin meséi
10. May, Karl: Winnetou
11. Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
12. Saint-Exupery, Antoine de: A kis herceg
13. Szabó Magda: Abigél
14. Travers, P. L.: A csudálatos Mary

15. Twain, Mark: Tom Sawyer kalandjai, Huckleberry Finn

Valamint:

Világirodalmi lexikon

Ki kicsoda a mai magyar gyermekirodalomban

II. Egyéni versenyek

A vetélkedők ezen típusa lehetőséget ad az önálló véleményformálásra, a fogalmazási készség fejlesztésére, az egyéni tehetségek kibontakoztatására.

1. Bármely szépirodalmi mű feldolgozása elképzelhető 1-2 oldalas feladatlap kitöltésével. (Olvass velünk!) A feladatlap az olvasás során (nyári szünidő) végig a versenyzők rendelkezésére áll, megkönnyíti a *kisiskolások* munkáját.

Mintaként közreadom a 2. 3. 4. osztályosok anyagát.

2. A résztvevők tetszés szerint választhatnak egy általuk különösen kedvelt prózai alkotást. Pályázni az olvasott műről készült olvasónaplóval lehet. Nem a regény, vagy novella tartalmára vagyunk kíváncsiak, hanem a művekkel kapcsolatos élményekre, gondolatokra (tetszett – nem tetszett, mondanivaló, szereplők jelleme, milyen gondolatokat ébresztett bennük az olvasott mű).

Meghirdetés: 2000/2001. tanév vége. *Beadási határidő:* 2001. szeptember 31.

Résztvevők köre: 5-8. osztályosok (a jelenlegi 8. osztályosok is benevezhetnek).

3. Úgy gondolom, hogy olvasóvá nevelni nem csak szépirodalmi

alkotások révén lehet, hanem ismeretterjesztő művek segítségével is. Itt elsősorban olyan könyvek jöhetnek számításba, amelyek jól kiegészítik a tankönyvek anyagait (a 4. osztályos gyermekek számára erre igazán alkalmas a Usborne enciklopédia gyermekeknek). Az információkeresés hatékonyan fejleszti a gyermek szövegértését, a könyvhöz, olvasáshoz fűződő pozitív attitűd kialakulását.

A meghirdetéstől (november) számított egy hónapon át ismerkedhetnek a kötettel, a megmérettetésre – várhatóan – decemberben kerül majd sor.

Az iskolai fordulót – várhatóan – egy városi verseny követi, amelyen minden általános iskolából 2-2 4. osztályos tanuló vehet részt (Hajdúböszörménynek 8 általános iskolája van.)

KI ISMERI JOBBAN A HETVENHÉT MAGYAR NÉPMESÉT?

Vetélkedő 1-2-3-4. osztályos, napközi otthonban tanuló gyerekek részvételével

FORGATÓKÖNYV

I. Puzzle-játék

(az 1. osztályosok feladata)

A borítékban található mozaikképekből egy-egy mesefigurát kell összeállítanotok (tündér, sárkány, boszorkány, törpe). Azt is írjátok le, hogy melyik mesében találkoztatok ezekkel a szereplőkkel.

Megoldási idő: 5 perc, értékelés: 2-2 pont.

II. Rajzolatok!

(az 1. osztályosok feladata)

1. A mesékben szereplő királyfiakat, sárkányokat.

2. Olyan tárgyat, eszközt, amely csak a mesékben fordulnak elő.

III. Ki mondta, kinek mondta?

Egymás után négy meséből hallhatok egy-egy idézetet. Ki kell találnia a csapatoknak, hogy ki mondta, kinek mondta és melyik mesében olvastátok.

Értékelés: Mese címe + ki mondta, kinek = 2 pont, összesen 8 pont

1. „Nőtt volna inkább az orrodra, mint a tűzbe fordítod azt a kolbászt.”

(A szegény asszony az urának, Három kívánság)

2. „Ne egyél meg kiskondás. Inkább húzzál nekünk egy veder vizet, szomjasak vagyunk nagyon! Jó tett helyébe jót várj!”

(A galambok a kiskondásnak. A kiskondás)

3. „Mi közöd hozzá, akárhová megyek, csakhogy megyek. Elmegyek a bálba. Takarodj az ablakomtól!”

(A szolgálólány a királynak. A libapásztorból lett királyné)

4. „Jaj édes fiam, nem jó tettél. Eredj hamar, cirógasd meg, vess szép szemeket rája, s hozd be a házba!” (édesanyja Mihóknak, Ilók és Mihók)

IV. Feladatlap kitöltése

(1. sz. melléklet)

Megoldási idő: 5 perc

Értékelés: 16 pont.

V. Kire gondoltam?

Illyés Gyula gyűjteményében találkozhattatok azzal a szereplővel, akit most jellemezni fogok.

Ki ő?

Írjátok le!

(kövér, gazdag, igazságtalan, kapzsi, hatalmát kihasználja, parancsoláshoz

szokott, a várost, amelynek földesura volt, róla nevezték el – Döbrögi)

Értékelés: 2 pont

Minden csapat borítékjában egy-egy meseszereplő neve szerepel. Gyűjtsétek össze erre a szereplőre vonatkozóan azokat a legjellemzőbb tulajdonságokat, amelyek alapján a többi csapat könnyen kitalálhatja, kiről van szó. (csillagszemű juhász, az öreg halász felesége, Tündérszép Ilona, Mátyás király)

Értékelés: jellemzés 0-5 pontig, a szereplő meghatározása 2 pont

VI. Egy mese, egy mondat

Három mondatot fogtok hallani. Ezek egyenként egy-egy mese lényegét tartalmazzák.

Találjátok ki, hogy melyik mesére gondoltam!

Értékelés: címenként 2 pont, összesen 6 pont

1. Egy szegényasszony fia háromszor áll bosszút a földesúron, amiért az lúdait erőszakkal elveszi. (Ludas Matyi)

2. A virágokból született fiú kiszabadítja 3 lány és 3 fiútestvérét a 6, 12 és 24 fejű sárkány hatalmából (Virág Péter)

3. A szegény ember megtanulja a rókától, hogy „Többet ésszel, mint erővel”. (A róka, a medve és a szegény ember)

Most Ti fogalmazzatok meg egy mondatban „A kis gömböc” című mesét!

Megoldási idő: 3 perc.

Értékelés: zsűri 0-5 pont.

VII. Magnókazettára meserészleteket rögzítettem. Az elhangzás sorrendjében írjátok fel a mesecímeket!

Értékelés: címenként 2 pont, összesen 6 pont.

1. Az öreg halász és a nagyravágyó felesége.

2. Aranyzó pinyőke.

3. A muzsikáló ezüstkecske.

VIII. Drámajáték

Előzetesen felkészültek a csapatok egy-egy mese bemutatására. A többi csapat 2 pontért kitalálhatja az előadásból a mesék címét.

Értékelés: zsűri 0-5 pont.

IX. A zsűri eredményhirdetése

KÖNYVRŐL KÖNYVÉRT VETÉLKEDŐ FORGATÓKÖNYV

1. „Vajh ki ő, s merre van hazája.”

a) Szerzők felismerése néhány életrajzi adat alapján

1. Jules Verne
2. Karl May
3. Janikovszky Éva
4. Kormos István
5. Lázár Ervin
6. Csukás István
7. Mark Twain
8. Erich Kastner

2-2 pont, össz.: 16 pont

b) Asszociációs játék

Melyik szerzőt juttatják eszetekbe a rajzok? Írjátok a rajzok számát a megfelelő név mellé!

1. Erich Kastner
2. Csukás István
3. Jules Verne
4. Janikovszky Éva
5. Lázár Ervin

2-2 pont, össz.: 10 pont

2. Levélrészletek

Kinek melyik regényében olvashattad?

Szerző+cím=2 pont, össz. 12 pont

Ki a levél írója?

A levél írója: 2 pont,
össz.: 12 pont

3. Villámkérdések

Helyes válaszonként 2-2 pont

4. Riport

Készítsenek a csapatok riportot a megadott szereplők valamelyikével! (Vitay Georgina, Baradlay Jenő, Jumurdzsák, Michael Banks, Tom Sawyer)

Felkészülési idő: 15 perc.

A riport terjedelme: tetszőleges.
zsűri: 0-5 pont

5. Igaz-hamis állítások

Helyes válaszonként 2 pont,
összesen 20 pont

6. Apróhirdetések

Az alábbi hirdetéseket valamelyik irodalmi hős is feladhatta volna egy újságban. Ki a szerző és mi a mű címe? 2-2 pont, össz.: 14 pont

Szerkesszenek a csapatok önállóan egy hirdetést! zsűri 0-3 pont

7. Ki vagyok én?

Szerző+cím+szereplő:
6-5-4-3-2-1-0 pont

8. Villámkérdések

9. Bölcsességek

Írják le a csapatok a bölcsességekhez kapcsolódó művek 3 szereplőjének a nevét!

Megoldási idő: 5 perc

3 pont, össz.: 15 pont

1. „Az is tolvaj, aki az emberek bizalmát meglopja.” (Móricz: Légy jó mindhalálig; Viola kisasszony, Török néni, János úr stb.)

2. „Nincs olyan helyzet, akármi-lyen veszélyes is legyen, amellyel a rendszeret, az állhatatosság és a bátorság meg ne tudna birkózni.” (Verne: Kétévi vakáció; Doniphan, Wilcox, Cross stb.)

3. „Minden munka, amit meg kell tenni, és minden szórakozás, amit önként vállal az ember.” (Twain: Tom Sawyer kalandjai; Muff Potter, Becky, a Tengerek IIaramiája stb.)

4. „A falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében.” (Gárdonyi Géza: Egri csillagok; Cecey, Dobó, Tulipán stb.)

5. „Én is nagyon-nagyon akarom. Te mondtad, hogy nagyon-nagyon kell akarni. Akkor is, ha nem biztos, hogy sikerül.” (Lázár Ervin: Szegény Dzsoni; Östör király, Ipiapacs, Rézbányai Győző stb.)

OLVASS VELÜNK!

Fekete István: Tüskevár

1. Ki mondta?

Állapítsátok meg, ki mondta az alábbi mondatokat Fekete István: Tüskevár c. regényében!

- „Azt hiszem, kicsit leégtem...”
- „Csülökre, Tutajos! Holnapra kell az erő, mert Matulának nagy járása van.”
- „Fiúk, nem ismerek rátok! Kalandok és az egészség ordít rólatok. Elmondjátok?”
- „Kár, ámbár én nem arra gondoltam, hogy a fürdőnadrágot kellene megfürösztetni. De ha fél a víztül... Vagy a békák előtt szemérmeskedik...”
- „Kellemes illata van ennek a kölyökembernek, csakis jó ember lehet.”
- „Kérlek, Tutajoskám, ne beszélj úgy róla, hogy az 'a nő'. Szanyadi Katalin a neve, és ott dolgozik a gép mellett, mint... mint vízfordó. De az ebédemet is ő hordja, és kék szeme van...”
- „Két hét múlva az öcséd átadhatod Matulának utókezelésre. A jó öreg nap, a levegő meg a víz befejezi a kúrát.”
- „Most már örülj, hagyd rajta és ne ordíts. Akkor ordítottál volna, amikor levetted az inget. Mért nem volt ott az a vén tekergő, azt mondd meg: mért nem volt ott?”
- „A nádlevél jobban vág, mint a beretva. És nehezen is gyógyul.”
- „Tutajos, te igazán mindent tudsz... most már a libát is elhiszem.”

2. Tutajos levele

Tutajos – leégett hátát nem számítva – remekül érzi magát a berekben.

Míg Nancsi néni ápolja, levélben számol be barátjának, Bütyöknek élményeiről. Keressétek meg a levélben elrejtett tíz tartalmi hibát, majd javítsátok ki azokat! Megfejtésül a helytelen és javított szópárokat írjátok meg!

Kedves Bütyköm!

Itt ülök ebben a kis szobában, és már megint írok, mert leégtem, és Nancsi néni bekent csukamájolajjal. Nagyon jó szaga van, ez Nancsi néni találmánya.

Alkonyatkor indultunk Matula bácsival, aki ellenőr a berekben, szóval csősz. Gyönyörű volt minden, a sás összevágta a vádlim, de a szandál nem ide való (ha jössz, hozzál bakancsot, nem baj, ha rongyos), és otthon felejtettem a szünyogolajat és a napolajat is. Aztán fogtam, hét (7) süllőt, és Matula bácsi fogott egy óriás pontyot, ami majdnem háromkilós volt. Ezt is tulajdonképpen én fogtam meg, de aztán átadtam a szákot, mert Matula bácsi kérte...

Bütyök, muszáj hogy elgyere!

Aztán halászlét ettünk.

Matula bácsi kutyájának Csikas az neve. A kunyhó is gyönyörű, "szellemek" tartják, és Csikas őrzí éjjel-nappal. Ha azt mondd neki: ott maradsz, ott is marad, a halból Csikas is kapott meg csontot is.

Aztán láttam kanalas gémet meg bibeceket, amik csalogatják az embert, hogy ne bántsa a tojásokat. A marhát nem csalogatják, mert a marha nem bántja a tojást. Szürkegémét is láttam,

csak az a baj, hogy levettem a kalapot, aztán megégtem, és most be vagyok olajozva csukamáj olajjal.

Bütyök, ha itt leszel, Nancsi néni nem szabad mondani, hogy valahol már ittál jót étledben, mert rögtön haragszik. Nem értem, mért, de rögtön.

Megnézte már a doktor a marnád hátát? István bácsi is írt apámnak, hogy nézze meg a doktort. István bácsit alig látom, mert aratnak, meg vetnek is, de én oda nem megyek.

Bütyök, írd, mamád kezét csokolom, ha ő megy a fürdőre, te itt szállsz le. Írd!

Hűséges barátod:

Tutajos

3. Ide-oda

Írjátok a felsorolt madarak nevét a nyilaknak megfelelő irányban a táblázat vízszintes soraiba, majd olvassátok össze a megjelölt mezőkbe kerülő betűket! Jó megoldás esetén egy földrajzi nevet kaptok megfejtésül.

Írjátok meg ezt a földrajzi nevet, s találjátok ki, hogyan kapcsolódik ez Fekete István: Tüskevár c. regényéhez!

A madarak:

barátcinege – békászó sas – danksirály – fehér gólya – függőcinege – gatyás ölyv – hajnalmadár – nagy kócsag – nyaktekercs – sárszalonka.

→		Y								C	
			E					G			←
→				Y	◆			Ó			
						C		Á			←
→			K					◆			
		Y				◆			H		←
→			J				M				
		Y			◆			Y			←
→			R							K	
		L				S					←

Csukás István: Pom Pom meséi

1. Pom Pom ismerősei

Pótoljátok az alábbi címekből hiányzó magánhangzókat, s megmondjátok, milyen kedves és olykor humort ismerősökkel találkozhattok Pom Pom történeteinek olvasása közben.

1. -Z -S-T- SZ-RNY-T-G
2. - B-T-R T-NT-NY-L
3. - C-V-K-D-C- P-KR-K
4. F-ST-KT-SSZ-NT- H-PC- B-N-
5. - L-SB-L T-M-D- R-H-SZ-R-T-K-T-L
6. M-D- V-D- G-LY-K-PK-D-
7. -R-R-G -G-R-NC- F-LP-TT-N-
8. -R-ST-D-J- L-V-G-F-J-
9. R-D-RP-K
10. SZ-G-NY G-MB-C -RT-R

2. Töprengő

Csukás István Pom Pom történetei reméljük sok kellemes percet szereztek minden játszótársunknak! S ha figyelmesen kalandoztatok Bogyóval, Pom Pommal és társaikkal, nem lesz nehéz választ keresnetek a következő totókérdésekre.

1. Minek nevezte Gombóc Artúr bal cipője a jobb cipőt?
 1. tökmagnak
 2. tyúkszemdörzsölőnek
 - x büdösnek
2. Ki szabadította ki a cipőikreket a kukából?
 1. Órarugógerincű Felpattanó
 2. Radírpók
 - x Tintanyúl
3. Miért késett le minden Afrikába induló járművet Gombóc Artúr?
 1. elaludt
 2. megbetegedett
 - x elnézte a naptárt
4. Mi Gombóc Artúr kedvenc eledele?
 1. csokoládé
 2. derelye
 - x spenót
5. Mit tüntetett el útközben Radírpók?
 1. egy boxer fülét
 2. Bogyó ellenőrzőjét
 - x Pont Pom ebédjét
6. Mit csinált a Radírpók a zebrával?
 1. megjutalmazta
 2. meghúzta a sörényét
 - x kiradírozta a csíkjaikat
7. Hogyan segített Bogyó a fogatlan oroszlának?
 1. felvágta neki a húst
 2. salátával kínálta
 - x fogorvoshoz kísérte

8. Mi volt kiírva az Üveghegyre, amely mögött az ásító sárkány éldegélt?

1. Kapálni tilos
2. Kalapálni tilos!
- x Csendet kérünk!

9. Hogy nevezte az Ásító Szörnyeteg a lovagokat?

1. gyáva manók
2. begazolt pocegerék
- x félős férfiak

10. Ki volt Hörpentő Dániel?

1. vendéglős
2. utcaseprő
- x anyakönyvvezető

11. Milyen színű tintát vásárolt Bogyó a papírboltban?

1. kék - piros
2. sárga - zöld
- x fekete - fehér

12. Ki készítette el a Bátor Tintanyúl fülét?

1. egy egér
2. egy patkány
- x egy macska

13. Ki volt a füllukasztó?

1. a csúzlizó fiú
2. az ékszerész
- x a fülorvos

+ 1 Ki tüntette el a Bátor Tintanyulat?

1. a kéményseprő
2. a parkőr
- x a kutyák

3. Emlékszel?

Ha figyelmesen olvastátok el Pom Pom történeteit, biztosan könnyű lesz a következő – titkosírással írt – vilámkérdések megválaszolása. Először persze a kérdéseket kell megfejtenetek!

• LÍL WÓLyTyÁL FSz NÍTy DÍNyBlyTyÁL Á QÚMLÁTyÓKBSz-LF VÉL?

• NÍWÉLy LyÓWÓLyDzÓZsÓTyTy Á NÁDzASÁLSÁ NÁDzBSWFDzP GyÓMÖLÁQLÓDzÖ?

• LÍ NÓNyDzTyÁ: IÁ ÉLyIJZsNyÁL, LyÉGyGÉLyKÉCC HÁLyÓGy KB SnyÁL?

Kulcs:

GOMBÓC ARTÚR = GyÓNCÖCs ÁSTyÜS

Kányádi Sándor: Világlátott egérke

1. Töprengő

Kányádi Sándor Világlátott egérkéjének történetével megismerkedve talán kedvet kaptatok arra is, hogy a szabadban ti magatok is megfigyeljétek egy-két egérkét. De lássuk, milyen figyelmesen olvastátok el a történetet! Keressetek választ a totókérdésekre!

1. Miért a bőrrönd sarkán rágott lyukat magának az egérke?

1. ez volt a szokása
2. ott volt a legkopottabb
- x véletlenül

2. Mivel utazott először az egérke?

1. vonattal
2. autóval
- x villamossal

3. Mivel kellett fizetni az egér-jegyszedőnek?

1. fillérrel
2. rongydarabkákkal
- x élelemmel

4. Hogyan ismerte fel az állomásokat az egérke?

1. szagukról
2. hőmérsékletükről
- x a hangokról

5. Mivel töltötte az idejét az egér-szerető macskánál egérke?

1. tévét nézett
2. sakkozott
- x dominózott

6. Kik tanácskoztak az emeletes ház pincéjében?

1. macskák
2. csótányok
- x patkányok

7. Hol bújt el a magárból menekülő egérke?

1. Rendszámtábla mögött
2. téglalyukban
- x porszívócsőben

8. Mit vacsorázott egérke a csomag-tartóban?

1. kenyeret
2. sajtot
- x kolbászdarabkákat

9. Miben fürdették meg a 13-as szoba lakói egérkét?

1. kádban
2. szappantartóban
- x bögrében

10. Milyen óra volt az iskolában, amikor pártolója zsebéből előmászott egérke?

1. matematika
2. állattan
- x ének

11. Hogy köszönt a mezőn az egérlányka a világlátott egérkének?

1. szerusszék
2. szia
- x szevasz

12. Kinek a költeményét tanították meg egérkééknek az iskolában a fiúk?

1. Petőfi Sándor
2. Kányádi Sándor
- x Arany János

13. Mit ígért a részeges ember a versre járó egérkéért?

1. labdát
2. pénzt
- x pálinkát

+1 Milyen meglepetés várta a szünidő elején a kert végében a gyerekeket?

1. kismacskák

2. kiségek

x új hinta

2. Meséről mesére

Állítsátok össze a felsorolt szavakból Kányádi Sándor: Világlátott egérke c. művének néhány fejezetcímét! Ha ügyesek vagytok, négy szó kimarad. Ezek helyes sorrendbe téve Kányádi Sándor újabb kedves könyveinek címét adják megfejtésül.

A történet sorrendjében jegyezzétek le a fejezetcímeket és írjátok meg a két újabb könyv címét! Jó szórakozást elolvasásukhoz!

a – a – az – az – az – egérlány – egér-szerető – éjszakában – eltűnése – kert – macskánál – meglepetés – néma – száguldás szatyorból szökés talpas – történetek – tulipán – végében

3. Népi bölcsesség

„Képezzünk egy kereket,
vegyük be az egeret,
a cicát ne vegyük be
haragszik az egérre

megfogja...”

Ugye ismerős ez a versike? A folytatást szótagonként a téglalapok bal oldali részében találjátok. Ha ilyen sorrendben olvassátok össze a jobb oldali betűket, egy népi bölcsességet kaptok megfejtésül. Ezt várjuk megoldásként!

lat	A	ső	E	az	K	e	Ó	le	U
a	A	zug	E	ra	K	ba	R	rá	U
nya	A	be	E	kát	L	ha	S	cso	Y
szi	A	tét	G	va	L	rap	S	ja	Z
meg	B	ál	I	szi	L	vi	T	kát	Z

Kiss Anikó, Hajdúböszörmény

Az olvasás éve alkalmából

a székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium könyvtára versenyt hirdet a 2001/2002-es tanévre

„Minden olvasmány egy magot hagy hátra, ami kicsírázik”
Renard, Jules

„Szobámban ülök. Könyv előitem. Apró
hangyák mászkálnak feketén a könyvben;
jaj... nézd... lecsusznak a világos lapról!
s fejembe bizseghetnek... hosszú sor... tömötten.”
Babits Mihály

A résztvevők számára Teleki filmklubot szerveztünk a következő időpontokban:

A filmekhez kapcsolódó olvasmányok:

2001. október 9. 16 óra:

Vittorio De Sica: EGY ASSZONY MEG A LÁNYA

Moravia, Alberto:

EGY ASSZONY MEG A LÁNYA

november 6. 16 óra:

Kovács András: HIDEG NAPOK

Cseres Tibor: HIDEG NAPOK

december 4. 16 óra:

Tony Richardson: DÜHÖNGŐ IFJÚSÁG

Osborne, John: DÜHÖNGŐ IFJÚSÁG

2002. február 5. 15.30 óra:

Fábry Zoltán: 141 PERC A BEFEJEZETLEN MONDATBÓL

Déry Tibor: A BEFEJEZETLEN MONDAT

március 5. 16 óra:

Jirí Menzel: SZIGORÚAN ELLENŐRZÖTT VONATOK

Hrabal, Bohumil:

SZIGORÚAN ELLENŐRZÖTT VONATOK

április 9. 16 óra:

Makk Károly: SZERELEM

Déry Tibor: KÉT ASSZONY; SZERELEM

A vetítések helye: Barátság Klubmozi. A bérlet ára: 750 Ft.

A versenyzők (lehet egyéni, csoportos, max. 3 fős) az egyes filmalkotások és irodalmi művek megnézése,

ill. elolvasása után feladatsort kapnak. A lapot jellegével ellátva, a megadott határidőre kell az iskolai könyvtárba eljuttatni. Munkáikat diákokból álló zsűri értékelt. Turán

Beatrix tanuló hathatós segítségével biztosította a program sikerét. Eredményhirdetés és jutalmazás a tanévzáró ünnepélyen volt.

Zseli Klára könyvtáros

1. forduló

Vittorio De Sica: Egy asszony meg a lánya című film és **Alberto Moravia: Egy asszony meg a lánya** olvasmány alapján.

FILM:

1. Mikor készült a film, kik alakítják a főbb szerepeket?
2. Készítsetek plakátot a film képzeletbeli magyarországi bemutatójára!
3. A film rendezőjének pályája szakaszokra osztható. Melyik korszakban készült az Egy asszony meg a lánya című filmje?

kában készült az Egy asszony meg a lánya című filmje?

4. A női főszereplőnek mi az eredeti neve?
5. A filmben nyújtott alakításáért részesült-e elismerésben?

KÖNYV:

1. Hogy hívják Cesira férjét?
2. Hogy hívják a szénkereskedőt, akire Cesira rábízta a lakását, amikor elhagyják Rómát?

3. Hogy készül a „cakumpakk-leves”, amit Cesiráék Coucettáéknál mindennap esznek?

4. Mi Rosetta kedvenc állata?
5. Kik nevelték Rosettát 12 éves koráig? (Hol nevelkedett?)
6. Miben nyilvánul meg a gazdagság a városiak és miben a parasztok között?
7. Írd le a két örültet, akikkel Cesira, Rosetta és Michele találkozik, amikor a hegyeket járják élelem után kutatva!

8. Hol erőszakolják meg Rosettát, és milyen nemzetiségűek az elkövetők?
9. Hogyan változik meg Rosetta jellege és viselkedése a megerősökölés után?
10. Hogyan halt meg Michele?

Ajánlott irodalom:

A film krónikája. Bp.: Officina Nova, 1995.
 Oxford filmenciklopédia. Bp.: Glória, 1998.
 Filmlexikon 1-2. köt. Bp.: Totem, 1999.
 Új filmlexikon 1-2. köt. Bp.: Akad. Kiadó, 1978.

2. forduló

Kérdések Cseres Tibor: Hideg napok c. könyvéből és Kovács András: Hideg napok c. filmjéből.

1. Mikor és hol játszódik a történet?
2. Melyik városból jött Büky?
3. Hogy hívják Büky feleségét és fiát?
4. A történet során hogyan változik meg Büky feleségének a zsidókhoz való viszonya?
5. Hogyan nevezik a könyvben a prostituáltakat?
6. A filmben honnan tudja Tarpataki, hogy felesége eltűnt leveleit Bükynél kell keresnie?
7. Hogyan halt meg Büky felesége? (Kikkel és hol?)
8. Hogyan öli meg Büky Szabót a filmben és hogy öli meg a könyvben?
9. Mivel gyanúsítgatja Büky Tarpatakit, amikor az külföldi népdalokat énekel?
10. A film két főszereplője Darvas Iván és Latinovits Zoltán. Sorold fel néhány (4-5) filmjüket!
11. Milyen módszerrel robbantottak lekeket a jégen?
12. Hányan haltak meg a tisztogatás során?
13. Ki volt számodra a legszimpatikusabb a négy férfi közül és miért?

3. forduló

Kérdések John Osborne Dühöngő ifjúság című drámájához és Tony Richardson azonos című filmjéhez:

1. Milyen hangszeren játszik Jimmy?
2. Mikor játszódik a történet?
3. Milyen állat személyesíti meg Jimmyt és Alisont?
4. Milyen kapcsolat és milyen érzelmek fűzik Jimmyt Tanner mamához?
5. Mire gyanakszik Helena, amikor Alison késlekedik bevallani Jimmynek, hogy gyereket vár?
6. Milyen iskolai végzettséggel rendelkezik Jimmy?
7. Hogyan ismerkedett meg egymással Jimmy és Alison?
8. Hogyan változik meg Alison magatartása, életfelfogása a mű végére?
9. Kicsoda Madeline?
10. Sorold fel 4-5 egyéb filmet Tony Richardsontól!
11. Sorold fel 2-3 művet John Osborne-tól!
12. Mutasd be Cliffet néhány mondatban. Szimpatikus figura volt-e ő számodra? Miért / miért nem?

4. forduló

Kérdések Fábri Zoltán: 141 perc a Befejezetlen mondatból c. filmjéből

1. Miért öli meg Vidovics Miklós a kocsmából távozó munkást?
2. A tárgyaláson elítélik vagy felmentik Vidovicsot?
3. Mennyi pénzt akar adni Parcen-Nagy Lőrinc a kocsmáros unokaöccsének, Péternek?
4. Miért nem fogadja el Péter a pénzt?
5. Ki az az egyetlen ember, aki színes ruhát visel Parcen-Nagy úr halotti torán?
6. Hová utazik a film végén Éva?
7. Milyen viszonyban van Parcen-Nagy Lőrinc az anyjával?
8. Mi a véleményed Parcen-Nagy Lőrincről?

9. A film alapjául szolgáló regény írója milyen álnevet használt munkássága során?
10. Az író apját eredetileg hogy hívták?
11. Gyűjtsetek öt irodalmi alkotást (szerzővel, címmel), melyből Fábri Zoltán filmet készített!
12. A rendezőnek több filmjét jelölték Oscar-díjra. Melyek ezek?

5. forduló

Kérdések Bohumil Hrabal: Szigorúan ellenőrzött vonatok című kisregényéből és Jiri Menzel azonos című filmjéből.

1. Mivel foglalkozott Milos apja, nagyapja és dédapja?
2. Milyen fajta galambokat tenyészt az állomásfőnök?
3. Miért kísérel meg öngyilkosságot Milos?
4. Az állomásfőnök kanapéja kétszer kiszakad. Kik szakítják ki?
5. Milyen két osztályba sorolja a nőket Hubicka forgalmista úr?
6. Mi Milos vezetékneve?
7. Ki az a nő, aki férfivá teszi Milost?
8. Melyik évben kapott Oscar-díjat a film?
9. Sorold fel 4-5 filmet Jiri Menzeltől!
10. Sorold fel 4-5 Bohumil Hrabal művet!
11. Hogyan jellemeznéd Milost? Mi a véleményed róla?
12. Mennyiben tér el a film és a könyv befejezése egymástól?

6. forduló

Kérdések Déry Tibor: Két asszony; Szerelem című műveiből és Makk Károly: Szerelem című filmjéből

1. Hogy hívják János testvérét?
2. Milyen könyveket olvas János anyja?
3. Hány év börtönre ítélték Jánost?
4. Hány évet töltött B. börtönben?
5. Milyen cigarettát vesz B., amikor hazafelé tart a börtönből?

6. Milyen ruhát visel B. felesége, amikor B. hazaér?
7. Melyik hídon megy B. Budára?
8. Hány éves János anyja?
9. Véleményed szerint János anyja tényleg elhitte, hogy a fia Amerikában van, vagy csak Luca kedvéért tett úgy, mintha elhinné?
10. Sorolj fel 4-5 filmet Makk Károlytól!
11. Van-e valami köze egymáshoz Darvas Ivánnak és Darvas Lilinek?
12. Melyik film/könyv volt a kedvenced a látottak/olvasottak közül? Miért?

Pályázók válaszai a „Melyik film/könyv volt a kedvenced a látottak/olvasottak közül. Miért?” kérdésre:

„Talán furcsa, de nekem mindegyik film nagyon tetszett. Volt amelyekben a realitás fogott meg, a másik filozofikus, elvontabb értelmével készített gondolkodásra, a legutóbbi pedig a legcsodálatosabb emberi érzést, a szerelmet tárta elém tiszta formában, megfosztva minden feleslegestől. Jó volt ilyen filmeket látni, melyek valahol mélyen nyomot hagynak az emberben, melyeken érdemes elgondolkodni és el is kell gondolkodni. A legizgalmasabb az volt, amikor egy-egy előadás után megbeszélhettük, hogy mit is gondolunk a filmről, mik az észrevételek. Ki ezt, ki azt tartotta fontosnak és ez így van rendjén. Nagyon örülök, hogy jelentkeztem, és részese lehettem a programnak. Azonban ha mégis választanom kell, márpedig az volt a kérdés, akkor azt mondanám, hogy az utolsó tetszett a legjobban. A film címe Szerelm volt, és talán évek óta a legigazibb, legvalóságosabb szerelmet láttam viszont a vásznon. Nagyon meghatott és ugyanakkor megnyugtatót a film, mely a valódi érzelmeket, a szerelmet helyezte középpontba. Bár a filmnek csak utolsó pár perce szól szigorúan véve a szerelemről, mégis, így utólag ez itatja, hatja át az egész filmet ... és értelmet ad a szenvedésnek, a meg-

aláztatásnak, melyet a szereplőknek egyedül kellett elviselniük.”

✱

„Nekem legjobban a Hideg napok tetszett, mind könyv, mind film formában. Igaz, a könyv és a film között alig volt egy-két apróbb eltérés. Ez a téma különösen azért ragadta meg a figyelmet, mert már korábban is hallottam történeteket erről a korról. Én a Vajdaságból jöttem. Dédnagymamám és nagyapám igen sokat meséltek múltjukról. Mindketten személyesen átélték ezen időszak kínjait, hajait. Megdöbbentő volt számomra, hogy ilyen élethű a film. Ugyanaz a kegyetlenség jelenik meg a filmben, mint amit én kialakítottam magamban. Azt hiszem, az is bele tudja magát élni a történetbe, aki korábban nem is hallott még az 1940-44 közötti vajdasági eseményekről. A Dunába „dobálás” emlékére emlékművet is állítottak fel Újvidéken a folyó partjánál. Nagyon tetszett a filmben az a megoldás, hogy a történetet több ember szempontjából ismerjük meg. Azt is megfigyelhettük, kiből milyen nyomot hagyott, ki hogyan élte át. Van, aki élni tud az emlékekkel, van, aki nem.”

✱

„Kovács András Hideg napok című filmje és Cseres Tibor azonos című regénye tetszett a legjobban. A filmben kiváló színészek (Latinovits Zoltán, Darvas Iván) játszottak és nagyszerű rendezéssel sikerült visszaadnia a filmnek a visszaemlékezés drámai hangulatát. A film témája is érdekes és a mézarlások bemutatása egyaránt jelzi a háború értelmetlenségét és az ember brutalitását.”

✱

„Alberto Moravia könyvét, az Egy asszony meg a lányát tizenhat évesen olvastam. Már akkor megfogott. Sophia Loren remekül formálta meg a filmben azt a nőt, aki bármi áron igyekszik megvédeni lányát, túlélni a háború borzalmaival és megőrizni erkölcsi tartását.”

✱

„Nest kedvencei a Szerelm c. film (magával ragadó jellem- és érzelemábrázolása, szépsége miatt) és a Szigorúan

ellenőrzött vonatok c. film (a főszereplőt alakító színész kedves együgyűsége, Hrabal története és Menzel kiváló rendezése miatt) voltak.

Nuno kedvence pedig a Két asszony c. Déry-mű volt, mégpedig azért, mert kiváló a jellemábrázolása, igen bonyolult, ugyanakkor mégis egyszerűen meséli el a történetet.”

✱

„Számomra Déry Tibor Szerelm című novellája tetszett a legjobban. A film is nagyon tetszett. Ha nem ez lett volna a mű címe, biztos, hogy nem ez jutott volna eszembe a műről. Viszont így elgondolkoztató a tartalom és a cím. A mexikói szappanoperák is mindig a szerelemről szólnak, de össze sem hasonlíthatók ezzel a filmmel. Ez a mű viszont a tiszta érzésről szól. Rám nagy hatással volt. Pont előtte beszélgettem a nagymamámmal a szerelemről és a társas kapcsolatról, s ezért tetszett a film is nagyon.”

✱

„Leginkább a Szigorúan ellenőrzött vonatokat kedvelem. Az összes film közül ez volt az egyetlen, amit már a vetítés előtt is láttam. Családi filmgyűjteményünk egyik darabja. Nagyon szeretem azokat a filmeket, amelyekben nincsen kifejezetten cselekmény, vagy legalábbis az akciójelenetek nem fedik el a mélyebb emberi érzéseket. Ez a film is valami ilyesmi volt. Lassú lefolyású volt, és a konfliktusokat sem lehetett és nem is kellett drámaian felfogni. Lenyűgözött az egyszerűsége, hogy anélkül kötötte le a figyelmet, hogy az adrenalin szintemet megemelte volna. Olyan hétköznapi volt. Olyan igazi, mint bármelyikünk élete. Milos nem volt hős, csak egy fiú, akivel igazán nem történik semmi. Még az öngyilkossága sem volt túldramatizálva. Szinte az is természetesnek hatott a filmben, mint ahogyan groteszk halála is. Lehet, hogy tragikus volt az élete, de az embernek mégis szeretnie kell, ha megnézi a filmet, vagy elolvassa a könyvet. A másik örömöm az volt a filmmel kapcsolatban, hogy Milos konferálta az eseményeket. Nagyon szeretem az ilyen narrátoros filmeket.”

Az olvasás éve programja a gyöngyösi Kálváriaparti Általános Iskolában

Talán nem túlságosan eredeti, viszont véleményünk szerint hosszabb távon is működőképes, hatásos, amit kitaláltunk a tanító kollégáimmal együtt, amikor azon tanakodtunk, hogyan lehetne „Az olvasás éve” alkalmából valamiféle olvasási mozgalmat elindítani a gyerekek körében. Az iskolánkban eddig megszokott módszerek mellett valami újjal, szokatlannal, s mindenekelőtt vonzóval szeretnénk volna előrukkolni. A Köznevelési Modernizációs Kézikönyv e témában kiírt pályázata reményt nyújtott arra, hogy céljaink megvalósításához anyagi forrásokhoz is juthatunk.

Szemponjtaink a következők voltak:

Az új olvasási mozgalmat az **iskolai könyvtár** köré szervezzük. A könyvtár illetve a könyvtáros a legalkalmasabb e tevékenység koordinálására. **A szülőket is** be kell vonni, mert az otthoni olvasási szokások döntőek a kisgyerekek olvasásra nevelése szempontjából. Legyen tétje, **elnyerhető jutalma** a dolognak, mert a gyerekeket mindig motiválja a versengés, – a győzelem és a jutalom lehetősége. Most kaphassanak jutalmat magáért az olvasásért.

A gyerekeket elsősorban a szépirodalom, azon belül is az **értékes irodalmi alkotások** olvasására kell ösztönözni. Hiszen leginkább ezt szorította ki korunkban a szabadidős tevékenységek köréből a televízió, a videó, a számítógép. A vizualitás és az „akciók” előtérbe kerülése még az olvasó gyerekeket is arra sarkallja, hogy könyvben is a látványosat, gyorsan elolvashatót, videoklip-szerűen fordulatosat keresse. Nincs jogunk eltiltani őket ezektől a szemnek rendkívül vonzó könyvektől, de jogunkban áll nem szeretni és nem támogatni pl. a Walt Disney-könyvek olvasását, mert szerintünk szövegük nem képvisel irodalmi értéket, nem nyújtanak lehetőséget a magyar nyelv szépségének megismerésére.

Programunkat a következőképpen dolgoztuk ki és valósítottuk meg:

A különböző iskolás korosztályoknak (7-8, 9-10, 11-14 éveseknek) összeállítottunk egy-egy **listát az általunk ajánlott olvasmányokból**. A fent részletezett minőségi szempontokon túl azt is figyelembe vettük, hogy az ajánlott könyv megtalálható-e

megfelelő példányszámban a könyvtárunkban.

A tanító kollégákkal együtt a nyári szünetben a listán szereplő olvasmányokhoz **rejtvényeket készítettünk**. Ezek többnyire keresztrejtvények, szókirakó játékok, párosítók voltak az adott művel kapcsolatban.

Az elsős és második kisiskolások tanévkezdő **szülői értekezletének egyik témája** volt az olvasás, pontosabban az otthoni közös olvasás, felolvasás, a szülőktől kapott minta jelentősége, valamint „Az olvasás évének” iskolai programja. Minden résztvevő szülő megkapta a HUNRA (Magyar Olvasástársaság) „**Szülők kérdezik – az olvasásról**” című kiadványát, amely kérdés-felelet formában hasznos tanácsokat ad a helyes szülői magatartásról az olvasással kapcsolatban.

Meghirdettük a gyerekeknek „Az olvasás évét” az iskolarádióban, az osztályfőnökökön keresztül és a falújságokon elhelyezett plakátokon. Minden osztály megkapta az ajánlott olvasmányok listáját. A könyvtárba köszönözni jövő gyerekeknek mindig felhívtam a figyelmét az ajánlott könyvekre, illetve a velük kapcsolatos egész éves „versengésre”, azaz, aki megfejtja az el-

olvasott művekkel kapcsolatos rejtvényeket, vagy rajzokat készít róluk, a tanév végén jutalomban részesül. Az elsősök és másodikosok esetében az a mű is beszámít, amit a szüleikkel együtt olvasnak el, s esetleg közösen készül a rejtvény vagy a rajz is. Az alsó tagozatosok és az ötödikesek gyorsan és nagy számban kapcsolódtak be a játékba. A nagyobbak azonban nem nagyon hagyták befolyásolni magukat az ajánlott olvasmányokkal, s csak a megszokott körből választottak könyvet maguknak. Kicsit „megalkudva” a helyzettel, később bármilyen regény elolvasása beszámított a játékba, ha az olvasója maga készített egy rejtvényt hozzá. Ez tetszett a nagyoknak, és így néhány lelkes rejtvénykészítőt nyertem meg a könyvtárnak.

Az **eredményeket** – ki mennyi rejtvényt, rajzot adott le a könyvtárban – és a rajzokat év közben néhányszor összesítve kitétem a falújságra, ez is ösztönzőleg hatott a gyerekekre. Tanév végén **záróünnepiséget** rendeztünk a könyvtárban. A programba bekapcsolódott gyerekek kisebb-nagyobb könyvjutalmat és számítógéppel szerkesztett, színes, névre szóló könyvjelző-**emléklapot** kaptak, melyen ott szerepeltek a gyermek neve alatt azok a művek is, melyeket „Az olvasás évében” elolvasott, és rejtvényt vagy rajzot készített róluk. Szám szerint 42 alsó tagozatos és 13 felső tagozatos diák részesült így módon jutalmazásban. Különösen örömteli ténynek tartom, hogy az iskola elsőseinek közel 50%-a vett részt a játékban. Kollégáimmal együtt azt reméljük, hogy sikerült ezeket a gyerekeket örökre „megfertőzni” az olvasás élvezetével.

A pedagógusok és a gyerekek által kitalált rejtvények jövőre is kaphatók lesznek a könyvtárból kikölcsönzött „rejtvénytulajdonos művek” mellé. Remélem, egyre több könyvről születnek majd új rejtvények is. S „**rejtvénybankunk**” sok olvasni szerető gyermeket „kamatozik” az elkövetkező években.

Hevesi Mária

Kiskönyvbarát-verseny az Olvasás éve jegyében

A budapesti XXII. kerületi általános iskolák 3. osztályos tanulói már nyolcadik alkalommal versengtek a minden évben megrendezésre kerülő **Kiskönyvbarát-versenyen**.

Az idei évben egy kicsit másképpen, a hagyományoktól eltérően rendeztük meg a vetélkedőt. Öt hónapon át, minden hó első napjaiban az iskolák alsó tagozatos munkaközösség-vezetője kézhez kapott egy feladatsort, a mellékelt Versenyfelhívásban részletezett témában. A 3. osztályosok önkéntes jelentkezés alapján egyénileg oldották meg a feladatlapokat, melyeket Győri Péterné alsós kerületi munkaközösség-vezető tanítói tapasztalatára alapozva, vele közösen állítottunk össze. Az öt fordulót végigküzdő legjobbak számára került megrendezésre 2002. április 30-án a kerületi döntő, egy általános iskola könyvtárában.

Felmérésünk alapján 10 iskola 230 tanulója vett részt az iskolai (házi) versenyeken. Hónapról hónapra örömmel és lelkesedéssel várták és készítették el a feladatlapokat, amelyeket színes Mátyás-korabeli illusztrációkkal, érdekes és kedves feladatokkal, ábrákkal tettünk vonzóbbá és szemléletesebbé. Az

iskolai könyvtárra és az állományára, valamint a Régi magyar mondák című könyvre minden fordulóban szükség volt. Nagy örömünkre szolgált, hogy a tanulók többsége iskolája könyvtárában oldotta meg a feladatokat.

2002. április 30-án 14 órakor a Nádasdy Kálmán Művészeti és Általános Iskola könyvtárában fogadtuk az iskolájukat képviselő, legjobb felkészültségű 3. osztályos tanulókat. A barátságos és ismerős környezetben 10 gyermek várta izgatottan a megmérettetést.

A döntőben megoldandó feladatokat Győri Péterné alsós kerületi munkaközösség-vezetővel úgy állítottuk össze, hogy az méltó legyen az Olvasás éve megemlékezéshez. Fontos volt számunkra, hogy a döntő feladatai a fordulón megismert feladattípusoktól lehetőleg csak tartalmukban térjenek el. Minden feladat az ismert 10 mondáéhoz kapcsolódott.

A versenyen az első próbát a hangos olvasás jelentette. A feldolgozott mondák szövegéből kellett a versenyzőknek (egy előre, gondosan kiválasztott) 8 sort felolvasni. A szövegek különbözőek voltak.

Ezután az írásbeli feladatok megoldása következett.

1. A mondák címéből hiányzó szavak pótlása
2. Legyen neked is öt találatod!
3. Igaz- hamis állítások
4. Apróhirdetések
5. Rejtvény

Könyvtárhasználati feladatként a Magyar értelmező kéziszótárból 3 című megfelelő jelentését kellett kikeresni és leírni.

Ügyességi feladatként a Hunyadi család (a fordulókból jól ismert) címerét kellett képkirakósjáték szerűen összerakni, majd felragasztani egy lapra.

A versenyzés 60 percig tartott, és a zsűri kedves, értékelő szavai után elégedett arcocskákat láthattunk magunk körül. A felkészítő tanítók és kis tanítványaik az oklevéllel vagy emléklappal a kezükben, vidáman köszöntek el.

Reméljük, hogy jövőre, ha nem is velük, de a következő korosztállyal ismét találkozunk!

Vidókné Pataky Mónika
könyvtáros szaktanácsadó

Versenykiírás Kiskönyvbarát-verseny

Ötfordulós, feladatlapos, levelező versenyt hirdetünk meg az iskolák 3. osztályos tanulói számára.

A verseny célja az, hogy a tanulók a kijelölt könyvet olvasva, játékos vetélkedő formájában sajátítsák el az értő olvasás technikáját.

A verseny menete: A verseny Lengyel Dénes Régi magyar mondák című könyvének Mátyás királyról szóló fejezeteit dolgozza fel feladatlapok formájában. A versenyre írásban benevezett iskolák 3. osztályos tanítója november hónappal

kezdve, öt hónapon keresztül havonta egy feladatlapot kap, amit tanulóinak a megadott olvasmányok alapján meg kell oldani.

A feladatlapok javítása a tanító feladata. A tanító dönti el a verseny utolsó, azaz márciusi fordulóját, hogy ki ismeri és érti legjobban a Mátyás királyról szóló meséket, mondákat. A győztes tanulót benevezi a 2002. április 30-án tartandó kerületi döntőre, ahol minden részt vevő iskolából a legjobbak mérhetik össze tudásukat.

A verseny döntőjének időpontja: 2002. április 30. 14 óra.

A verseny helyszíne: Nádasdy Kálmán Művészeti és Általános Iskola könyvtára (Szent István tér).

Javítókulcs 1. feladat

A Kis könyvbarát verseny elődöntői során az alábbiakban felsorolt mondákkal ismerkedél meg:

- 4p. Mátyást királlyá választják.
- 4p. Magyar Balázs hazatérése
- 4p. Mátyás király és Kinizsi
- 4p. Mátyás király megleckézteti Miklós püspököt
- 4p. Mátyás király megajándékozta Galeotto Marziot
- 4p. Mátyás király könyvtára
- 4p. Mátyás király lakomája
- 4p. A kolozsvári kamarás
- 4p. Mátyás király és a szőlőmunkások
- 4p. Mátyás király halála és temetése

Egészítsd ki a címeket, írd be a hiányzó szavakat!

Összesen:

Javítókulcs 2. feladat

A következő feladatban **öt** kérdés van. Minden kérdésre **négy** választ találsz, de csak **egy** jó közülük.

Színezd sárgára a jó választ!

1. Hol született Hunyadi Mátyás?

Pannonhalmán	Kolozsvártt
Székesfehérvártt	Esztergomban

2. Hol választották királlyá?

A Duna jegén	Prágában
Bécsben	Erdélyben

3. Ki volt Mátyás édesapja?

Szilágyi Mihály	Hunyadi László
Zsignond király	Hunyadi János, a híres törökverő

3. feladat

A „Hunyadi címert” a szétvágott darabokból kell összeragasztani!

Pontszám: 10

4. Hogy hívták Mátyás híres hadvezérét, aki szolgálataért megkapta a nagyvászonyi várat?

Magyar Balázs	Galeotto Marzio
Kinizsi Pál	Budai Nagy Antal

5. Milyen állat található a család címerében?

sas	holó
oroszlán	szarka

Összesen:

Javítókulcs 4. feladat

Keresd meg a Magyar értelmező kéziszótárban a következő szavak jelentését! Írd le a szavak után a kért szómagyarázatot!

1. „**poharköszöntő**”

2 p.

Lakomán, fehér asztalnál mondott üdvözlő beszéd

2. „**kötés**” (A 4. jelentést írd le!)

2 p.

A könyv táblája a gerinccel együtt

3. „**illan**” (Az 1. jelentést írd le!)

2 p.

Könnyű, gyors léptekkel valahova szökik

Továtűnően, elsuhanóban van

Összesen:

6 p.

Javítókulcs 5. feladat

1. *Heltai Gáspár így ír Mátyás egyik legendás katonájáról.*

1 p.

„... egy parasztember fia vala. Szép, Herkules termetű ember vala, jó eszű és felette ragy erejű.”

Ki ő? Kinizsi Pál

Írd a nevét a vonalra!

2. *Mátyás király könyvtára világhírű volt a maga korában, 2500-ra becsülik kötetekinek számát. A szép és díszes könyveket kézzel írták. Hogy nevezzük ezeket a kódexeket?*

7 p.

Megtudhatod, ha a már ismert módon / balról jobbra, jobbról balra, lentől felfelé, fentről lefelé vagy átlósan/ összejavasod és kihúzod az itt található fődrázi neveket. A megmaradt betűket összehasonva megkapod e remekművek latin elnevezését.

BUDA
VISEGRÁD
BAKONY
KOLOZSVAR
ERDELY
DUNA

B	C	■	O	K
D	U	R	V	O
Á	I	D	N	L
R	E	Y	A	O
G	R	N	A	Z
E	D	O	N	S
S	E	K	U	V
I	L	A	D	Á
V	Y	B	A	R

MEGOLDÁS:
corvina

3. *A török feletti győzelmeinek és Bécs meghódításának a titka egy állandó zsoldosereg felállítására volt.*

2 p.

Írd le a vonalra a gyalogságból, tüzérségből és lovasokból álló sereg nevét!

fekete sereg

Összesen:

10 p.

Javítókulcs 6. feladat

Az alábbi feladatban öt apróhirdetést olvashatsz. Olvasd el és felelj írásban a hirdetés utáni kérdésekre!

1. Szóíróműveléshez kapálni tudó főurakat keresek.

1 p.

Ki adhatta fel a hirdetést?
Mátyás király

2. Ezüsttányért talpam alá helyező szolgát keresek.

1 p.

Ki adhatta fel a hirdetést?
A kolozsvári kamarás

3. Újév napján kedveskedjen "mestermunkával" királyának!

1 p.

Melyik mondáshoz kapcsolódik a hirdetés?
Mátyás király megajándékozza Galeotto Marziót

4. Magas rangú pápai követ letelepedne Budán, hogy a király és a nemes urak között viszályt keltsen.

1 p.

Ki adta fel a hirdetést?
Miklós püspök

5. Seregembe keresem azt az erős legényt, aki fél kézzel képes megtartani egy malomkövet.

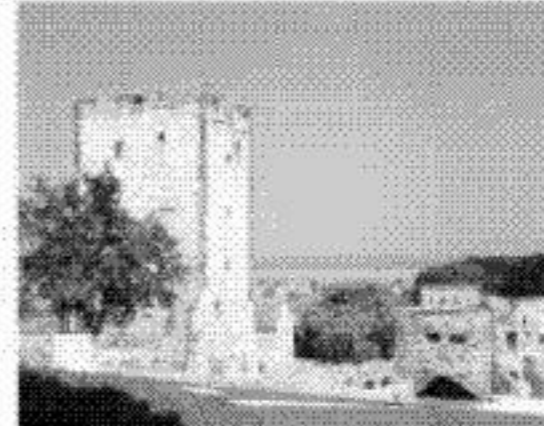
1 p.

Ki jelentkezett a hirdetésre?
Kinizsi Pál

Összesen:

5 p.

Javítókulcs 7. feladat

Válaszd ki az igaz és a hamis állításokat!

Jelöld a kis vonalra a H vagy az I betű beírásával!

1 pont minden kérdés.

Kinizsi Pál Mátyás egyik könyvtárosának a fia.

H

1 p.

Miklós püspök a pápa magyarországi követe volt.

I

1 p.

Galeotto Marzio tollat hozott ajándékba a királynak Újlesztendő napján.

H

1 p.

Mátyás könyvesháza görög és latin könyvekkel volt tele.

I

1 p.

A kódexeken Mátyás cimere volt látható.

I

1 p.

Mátyás lakomáin valamennyien egy tálból ettek.

I

1 p.

Az ételeket tányéron, késsel, villával fogyasztják a vendégek.

H

1 p.

Mátyás hírül vette, hogy a kolozsvári kamarás igen jól bánik a szegény néppel.

H

1 p.

A király megleckéztette a szőlőmunkásokat.

I

1 p.

Mátyás 47 évesen halt meg.

I

1 p.

Összesen:

10 p.

Olvasói szokások vizsgálata az iskolai könyvtárban

Tanulói kérdőív

1. Kérem add meg a Rád vonatkozó kérdésekre a választ! (X-szel jelöld!)

Fiú: Lány:

2. Jelöld meg az életkorodat!

10 éves 11 éves 12 éves

13 éves 14 éves

2. Általában hogyan jutsz hozzá a számodra szükséges információkhoz, adatokhoz?

saját könyveimből

saját újságokból, folyóiratokból

könyvtári könyvekből

könyvtárostól

internetről otthon

internetről könyvtárban

internetről iskolában

televízióból, rádióból felnőttektől (tanár, szülő stb.)

barátaidtól

4. Milyen gyakran jársz könyvtárba? (Tegyél a megfelelő vonalra x-et!)

..... naponta hetente 2 hetente havonta

..... évente ritkán soha

5. Hogyan tájékozódasz a könyvtár újdonságairól, híreiről.

könyvtári hír-cetótábla

szórolap

egyéb

éspedig

6. Milyen célból keresed fel leggyakrabban a könyvtárat? Öt x-nél többet ne tegyél!

könyvek kölcsönzése

olvasás

kazetták kölcsönzése

tanulás, gyűjtőmunka

CD kölcsönzése

rendezvények (események, kiállítások stb.)

videokazetták kölcsönzése

könyvvásárlás

folyóirat olvasás

hirdetések megtekintése

fénymásolás

egyéb

7. Melyik tantárgy tanulásához használsz leginkább a könyvtárat?

Ha kölcsönöztél, hogyan találtad meg leggyakrabban a könyvet?

könyvtári jelek és ismertető alapján

keresgélés a szabadpolcon

könyvtárosi segítséggel

katalógus alapján

számítógépes katalógus alapján

egyéb módon

8. Szoktál-e segítséget kérni a könyvtárostól?

katalógusban való kereséshez

polcon való eligazodáshoz

könyvben lévő mutatók használatához ..

az információk megszerezéséhez

érdekes könyv kiválasztásához

egyébhez

9. Látogatsz-e más könyvtárat?

Nem

Igen

mert máshol nagyobb a választék

egyéni igényeim vannak (tanulók, kutatók)

a könyvtárak jól kiegészítik egymást

egy könyvtárból kevés dokumentumot lehet egyszerre kölcsönözni

10. Milyen fajta könyveket keresel leginkább?

Kézikönyvek

Szépirodalom, klasszikus és mai irodalom

krimik

történelmi regények

tudományos fantasztikus könyvek

szerelemi történetek

kötelező szépirodalom

mesekönyvek

Ismeretterjesztő irodalom

tankönyvek

nyelvkönyvek

útleírások, útikalauzok

állatokról szóló könyvek

egyéb

11. Miben szokott segíteni a könyvtáros?

polcon való keresésben

katalógusban való eligazodáshoz

kutatómunkában

jó könyv kiválasztásában

a könyv mutatóinak használatában

egyéb

12. Mennyire vagy elégedett a könyvtár szolgáltatásaival? Osztályozz 1-5-ig!

(1= nagyon elégedetlen; 5= nagyon elégedett)

kölcsönzés lehetősége

a nyitvatartási idő

szépirodalmi könyvek választéka

ismeretterjesztő könyvek kínálata

újságok, folyóiratok kínálata

kézikönyvtár

katalógus

olvasóterem

tájékoztató, eligazító táblák

könyvtárosok segítsége

technikai eszközök

kiállítások, rendezvények

könyvtár hangulata, légköre

a könyvtár tisztasága, rendezettsége

13. Milyen új szolgáltatásoknak örülnél a könyvtárban?

(X-szel több választ is jelölhetsz!)

szövegszerkesztő

fénymásolás

zenehallgatás

CD-ROM helyben használata

CD-ROM kölcsönzése

Kölcsönzés

kazetta, CD kölcsönzés

sajtótermék kölcsönzés

internethasználat

könyvklub szervezése

Köszönjük, hogy kitöltötted a kérdőívet. Kérjük, mielőtt elhagyod a könyvtárat, a nyomtatványt dobd be a kijáratnál elhelyezett ládába.

Jaross Jánosné

Kisbér

„Olvasni jó” országos pályázat

NÁDASDIÁK – a Nádasy Kálmán Művészeti Általános Iskola diákjainak lapja I. évfolyam 3. számból

Az olvasás szeretetét szüleimtől, nagyszüleimtől tanultam. Édesapám történész, édesanyám építészmérnök, négyen vagyunk testvérek. Ha eljön hozzánk valaki, akkor rögtön feltűnik neki, hogy rengeteg könyvünk van. A karácsonyfa alatt az ajándékok többsége általában könyv szokott lenni nálunk is, a nagymamánál is. Mivel tévénk nincs, sokkal több idő jut ma is a közös játékokra vagy olvasásra.

Egyszer a nagymamánál megnéztünk egy filmet. Nekünk tetszett, de anyukám mérgelődött. Azt mondta, hogy a film egy nagyon szép könyv alapján készült, de a történetet annyira megváltoztatták, hogy éppen a lényegét nem adja vissza. Akkor még nem jártunk iskolába, ezért elhatározta, hogy felolvassa nekünk az egész regényt. Így kezdődött csa-

ládunkban a közös felolvasás. Az elsőt aztán követte a többi. Most már mi is nagyok vagyunk, és sok könyvet olvastunk, mégis a hangos felolvasást jobban szeretjük. Nemrég *Fekete István* Hajnal Badányban című regényét vettük elő. Minden nap izgatottan vártuk az estét, a történet folytatását. Mivel anyukám csak kilenc óráig mesélt, ezért nagyon gyorsan lefűröcstünk, hogy minél több idő maradjon a regényre. Ha valamit nem értettünk, megbeszéltük, anyu elmagyarázta. Nagyon izgalmas volt a könyv, később is sokat emlegettük az eseményeket. Amióta megismertük a betűket, mi is sokat olvasunk. Ha édesanyámnak szabadideje van, mindig könyvet látok a kezében. Papám pedig nem csupán egyetemi óráihoz és munkájához használja a Törökországból hazahozott szakkönyveket, de maga

is ír hosszabb-rövidebb tanulmányokat, s néhány kötete is megjelent. Ő hosszú ideig saját maga kitalálta meséikkel altatót el minket, de aztán éveken át olvasott olyan összeállításokból, amelyeket úgy szerkesztettek meg, hogy minden napra jusson egy mese.

A könyv előnye az is, hogy kis helyen elfér, és rendelőben, buszon, villamoson, azaz bárhol elő lehet venni, és akkor az unalmas várakozás élvezetesebbé válik.

Ha nagy leszek, akkor is fogok emlékezni anyukám hangjára, ahogy nagyon hosszú órákon keresztül olvasott nekünk. Az én gyermekeimnek hasonló módon szeretném átadni a könyv szeretetét. Remélem, ők is megtanulják becsülni a színvonalas irodalmat, és sok örömet találnak az olvasásban.

Dávid Réka 5. o.

EÖTVÖSDIÁK – A budapesti Eötvös József Gimnázium lapja LVI. évf. 1–2. számból

Képzeld el egy bankot, ahol minden reggel 86 400 Ft kerül a számládra. Ez nem marad meg a holnapi napra. Minden este lenullázódik, akármennyit is használtál fel a nap folyamán. Hát akkor mit lehet tenni? Természetesen használd fel mindet. Mindannyiunknak van egy ilyen bankja. Ez az idő.

Minden reggel 86 400 másodperccel gazdagabbak vagyunk. Minden este lenullázódik, elveszik, akármennyit is használtunk fel céljaink eléréséhez. Soha nem marad egyensúlyban. Soha nem lesz több, egy perccel sem. Minden nap új számlát nyit nekünk, és minden este újra felégeti a maradékot. Ha elmulasztod felhasználni az aznapi betéted értékét, elveszik. Soha nem kapod vissza. Nem íródik jóvá másnap.

A jelenben kell élned a mai betétedet használva. Befektetni, hogy a lehető legtöbbet tudj vásárolni egészségből, boldogságból és sikerből. Az óra forog. Csinald ma a lehető legtöbbet.

Hogy megértsd mennyit ér egy év, kérdezd meg a diákot, akinek ismételnie kell.

Egy életfilozófia

Hogy megértsd mennyit ér egy hónap, kérdezd meg az anyát, aki koraszülöttet hozott a világra.

Hogy megértsd mennyit ér egy hét, kérdezd meg a hetilap szerkesztőjét.

Hogy megértsd mennyit ér egy óra, kérdezd meg a szerelmezt, aki a találkozóra vár.

Hogy megértsd mennyit ér egy perc, kérdezd meg az utast, aki lekéste a vonatot.

Hogy megértsd mennyit ér egy másodperc, kérdezd meg az autóst, aki nem tudta elkerülni a balesetet.

Hogy megértsd mennyit ér egy tizedmásodperc, kérdezd meg a sportolót, aki csak ezüstérmét nyert az olimpián.

Minden pillanat kincs, ami a tiéd és becsüld meg jobban, mert megoszthatod valakivel, akivel tökéletesen elköltheted.

Emlékezz, hogy az idő senkire sem vár:

A tegnap történelem.

A holnap rejtelem.

A ma ajándék.

Hajdú Zsófia 10. E

Idéző

*és mikor utoljára megcsókoltalak nyár volí
igen emlékszem június
habanyruhas alakok lebegtek a parton
vibrált a vízre ömlő fény
tűzött a nap
a levegő remegett
és sóhajtaní sem volt erőm*

*megcsókoltalak sötéthajú kedvesem
és közben néztem fáradt szemeid
és a rajtuk illő szelíd vágyakozást...*

*barnahajú, kékszemű kedves
régen emlék vagy csak már...*

Gondolatok a könyvről

Elhangzott a csepeli Kölcsey Ferenc Általános Iskola könyvtárának megnyitóján

„A könyvekben olyan igazságokat találász, amelyeket barátaid nem mernek elmondani.”
Démokritosz

„Szoba könyv nélkül olyan, mint test lélek nélkül.”
Cicero

„A könyvek barátaim: társaságuk végtelelenül kellemes. Minden korból, minden országból valók. Könnyű hozzájuk férni, mert bármikor rendelkezésemre állanak, és én akkor engedém őket magamhoz, és akkor bocsátom el, amikor jólesik. Soha sincsenek terhemre, de azonnal megfelelnek minden kérdésemre. Némelyik letűnt korok eseményeit regéli el nekem, míg mások a természet titkait fejtik előttem föl. Egyesek megtanítják: miként éljek, mások: hogyan haljak meg.”
Petrarca

„Nem elég a könyveket olvasni, hanem figyelmesen kell olvasni őket, a nevezetesebb dolgok megjelölése és kijegyzése végett...”

„Aki a könyvekből semmit sem emel ki, az mindent betemet, s aki mindent a pusztá emlékezetére bíz, az a levegőbe ír, mert emlékezetünk feledékeny, sokat befogad, amit ismét elveszít, és bizonyára elveszíti, ha az írás sorompói nem segítik.”

„A könyvek révén sokan lesznek tudóssá az iskolán kívül is; könyvek nélkül viszont senki sem lesz tudós, még az iskolában sem: ha szeretjük az iskolát, szeressük a könyveket, az iskolák lelkét is, amelyek iskolát nem élteük a könyvek, az halott.”
Comenius

„A könyv ne csak barátunk, hanem ellenfelünk is legyen: értsük meg, de vitatkozzunk vele. Az olvasás csak így válik hasznunkra.”
Diderot

„Igen sok tudás szükséges hozzá, hogy ráeszméljünk, mennyire keveset tudunk.”
Runes

„...a könyv az idő folyamára vert híd...”
„...a könyv teherhajó, mely közéről és távolról lelkünknek mindent elhoz, mire

csak szüksége van. Könyv által szól a bölcs a bölcshez, ... általa szól a tapasztalt kor az ifjakhoz, sőt a gyermekekhez, ha olvasni tudnak.”
Klausz

„Éppen a százféle és örök félreérthetőség biztosítja a jó versek halhatatlanságát. A kimondott dolgok szóhoz, fogalomhoz vannak ragasztva, korhoz kötöttek, korral; ideológiákkal múlandók. De a 'kihagyott' helyekre minden kor újra beleérezheti a maga eleven lelkét. A hallgatás a lélek csempészúija századról századra.”
Balázs Béla

„Nem az a cél; hogy a diákok sokat olvassanak, hanem hogy barátira leljenek a könyvek világában, hogy megtalálják azt az író, az a könyvet, aki, ami hozzájuk szól; úgy is mondhatnánk, aki kifejezi a személyükre szabott igazságot.”
Jókai Anna

Válogatta: **Majorné Szekeres Edit**
könyvtárostanárné

Egyéves (volt) a Kódex Könyvtáros Klub

A IX. Budapesti Könyvfesztiválon születésnapot is ünnepeltünk: 2000 tavaszán alakítottuk meg a Kódex Könyvtáros Klubot, melynek keretében azóta havonta (minden hónap harmadik hétfőjén, 17 órától) találkozunk a Kódex Könyvárúháiban (1054 Budapest, Honvéd u. 5.).

Programunkat a klubtagok véleménye alapján szervezzük: vendégünk volt már a hivatal (Ecsedy István, Skaliczki Judit); meglátogattak bennünket a szakmai szervezetek vezetői (Ambrus Zoltán, Zalainé Kovács Éva, Varga Zsuzsa); foglalkoztunk az ETO és az OSZK/köztezaurusz problémáival (Barátné Hajdú Ágnes, Ungváry Rudolf, Vajda Erik); bemutatkozott az ÚJ Könyvek új főszerkesztője (Hölgyesi Györgyi); kicsit nosztalgizáltunk az

olvasótáborokról (Karnarás István); közösen meglátogattuk a FSZEK új központi épületét és megismerkedtünk több – számunkra fontos – szak-

ma jeles képviselőivel (könyvkiadók, könyvkereskedők, építészek, népművelők). Az év során – a szervezők örömeire – kialakult egy stabilnak mondható kör, melynek tagjai mindenféle könyvtártípusból verbuválódnak. Hozzájuk bármikor és bárki csatlakozhat, így szeretettel hívjuk és várjuk az iskolai könyvtárosokat is.

A klubbal kapcsolatos szervezési feladatokat a Könyvtárellátó Kht. központjában végezzük. Köszönettel vesszük minden javaslatot és észrevételt. Aki kedvet kapott ahhoz, hogy részt vegyen e találkozókon, az jutassa el hozzánk nevét és címét, s szívesen küldünk számára meghívót a továbbiakban.

Baricziné Rózsa Mária

Miscellanea és a Költők virágoskertje

Az irodalomtörténeti kutatások jelentős része az, amely a latin és a magyar költészet és széppróza határának időszakát vizsgálja. Középkorunk literatúrájának ez az időszaka tulajdonképpen csak a nyelváltásban átmenet, mert tartalmában, nyelvi megjelenítésében mindkettő jelentős és folyamatos értékeket hordoz. A magyar nyelvű irodalom már a kezdeti időszakban – még többnyire vallásos, mitikus, legendás keretbe öltöztetetten is – európai rangúnak számít és nem von le értékéből az, hogy a XVI. századtól, a reformáció hazai megjelenésétől tartalmában erősen divergáló jelleget öltött.

Közép- és későközépkori, koraújkorai irodalmunk kutatásában a fiatalokból álló generáció közelmúltbeli megjelenése nemcsak új irányokat jelölt ki, hanem új forráskutatással rendezte át a már-már axiómának tartott irodalomtörténeti toposzokat. Munkájukat számos kötet jelzi, amelyeket természetesen új hangvétel, elemző textusaikat sajátos egyéni stílusjegyekkel jelenítenek meg. Vannak azonban olyan kutatók is, akik egy-egy kötete évtizedes munka eredményét tartalmazzák. E kétoldalú „össztűz” sajátos vonása, hogy a kutatások kitüntetett terepének számít a mai határainkon túli területek irodalmi hagyományainak feldolgozása, „beemelése” az irodalmi, irodalomtörténeti köztudatba és tudományos életbe. E kiszélesedő horizonton Erdély, az ottani vallásos és világi irodalom múltjának kutatásában még nemzedékekre szólóan vannak teendők. Minden olyan forrásközlés, kutatási eredmény, amely e domíniumok térségéből idézi fel a múlt évszázadait, nemzeti történelmünk hagyományainak éppúgy értékei, mint az ott élőknek, akik egykori ősei „az iskolák felettébb szükséges voltának” megélésében tudtak és akartak jelet hagyni a leírt gondolattal.

Fiatalkorú irodalomtörténészeknek a régi magyar irodalomról szóló tanul-

mányait tartalmazza a Miscellanea-kötet, amely címként olyan könyv – írja *Szenczi Molnár Albert* a szótárában –, kiből elegyesleg, különböző-külömb féle dolgok vannak fölírva. Ez a gyűjteményes munka új forrásokkal és új értelmezésekkel megírt elemzéseket tartalmaz: középpontban régi irodalmunk különböző személységeiről, kapcsolataikról és alkotásaikról. Fontos kritériumként jelenik meg, hogy anno mindaz irodalom volt, amit itthoni és külföldi kortársak akkor leírtak. „Tehát e ‘vegyes gyűjtemény’ olyan, mint valami almanach, vagy régebben omniárium, még régebben acta varia” – írja az előszót jegyző *Szigeti Csaba*.

A tanulmányok sorát a név filológiai tartalma, kötődése kapcsán a *Kalmár Györgyről*, erről a vagabund, excentrikus, nyelvbölcselettel és keleti nyelvészettel foglalkozó szerzőről szóló nyitja meg, akik egyik fő hirdetője volt a magyar és a török-tartár népek rokonságának. Megítélésének korabeli aspektusai rávilágítanak az akkori irodalmi közvélekedésre e nagyon ellentmondásos személység létevel, munkásságával kapcsolatban. Egy másik szerző *Balassi Bálint* életének, verseinek lengyelországi, lengyel nyelvű vonatkozásairól ír, mintegy kitérve az értelmezési tartományt, amelyet a hagyományos Balassi-tényképben megfogalmazva ismerünk.

Zrínyi eposza, a Szigeti beszédem már sok nyelvészt, irodalomtörténészt megihletett, s még mindig van mondandó erről a nevezetes műről. Eme új elemzés fő szempontja: imitáció és imagináció a műben. Az olvasóra bízhatjuk, hogy ezeket is megismerje, ha érdeklődve átlapozza ezeket a könyvoldalakat. A műfejlődés egyik útjával foglalkozik az Imitációs technikák és az eposz regényesedése a XVII-XVIII. századi epikában című tanulmány. Igazi műfaj-történeti kalandozás részesei lehetünk általa. Verstanai elemzés is színesíti a kötetet: Zrínyi és *Pilinszky* egy-egy négysorosának párhuzamait

kísérhetjük figyelemmel, ‘nem középiskolás fokon’, ugyanúgy, mint egy másikat, amelynek szlogencíme: Tükörképünk a nyelvben él. Igaz, ez utóbbinak eléggé blickfangos az ezt értelmező alcíme: Kombinatorika a kora újkorai német poétikák invencióelméletében, különös tekintettel *Georg Philipp Harsdörffer* poetológiai írásaira.

A továbbiakban többek között a már majdnem elfeledett *Körmöcz János* életéről, munkásságáról, *Csanády János* egy eddig ismeretlen művéről, Erasmusról, csillagászati (!) szövegekről olvashatunk, s mindezeket két remek írás, A hitélmény retorikája: a rejtőzködés retorikája és a Kálvinista zsoltár és az egyetemes reformáció zárják.

A közelmúlttól ismét nagy érdeklődés figyelhető meg a humanizmus kora iránt, amelyből számos társadalmi és személyes érték reneszánsza tapasztalható. Természetesen, más szerepe van az akkori irodalom iránti érdeklődésnek, amelyben a feltáratlanok megismerésének kutatói vágya éppúgy ösztönző, mint az, hogy közkinccsé váljanak elfeledett értékek. A gyulafehérvári humanista költészet antológiája (Költők virágoskertje) című terjedelmes kötet kivételesen jelentős teljesítményű munkát takar. Tóth István nemcsak szerző (igaz, ezek a szövegrészek a legkisebb terjedelműek, csak az egyes fejezetek bevezetőjeként szolgálnak), hanem a latin nyelvű művek fordítója is.

A szerző az első fejezetben az 1476-1551 közötti időszak gyulafehérvári humanistáinak munkásságát és a helyi reneszánsz irodalmi műveltség megalapozását mutatja be az irodalmi művek alapján. Nincs módunk a további korszakok, szerzők és alkotásaik, mecénásaik és az irányzatok részletes bemutatására, ezért csak jelzésértékű lehet az, hogy a több, mint félszáz oldalas kötet minden korábbinál több közlést tartalmaz (természetesen többségében fordításban) a korabeli költészet kin-

csestárából. Olyan, az olvasó előtt is ismert szerzők szerepelnek a válogatásban, mint *Lászlai János*, *Verancsics Antal*, *Dávid Ferenc*, *Liszt János*, *Heltai Gáspár*, *Zsámboky János*, *Gyulafi Lestár*, *Baranyai Decsi Csomor János*, *Bocai János*, *Pécseli Király Imre*, *Szenczi Molnár Albert*, *Geleji Katona István*, *Kájoni János*, *Bethlen*

Miklós, *Tótfalusi Kis Miklós*. Mellettük számosan mások is szerepelnek, az eddig ismeretlenek, vagy alig ismertek, akik és műveik névum lehetnek az olvasók, az erdélyi irodalom e korszaka iránt érdeklődők számára. Általuk egy eddig nagyrészt ismeretlen gyöngyfűzér tárul fel a kötet lapjain.

(Miscellanea. Tanulmányok a régi magyar irodalomról. (Szerk.: *Szentpéteri Márton*. – Bp.: József Attila Kör, Kijárat Kiadó 2001. – 301 p. – *Tóth István*: A gyulafehérvári humanista költészet antológiája. Költők virágoskertje. – Bp.: Accordia Kiadó, 2001. – 536 p.)

(tölgyesi)

Kéki Béla: Az írás története

Könyvtárosoknak, tanároknak, könyvtarostanároknak szóló alapművet jelentetett meg tartalomhoz méltó küllemben a Vince Kiadó. Az írás története című kiadvány, amely az 1993-ban elhunyt szerző *A latin nyomdabetű fejlődése* című posztumusz írását is tartalmazza, a 2000. évi kiadást követően a jelentős olvasói igényeknek köszönhetően 2001-ben ismét megjelent.

A könyvtártudományi szakíró *Kéki Béla* meghívott előadóként oktatott az ELTE Bölcsészkarán, közben az OSZK-ban dolgozott. A Budapesti Műszaki Egyetem központi könyvtárának főigazgató-helyetteseként ment nyugdíjba 1969-ben. Az 1907-ben (és nem 1917-ben, mint ahogy az a könyv előszavában olvasható) született szakember gyakorlati könyvtárosi és oktató munkája mellett elsősorban kutató volt. Szakterülete főleg az írás- és a könyvtörténet, valamint a könyvtártörténet volt. Az írás története című munkája először 1971-ben jelent meg.

Könyvének bevezetőjében az írás jelentőségének felvázolása után rövid összefoglalást kapunk az előzményekről, az olyan információközlési módokról, mint a rováspálca, a hírnököt vagy az inka kipu. A kép- és az ékírás, az egyiptomi hieroglif írás bemutatása után a Kr. előtti 2. évezredben használt krétai írásmódot ismerteti a tanulmány. Az emberiség kultúrtörténetének további nagy szakaszainak jellemző írásos közlismódjairól is olvashatunk, nevezetesen a maják és aztékok, valamint a kínaiak írásáról. Kínában találják fel

a máig leggyakrabban használatos információhordozó anyagot, a papírt, ami minden más addig írásra használt anyagot kiszorított. (Gyártásáról szóló első híradás a Kr.e. 105-ben jelenik meg, ám a papír csak egy évezred múlva jut el Európába.)

Az első betűírást 1904-ben találták meg angol régészek feliratos kőtáblákon. A protosínai írás 30 jel kombinációjával rögzítette a sinai ősemiták nyelvének valamennyi szavát. Ezt követte a föníciai, a héber és az arab írás. A görögök a föníciaira alapozva a Kr.e. 6. században 26 betűs ábécét alkalmaztak. A görög kultúra fenntartója és továbbfejlesztője Róma és a Római Birodalom lett. A latin írásbeliség kialakulására azonban az etruszk és a görög írás együttesen hatott, ahogyan azt a tanulmány szerzője a szakirodalomban található információk elemzésével levezeti. A kezdetben merev és szögletes betűk lágyultak, a vastag és vékony vonalak ritmusa kecsesebbé tették a betűket. A kövekre vésett írásnál a kapitális, a viasztáblákon a kapitális kurzív változatát használták.

A keresztény liturgiának a keleti keresztények számára hozzáférhetővé tétele érdekében született egy szláv ábécé, a 38 betűs glagolita írás. Megalkotója a Thessalonikiból származó *Metód* és öccse *Konstantin*, a későbbi *Cirill* voltak. A cirill ábécé a 9. század végén jött létre az óbolgár *Simeon* cár udvarában. Ezt a 43 betűből álló betűsort korszerűsítette *I. Péter* cár a nyomdabetűkről szóló 1710-ben kiadott rendeletében.

Kéki Bélának az írás történetéről szóló dolgozata a magyarság írásáról szóló összefoglalással zárul. A megmaradt rovásírásos emlékek szerint a székely-magyar rovásírás 46 betűs ábécét használt. A türk írás családjához tartozó írásban nagyjából türk betűk, néhány görög ábécéből átvett jel és két glagolita jelhez hasonló jel található. Sorvezetése jobbról balra tart. A magyarság a kereszténység felvételével a latin írást is átvette. Természetesen az egyes hangok jelölésének végső kialakulására – csakúgy, mint más nyelvek esetén – évszázadok kellettek.

A kötet második írása Kéki Béla halála után 1994-ben jelent meg először. Dolgozatában a kolostorokban pergamenre inkább rajzolt semmint írt szövegeknél használt latin betűformák alakulását, fejlődését vizsgálja. A szőnyegek szövésmintáira hasonló keskeny, egymáshoz szorosan illeszkedő, nehezen olvasható gótikus betűsor, a textúra a 14. században átadja helyét a párizsi egyetem diákjai által is használt könnyedebb, kissé jobbra döntött basztardának. Ugyanezen század végén jelent meg a gótikus stílusjegyeket hordozó kerkedet betűsor, a rotunda. Ezeket a betűformákat a textúrával szinte azonos korú antikva csak lassan szorította ki. A betűk formájának alakulásával párhuzamosan a császárkori Róma 20 betűt használó ábécéje a 15. század második felére alakult át a klasszikus, 26 betűs latin ábécévé. Közben megszületik a könyvnyomtatás. *Gutenbergről* írja a szerző: „senki sincs, aki nagyobb értékkel ajándé-

kozta volna meg az emberiséget századokra szólóan, mint a könyvnyomtatás feltalálója, és senki sincs, aki a kulturális felemelkedésre Gutenbergnél messzebb mutató távlatokat nyitott volna meg milliók számára.” A nyomdászat gyorsan terjedt, számos nyomda létesült német földön és Itáliában. A 15–16. század volt a nyomdászat aranykora. A korszak legelismertebb nyomdása *Aldus Manutius* Velencében dolgozott. Bevezeti a kurzív nyomdabetűket. A reformáció fellépése a nyomdászatra is hatott. A nürnbergi és augsburgi nyomdákban új betűtípus jelent meg az antikva mellett, az úgynevezett schwabachi betű. Ugyancsak német nyomdákban nyomtattak a fraktúr-nak nevezett betűtípussal, amit később szívesen alkalmaztak a francia tipográfusok is. A szerző sorra veszi *Francesco Grio* és *Claude Garamond* antikváit, majd a barokk formákat

alkalmazó *Cristoph Plantin* tevékenységét. Dolgozatának magyar vonatkozása is van. *M. Tótfalusi Kis Miklós*, aki Hollandiában 200 tallért fizetett, hogy kitanulhassa a nyomdászat művészetét, tíz év tanulás és munka után tért vissza Erdélybe, hogy ott nyomdát alapítson. A betűk alakja, formája és mérete folyamatosan változott az évszázadok során. A változásokat vagy változtatásokat néha a vallás, néha a művészet és néha pedig a politika indukálta. A 19. században bevezetik a litográfiát. A technika fejlődése, az új gépek megjelenése felgyorsította a könyvkiadást, de ez összességében az igényesség rovására ment. A folyamatot az író szerint tovább erősítette a 19. század második felének stíluszavara. A dolgozat a könyvművészet megújítójaként számon tartott angol *William Morris* munkásságának ismertetésével zárul. A könyvben a

tárgymutatón kívül megtaláljuk az ismeretlennek feltételezett szavak magyarát és a legújabb magyar nyelvű szakirodalom jegyzékét is.

Kéki Béla munkája a számítógépes könyvkiadás korában sem veszítette el jelentőségét. Noha a számítógép alkalmazása a könyv tervezésénél és a nyomdászatban jelentősen lerövidíti a végtermék könyv elkészítési idejét, az igényesség, a tartalomhoz illeszkedő külső megtervezése és megvalósítása mindig eminens feladat. Kéki Béla írástörténeti műve és a latin nyomdabetű kialakulásáról szóló tanulmánya a világháló korában is ott kell legyen a betűvetésre, az írott szó tiszteletére és szeretetére nevelő iskolák könyvtáraiban.

(*Kéki Béla: Az írás története: A kezdetektől a nyomdabetűig.* - Bp., Vince Kiadó, 2001. - 175 p.)

dr. Csizsár Miklós

Nemzet és könyvtára

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXXIV. vándorgyűlése 2002. augusztus 8–10.

Kedves Kollégák!

Nemzeti könyvtárunk 200 évvel ezelőtti megalapításáról szóló megemlékezések a kulturális élet ünnepi pillanatai voltak 2002-ben. Az eseménysorozathoz a Magyar Könyvtárosok Egyesülete úgy kapcsolódott, hogy idén Budapestre hirdette meg hagyományos Vándorgyűlését. A vándorgyűlés szakmai programját, amely teljes keresztmetszetet adott a nemzeti könyvtár kincseiről, a szolgáltatásukat és megőrzésüket megalapozó tevékenységről, a Vándorgyűlés társrendezője, az Országos Széchényi Könyvtár állította össze.

Számos budapesti könyvtár ajánlotta fel a látogatás lehetőségét.

Az egyesületi hagyományok szerint a Pest Megyei Könyvtár vállalta

a kirándulások szervezését: négy érdekes útvonalterv között lehetett választani. Akik viszont Budapestet kívánták jobban megismerni, azok számára városnéző sétákat hirdettek meg. A gróf Széchényi Ferenc nemes tettet ünneplő jubileumi rendezvény iránt jelentős hazai és külföldi érdeklődés nyilvánult meg. A Vándorgyűlésen az MKE tagjai mellett a hazai kulturális élet számos más szereplője vett részt. Európából a szomszédos országokban élő és dolgozó magyar könyvtáros kollégáinkat és külföldi partneregységeink képviselőit várjuk, de a tengeren túlról is jeleztek magyar vonatkozású érdeklődést.

A vándorgyűlés alkalmából MKE Hírlevél-különszámot jelentetett meg, amely az aktuális információk

mellett a résztvevők listáját is tartalmazta.

Az OSZK megalapításának 200. évfordulójához méltó esemény minden résztvevője számára hasznos szakmai találkozó bőséges szellemi útravalóval szolgált, és új barátságos kapcsolatok kialakítására adott lehetőséget.

A Könyvtárostánárok Egyesülete külön is ünnepelt, ugyanis immár nyolcadik alkalommal vehetett át egyik tagunk MKE- emlékérmét. 2002-ben dr. Ambrus Andrásné, egyesületünk alapító tagja részesült ebben az elismerésben kitartó, áldozatos munkájáért. Szívvel gratulálunk, és köszönjük Zsókanak a sok munkát, mellyel a könyvtárostánárok érdekében végzett. Minden jót kívánunk neki a továbbiakban is. (Folytatás a következő oldalon.)

Dr. Ambrus Andrásné munkahelyi életútja

- 1973–79. közművelődési könyvtáros (Kiskőrös, részlegvezető);
1980–81. tudományos könyvtáros (Bp.: Közlekedéstudományi Intézet, módszertani munkatárs);
1981–82. FSZEK 3. sz. főkönyvtár (tájékoztató könyvtáros);
1982. IX. könyvtár-történelem szakos tanár: Általános Iskola (Bp. VIII. Köztársaság tér 4.), Veres Péter Gimnázium (Bp. III. Csobánka tér 1.), Általános Iskola (Bp. VIII. Losonci tér 1.);
1987–97. iskolai könyvtári szaktanácsadó (Bp. Józsefváros: a munkakör létrehozásától annak megszüntetéséig);
1992. fővárosi iskolai könyvtári szakértő;
1997. IX. kerületi iskolai könyvtári munkaközösség-vezető (Bp. Józsefváros);
1998. VI. országos közoktatási szakértő (iskolai könyvtári szakterületen).

Első munkahelyemen, a Kiskőrösi Városi Járási Könyvtár felnőtt részlegében közel 10 évig dolgoztam. Kiváló kollégák segítettek abban, hogy az elméleti ismeretek mellé minél

több gyakorlati ismeretre is szert tegyek. Megismerhettem a közművelődési könyvtárosi munka minden területét (a vezetői feladatokat is), és az országban talán az elsők között részt vehettem a város iskolaellátó központjának megszervezésében. Ekkortájt határoztam el, hogy amint mód nyílik rá, iskolai könyvtári területen szeretnék tevékenykedni, ezért szereztem másoddiplomaként tanári képesítést.

1980-tól családjunk Budapestre költözött, és rövid kitérő után 1982 szeptemberétől főfoglalkozású könyvtárostanárként dolgozhattam. Szinte kezdettől szép sikereket értem el a könyvtári állomány feldolgozása, új, 140 m² alapterületű könyvtárhelyiség berendezése, fővárosi minta- és báziskönyvtári címek megszerzése, ill. tanítványok sikere a fővárosi történelem versenyeken, fővárosi bemutató foglalkozások stb. Időközben munkaközösség-vezető, majd szaktanácsadó lettem, illetve alapító, majd vezetőségi tag az MKE Iskolai Könyvtárosok Szervezetében, ma már önálló-sult Könyvtárostanárok Egyesületében.

1990-ben dr. Ballér Endréné (volt fővárosi iskolai könyvtári vezető szaktanácsadó) javaslatára felkértek a Veres Péter Gimnázium könyvtárának kialakítására. A feladat rendkívül izgalmas volt, hiszen szinte nulláról indulva kellett megtervezni, kialakítani, berendezni,

és iskolai könyvtárak közül az elsők között számítógépre vinni a könyvtár állományát, a kölcsönzést. Alapos tájékozódás, szakmai konzultációk után sikerült megállapodni *Mohai Lajossal* a Szirén könyvtárkezelő rendszer „átalakításában” és továbbfejlesztésében, és ettől kezdve a könyvtár a program referencialhelyévé vált. Az egyéni látogatók mellett egymást követték a fővárosi és országos továbbképzések, a különböző meghívások. Emellett további könyvtárszakmai és könyvtár-pedagógiai sikerek születtek (pl. bemutató könyvtári foglalkozások, videós felvételek, Bod Péter könyvtárhasználati versenyeredmények stb.). A könyvtárvezetés mellett folyamatosan elláttam a józsefvárosi szaktanácsadói feladatokat, és amikor visszahívtak, egy év gondolkodás után visszatértem korábbi kerületembe.

Akkoriban egy nagyszerű kerületi vezetés támogatásával újult erővel láttam hozzá a kerületi munkához. Készítettem egy gyűjtőköri szabályzatmintát iskolai könyvtárak számára, amely nemcsak a mi kerületünk, hanem a főváros számára is mintaként szolgált. A Nemzeti Alaptantervre való felkészüléshez különböző továbbképzéseken vettem részt, és szerveztem magam is továbbképzéseket, elkészítettem jelenlegi munkahelyem könyvtárpedagógiai programját, a józsefvárosi önkormányzati iskolák könyvtári helyzetének elemzését, valamint a tartós tankönyvek iskolai könyvtári szolgáltatásával kapcsolatos szabályzattervezését. E témakörökben a főváros különböző kerületeiben és több megyében is előadásokat tartottam, illetve több szakmai folyóiratban publikáltam. Munkámhoz nemcsak a hazai, hanem a dán szakmai tanulmányút tapasztalatai is sok segítséget adtak.

Vezetőségi, ill. elnökségi tag a Könyvtárostanárok Egyesületében; kerületi és országos rendezvények szervezése, lebonyolítása, ill. részvétel a fenti munkában (pl. Józsefvárosi Közoktatási Napok, Könyvtárostanárok Nyári Akadémiája stb.); szakmai egyesületünk képviselője a Pedagógus Szakmai Szervezetek Információs Központjának ülésin; közoktatási szakértő iskolai könyvtári szakterületen; rendszeres publikálás szakmai folyóiratokban; tanulmányok, szabályzatok készítése (pl. iskolai könyvtárak helyzetének elemzése, Könyvtár-pedagógiai programok, Bevezetés a tartós tankönyvek használatába, Gyűjtőköri szabályzat stb.); előadások több megyében, a főváros különböző kerületeiben, valamint fővárosi és országos szakmai rendezvényeken; könyvtárhasználati versenyek szervezése, versenyfeladatok összeállítása, zsűrizés (kerületi és országos versenyeken)

dr. Ambrus Andrásné
könyvtárostanárné
„Szakmai életút címszavakban”

Fitz József-díjak

a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 34. Vándorgyűlésén

2002. augusztus 8-án a Magyar Könyvtárosok Egyesületének 34. Vándorgyűlésén *Koncz Erika*, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának közművelődési és közgyűjteményi helyettes államtitkára *Fitz József-díjakat* adott át a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma nevében a könyvtárakban legtöbbet forgatott öt könyvnek. Az 1988-ban alapított könyvdíjat a Művelődési Minisztérium létesítette a Magyar Könyvtárosok Egyesületének közreműködésével. Ezzel a díjjal a könyvtárosok szavazatai alapján – melyek a könyvtári látogatók jelzéseire támaszkodnak – azokat az elmúlt évben megjelent könyveket jutalmazza a minisztérium, melyek az adott idő-

szakban a leginkább keresett és érdekes köteteknek bizonyultak.

Az idei díjazottak a következők:

1. Magyar történelmi városok (szerk. *Karádi Iлона*) (Budapest, Magyar Könyvklub 2001)
2. *Bús János–Szabó Péter*: Békeporaikra (Budapest, Varietas 93 Kft.)
3. Magyar építészet sorozat: Gótika és kora reneszánsz (*Buzás Gergeby*) (Budapest, Kossuth, 2001)
4. Esti tündérmesék (összeállította *Boldizsár Ildikó*) (Budapest, Novella 2001)
5. *Faludy György*: Latin költészet (Budapest, Glória, 2001)

14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet a könyvtári szakfelügyeletről

A kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Törvény) 100. §-a (3) bekezdésének l) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § (1) A nemzeti kulturális örökség minisztere (a továbbiakban: miniszter) a Törvény 69. §-ából és a nemzeti kulturális örökség miniszterének feladat- és hatásköréről szóló 161/1998. (IX. 30.) Korm. rendelet 2. §-ának (5) bekezdéséből adódó ágazati szakmai felügyeleti jogkörének érvényesítése, valamint a könyvtárak és a könyvtári tevékenység fejlesztése, a szakmai munka színvonalának emelése érdekében könyvtári szakfelügyeletet (a továbbiakban: szakfelügyelet) működtet.

(2) A szakfelügyelet tevékenysége kiterjed:

a) a nyilvános könyvtárakra és azok fenntartóira, továbbá

b) a nem nyilvános könyvtárat működtető, illetve könyvtári tevékenységet folytató szervezetekre.

2. § (1) A szakfelügyelet feladatai a nyilvános könyvtárak esetében:

a) rendszeresen vizsgálja, ellenőrzi és értékeli a könyvtár szakmai tevékenységét,

b) vizsgálja a könyvtári tevékenység működési feltételeinek biztosítását,

c) vizsgálja és értékeli a könyvtár tematikai fejlesztését,

d) ellenőrzi a könyvtári tevékenységről és a könyvtári alkalmazottakról szóló jogszabályok érvényesülését,

e) ellenőrzi a nyilvános könyvtár alapkövetelményeinek és alapfeladatainak teljesítését,

f) vizsgálja a dokumentumok védelmével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályok érvényesülését,

g) ellenőrzi a központi költségvetési támogatások felhasználását,

h) vizsgálja és értékeli a könyvtári szakmai irányelvek, normatívák, szabványok és szabályzatok betartását,

i) vizsgálja és értékeli a könyvtári szolgáltatások minőségét,

j) vizsgálja a könyvtári ellátás működési feltételeinek biztosítását,

k) ellenőrzi a könyvtári szakmai munkakörben foglalkoztatott szakemberekre vonatkozó képesítési és továbbképzési szabályok alkalmazását,

l) vizsgálja és értékeli a könyvtár részvételét a könyvtári rendszerben, illetőleg az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben,

m) vizsgálja és értékeli a könyvtár szabályzatainak jogszerűségét és célszerűségét,

n) ellenőrzi a szakfelügyelet korábbi javaslatainak megvalósítását.

(2) A szakfelügyelet feladatai a nem nyilvános könyvtárak és a könyvtári tevékenységet folytató szervezetek esetében:

a) ellenőrzi a könyvtári tevékenységről és a könyvtári alkalmazottakról szóló jogszabályok érvényesülését,

b) vizsgálja a könyvtári tevékenység működési feltételeinek biztosítását,

c) vizsgálja és értékeli a könyvtár részvételét a könyvtári rendszerben,

d) vizsgálja a dokumentumok védelmével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályok érvényesülését,

e) ellenőrzi a központi költségvetési támogatások felhasználását,

f) ellenőrzi a szakfelügyelet korábbi javaslatainak megvalósítását.

3. § (1) Az iskolai könyvtár szakfelügyeleti vizsgálatával kapcsolatosan az e rendeletben foglaltakat a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel kell alkalmazni.

(2) A szakfelügyelet feladatai az iskolai könyvtárak esetében:

a) ellenőrzi a könyvtári szakmai tevékenységről szóló jogszabályok érvényesülését,

b) vizsgálja és értékeli a könyvtár részvételét a könyvtári rendszerben,

c) vizsgálja a dokumentumok védelmével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályok érvényesülését,

d) ellenőrzi a kulturális célú központi költségvetési támogatások felhasználását,

e) ellenőrzi az iskolai könyvtári szakfelügyelet javaslatainak megvalósítását.

(3) Iskolai könyvtár szakfelügyeleti vizsgálatára csak az a szakértő kaphat megbízást, aki szerepel a közoktatásról szóló törvény szerint elkészített országos szakértői névjegyzékben is.

(4) A szakfelügyeleti vizsgálatot a közoktatásról szóló törvény szakmai ellenőrzés lebonyolításáról szóló rendelkezéseinek megfelelően kell megszervezni.

(5) Az iskolai könyvtárak szakfelügyeletének részletes szempontrendszerét az oktatási miniszter és a miniszter által létrehozott, az iskolai könyvtárakkal foglalkozó Tárcaközi Bizottság javaslata alapján a miniszter hagyja jóvá és közzéteszi mind az Oktatási, mind a Kulturális Közlönyben.

4. § (1) A könyvtári szakfelügyelet működését a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (a továbbiakban: minisztérium) irányítja.

(2) A szakfelügyelet a minisztérium által elrendelt átfogó, cél- és utóvizsgálatokat folytat.

(3) A nyilvános könyvtárak tevékenységét a szakfelügyelet átfogó vizsgálat keretében hétévente megvizsgálja.

(4) A szakfelügyelet működésének költségeit a minisztérium biztosítja.

5. § (1) A minisztérium állandó vagy eseti, határozott időre szóló vezető szakfelügyelői megbízást ad a szakfelügyelet megszervezésére, a szakfelügyeleti vizsgálat vezetésére és dokumentálására.

(2) A szakfelügyeleti vizsgálat lefolytatására állandó vagy eseti, határozott időre szóló szakfelügyelői megbízás adható.

(3) A vezető szakfelügyelő, szakfelügyelő megbízását a megbízó indokolás nélkül visszavonhatja. A megbízásra a megbízási szerződés és a Polgári Törvénykönyv szabályai az irányadóak.

(4) A vezető szakfelügyelő, szakfelügyelő díjazásban részesül és a szakfelügyelettel összefüggésben felmerült, igazolt úti- és szállásköltségei megtérítésére jogosult. A díjazás és a költségtérítés részletes szabályait a szakfelügyelői megbízásban kell rögzíteni.

6. § (1) Vezető szakfelügyelő, szakfelügyelő a külön jogszabály szerinti érvényes könyvtári szakértői engedéllyel rendelkező szakember lehet.

(2) Szakfelügyelői megbízást az a szakértő kaphat, aki a minisztérium által meghirdetett

a) szakfelügyeleti tanfolyamot eredményesen elvégezte,

b) szakfelügyelői továbbképzésen részt vesz.

7. § (1) A Könyvtári Intézet a minisztérium előírása szerint vesz részt a szakfelügyeleti vizsgálatokban, a szakfelügyeleti dokumentumok gyűjtésében és megőrzésében.

(2) A megyei könyvtárak a minisztériummal kötött megállapodás szerint vesznek részt a szakfelügyeleti vizsgálatokban.

(3) Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum a minisztériummal kötött megállapodás szerint

vesz részt a szakfelügyeleti vizsgálatokban.

8. § (1) A vezető szakfelügyelő és a szakfelügyelő a minisztérium által meghatározott szempontok, a szakfelügyelet működési rendje és a megbízásban foglaltak alapján végzi tevékenységét.

(2) A vezető szakfelügyelő feladata:

a) a szakfelügyeleti vizsgálatok tervezése, szervezése, a vizsgálatban érintett intézmények és fenntartók értesítése,

b) szakfelügyelőként részt vesz a vizsgálatban,

c) a szakfelügyelői jelentések összegyűjtése és véleményezésre elküldése a vizsgált intézménynek, a fenntartót érintő megállapítások, javaslatok esetén a fenntartónak is,

d) a szakfelügyeleti jelentések és az érintettek észrevételei alapján összeállítja a vizsgálatról szóló összesített jelentést, ennek keretében intézkedési javaslatokat fogalmaz meg,

e) az összesített jelentést elküldi a vizsgált intézménynek és fenntartójának, valamint az intézkedésre jogosult más szervezetnek és a minisztérium könyvtári osztályára,

f) ellenőrzi a javasolt intézkedések megtörténtét,

g) a szakfelügyelet működési rendjével, a vizsgálatok lebonyolításával kapcsolatosan javaslatokat tesz a minisztérium könyvtári osztályának.

(3) A szakfelügyelő a könyvtári tevékenységről szóló adatok és dokumentumok tanulmányozása, az intézmény által készített önértékelés, illetve helyszíni vizsgálat alapján végzi a szakfelügyeleti vizsgálatot.

(4) A szakfelügyelő munkája során a könyvtár helyiségeibe beléphet, a könyvtár által vezetett nyilvántartásokba betekinthet, a könyvtár szakmai tevékenységét megfigyelheti.

(5) A szakfelügyelő a helyszíni vizsgálat megkezdéséről köteles a könyvtár vezetőjét tájékoztatni és kérésére a megbízólevelét bemutatni. A helyszíni vizsgálat végzése so-

rán a szakfelügyelő a könyvtár munkáját, rendeltetésszerű működését nem akadályozhatja.

(6) A szakfelügyelő leíró és értékelő megállapításait, észrevételeit és javaslatait jelentésben rögzíti.

(7) A szakfelügyeleti jelentést a megbízástól függően a vezető szakfelügyelőnek vagy a minisztériumba kell elküldeni.

9. § (1) A vizsgált könyvtár és fenntartója köteles a szakfelügyelők munkáját elősegíteni.

(2) A vizsgált könyvtár és fenntartója a szakfelügyeleti jelentésre észrevételeket tehet, ennek lehetőségét a vezető szakfelügyelő köteles biztosítani, és az észrevételeket a jelentéshez csatolni.

10. § (1) A minisztérium, illetve a vezető szakfelügyelő az intézkedési javaslatokat a szakfelügyeleti jelentéssel együtt elküldi a vizsgált intézménynek és fenntartójának, az intézkedésre hatáskörrel rendelkező más szervezetnek.

(2) A minisztérium a szakfelügyeleti jelentést – intézkedés szükségessége esetén – elküldi a könyvtár fenntartóját felügyelő más tárcának, helyi önkormányzat könyvtáráról szóló jelentés esetén a megyei, fővárosi közigazgatási hivatalnak.

(3) A vizsgált intézmény intézkedési tervet készít a szakfelügyeleti jelentésben megállapított feladatok megvalósítására.

(4) A szakfelügyelet javaslatának megvalósítását utóvizsgálat keretében ellenőrizni kell.

(5) A nyilvános könyvtár alapkövetelményének vagy alapfeladatának nem teljesítése esetén a vezető szakfelügyelő javaslatára a miniszter elrendeli a hiány pótlását, aminek elmaradása esetén a könyvtárat törli a nyilvános könyvtárak jegyzékéből.

11. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a könyvtárügyi szakfelügyeleti szabályzatról szóló 141/1958. (MK 10.) MM utasítás hatályát veszti.

Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny általános- és középiskolások részére

A Kiss Árpád Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény (KÁOKSZI) a könyvtárhasználat ill. a könyvtári informatika színvonalának emelése érdekében a 2002/2003. tanévre is meghirdeti a Bod Péter Könyvtárhasználati Versenyt az Oktatási Minisztérium támogatásával.

A Versenyszabályzat

<http://www.okszi.hu/html/kiadv/kvthcikk2.html>

internetcímen található.

A versenyen a tanulók négy kategóriában vehetnek részt:

- I. kategória:** Az általános iskolák és a gimnáziumok 11-12 éves tanulói.
- II. kategória:** Az általános iskolák és a gimnáziumok 13-14 éves tanulói.
- III. kategória:** A gimnáziumok, szakközépiskolák, szakmunkás-

képző iskolák 15-16 éves tanulói.

IV. kategória: A gimnáziumok, szakközépiskolák, szakmunkásképző iskolák 17-18 éves tanulói.

I. forduló

A forduló feladatsorát, a nevezés módját, a verseny időpontját a könyvtáros tanár és az iskola vezetősége közösen határozza meg.

A következő fordulóba jutók adatait a megyei/fővárosi pedagógiai intézetek tájékoztatása alapján kell megküldeni az általuk kijelölt címre.

II. forduló

A fordulót a megyei/fővárosi pedagógiai intézetek szervezik meg **2003. február 21-ig.**

A KÁOKSZI-tól az elődöntőbe jutók adatainak továbbításához

Adatlapot kapnak a megyei/fővárosi szervezői, amelyen a továbbjutók adatait a KÁOKSZI címére 1399 Bp. Pf. 701/432 küldik meg 2003. február 25-ig.

A központi írásbelivel kapcsolatos tájékoztatót az Adatlapon megjelölt megyei/fővárosi versenyfelelős kapja meg KÁOKSZI-ból.

A versenyfelelősök a felkészítő tanárok részére továbbítják a tájékoztatót és az ajánlott bibliográfiát.

III. forduló

A megyei forduló legjobbjai **központi feladatsort** oldanak meg a megye/főváros által megjelölt helyen, országosa egyazon időpontban **2003. március 18-án.** A javítatlan dolgozatokat, a megírást követően, zárt borítékban kell KÁOKSZI címére – 1399 Bp. Pf. 701/432 – megküldeni 2003. március 21-ig. A borítékon fel kell tüntetni: „Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny”.

IV. forduló – döntő

Az országos döntőt a KÁOKSZI szervezi, a döntőbe jutottakat közvetlenül értesíti.

A döntő időpontja **2003. április 25. (péntek).** Az időpont változtatásának jogát fenntartjuk.

A versennyel kapcsolatos tudnivalókról a témafelelős szeptemberben tájékoztatja a megyei/fővárosi pedagógiai intézeteket.

A Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny honlapja:

[http://](http://www.okszi.hu/ml/versbodp.html)

www.okszi.hu/ml/versbodp.html

Témafelelős: Benkő Ilona (Tel.: 311-0025, email:

ilona.benko@okszi.hu).

**Oktatási Minisztérium
Kiss Árpád Országos Közoktatási
Szolgáltató Intézmény**

KÉRDŐÍV

Munkahely:

Elérhetőség (telefon/email):

Kérem, hogy a kérdőív kitöltésével segítse a Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny szervezését, ill. a Könyvtárhasználat c. módszertani lap szerkesztését!

1. Milyen témát javasolnak a következő évi versenyre?

2. Tudja-e, hogy a verseny támogatása rendkívül alacsony, csak az elődöntő megrendezéséig biztosítja a verseny megrendezését?

3. Az OM támogatása nem biztosítja a verseny megrendezését. Részt venne az új verseny-projekt kidolgozásában? (Tervezet készítése az ISZE ill. KTK részére.)

4. Könyvtárhasználat – Módszertani lap. Előzet-e a folyóíratra?

5. Szívesen írna cikket a lapba? Jelölje meg a témát is!

6. Közreműködne az EU vagy más rovat szerkesztésében?

7. Megrendelné a Könyvtárhasználat c. különszámát a Bod P. K. Verseny Feladatgyűjteményéről (versenyfeladatok)?

Honlapok¹

¹ Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny: <http://www.okszi.hu/html/versbodp.html>
Könyvtárhasználat c. módszertani lap: <http://www.okszi.hu/html/kiadv/tartvth.html>
Tematikai linkgyűjtemény: <http://www.karirthy.hu/pages/teacher/library>

Művészetterápiás világkongresszus

A Magyar Országos Művészetterápiás Egyesület arra vállalkozott, hogy megrendezi az első Művészetterápiás Világkongresszust Budapesten.

Rendezvényünk a maga nemében első a világon, mivel ilyen átfogó jellegű, nemzetközi művészetterápiás szakmai összejövetelt még nem rendeztek. Célunk a mostani, 2003-as első Művészetterápiás Világkongresszussal egy új tradíciót megalapozva, kétévenként újabb és újabb hasonló összejövetelek szervezése.

A művészetek segítő, fejlesztő és gyógyító erejét azóta ismeri az emberiség, amióta a művészet létezik.

A XIX. és XX. század pragmatikus szellemiségének megfelelően ezeket a mindig ismert hatásokat osztályozták, szakmai névvel látták el, így keletkezett a

művészetterápia, zeneterápia, tánc-terápia, biblioterápia, költészetterápia, ill. sok egyéb, ezekkel rokon forma és módszer. Az elsődleges feltétele a szakmai világba való beillesztésnek az oktatási rendszerbe történő integráció. Ez lesz a XXI. század feladata, ha a művészeti terápiák világának munkásai lépést kívánnak tartani a fejlődéssel.

A szakmai fejlődés mindenkor hasznos velejárói a tanácskozások, kongresszusok. A művészeti terápiák terén a további fejlődés nélkülözhetetlen mozzanata az olyan nemzetközi fórum létrehozása, amely nemcsak egy-egy művészeti ág terápiás szakembereit hívja regionális keretek közt össze – mint ahogy ilyenre eddig is sok szép példa volt a művészetterápiák szakmai történetében –, hanem vendégeket vár a világ minden tájáról.

I. MŰVÉSZETTERÁPIÁS
VILÁGKONGRESSZUS

2003. MÁRCIUS 30 - ÁPRILIS 02.
BUDAPEST KONGRESSZUSI KÖZPONT

BUDAPEST

A konferencia főbb témái között szerepel

Biblioterápia (is).

- története, átfogó elméleti kérdések a biblioterápia és a kapcsolódó tudományterületek köréből
- irodalmi művek és egyéb szövegek alkalmazása a biblioterápiában, a műválasztás problémaköre
- írás és olvasás a terápiában
- számítógép, internet alkalmazása a biblioterápiában (internetes könyvajánló listák, publikálás az interneten)
- speciális módszerek, alkalmazási területei, tapasztalatok
- képzési formák és tréningek biblioterapeuták részére
- a biblioterápiás képzések felsőoktatási integrációja
- a biblioterápia és a vallás (pl. bibliai szövegek alkalmazása)
- a biblioterápia és a hittanoktatás kapcsolata

Dr. Bartos Éva könyvtáros,
az Országos Széchényi Könyvtár oktatási
főosztályvezetője

Dr. Nagy Attila pszichológus,
szociológus, olvasáskutató,
az Országos Széchényi Könyvtár főtanácsosa

Könyvtárostanárok Füzete

4

GYŐRI GÁSPÁR
KÖNYVTÁROSTANÁR ÉS CSALÁDJA

Bod Péter Társaság
2002

Hamarosan megjelenik Győri Gáspár halálának 20. évfordulájára e kis kötet, melyben újabb muníciót találnak a könyvtárostanárok munkájukhoz.

Kamarás István–Vörös Klára: **EMBERTAN III.**

Egy jobb sorsra érdemes, mert a maga nemében világszerte páratlan, a leíró és a normatív embertudományokat összeötvöző tantárgy, a ma már a különböző évfolyamokon és iskolatípusokban különféle néven szereplő *emberismeret* egy régi-új tankönyvvel gazdagodott: megjelent a harmadik része Kamarás István és Vörös Klára embertanának. Nagy bánatomra lemaradt az alcím: munkáltató tankönyv 15-18 éveseknek. A tankönyvsorozat még a kilencvenes évek közepén olyan időszakban indult el, amikor magát az embert, az emberrel kapcsolatos ismeretet, tudást és habitust, valamint az emberismeret tárgyat egyaránt fontosnak tartók abban reménykedtek, hogy ez a tárgy majd az ötödiktől a tizenkettedik évfolyamig legalább heti egy órában minden iskolában jelen lesz. Időközben a Nemzeti alaptanterv készítői már csak hetedikről tervezték a tárgy bevezetését, de néhány is-

kolában már az ötödik, de olyan is akad, amelyekben már a harmadik évfolyamtól szerepelt az emberismeret. Mindezt figyelembe véve bízva a tanárok tantárgy-pedagógiai kreativitásában tankönyvünket úgy készítettük el, hogy mindegyiket 3-4 évfolyamon lehessen használni, megfelelőképpen válogatva a könnyebb és nehezebb feladatok közül, illetve azokat megfelelőképpen alakítva, alkalmazva az életkori sajátosságoknak megfelelően.

Az *Embertan III.* első része az értékelő emberrel, a homo ethicussal foglalkozik. A *Boldogulás és boldogság* című második rész az élet minőségével és a jó minőségű, értékes és értelmes élet lehetőségével az ember és természet kapcsolatát, az ünnep, a játék, a humor és szépség világát, valamint a bizalom, remény, boldogság kérdéseit taglalva. A harmadik (*Az átlépő ember* című) pedig a másféle világokba átlépő vagyis a korlátok közül kilépő, a jelenből a múltba és a jövőbe, a végesből a végtelenbe, valamint a hit és a vallás szféráiba átlépő emberrel foglalkozik.

Ez a tankönyv amelyet majd remélhetően az előző kettőhöz hasonlóan diákok és tanárok egyaránt szépnek, izgalmasnak és szórakoztatónak találják nem csak a kerettantervi minimumot jelentő tizenegyedik évfolyamos gimnáziumi *Emberismeret és etika*, valamint a szakközépiskolás *Társadalomismeret és etika* tárgyak tanításához használható, hanem az ÉKP iskolák 8-12. osztályaiban, valamint mindazon iskolákban szerencsére még és már vannak ilyenek! amelyek értékrendjében a szokottnál fontosabb az ember. Az eddigi tapasztalatok alapján bátran javasolom ezt a könyvet is osztályfőnöki órákhoz, kollégiumi foglalkozásokhoz, valamint jó szívvel a hitoktatóknak is.

A három tankönyvet remélhetően hamarosan így ígéri a kiadó kiegészíti egy negyedik: a három *Embertan* tanítását segítő kalauz, segítséget adva a feladatok megoldásához és a megoldások értékeléséhez.

Kamarás István
a Veszprémi Egyetem docense

A tankönyv megrendelhető 570 Ft-os áron az OKTKER KFT. – NODUS Kiadónál
8200 Veszprém, Bartók B. u. 12. címen, vagy a 88/421-080-as faxon.